

**ÖĞRETMEN, ÖĞRETMEN ADAYI VE ÖĞRENCİLERİN
SOSYAL AĞLARI BENİMSEME SÜREÇLERİ VE
KULLANIM AMAÇLARININ İNCELENMESİ**

**INVESTIGATING TEACHERS', PROSPECTIVE
TEACHERS', AND STUDENTS' ADOPTION PROCESS
AND USAGE PURPOSES OF SOCIAL NETWORKS**

Sinan KESKİN

Hacettepe Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı İçin Öngördüğü

Yüksek Lisans Tezi

olarak hazırlanmıştır.

2014

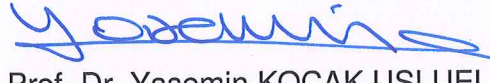
Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne,

Sinan KESKİN'in hazırladığı "ğretmen, ğretmen adayı ve öğrencilerin sosyal ağları benimseme s¼reęleri ve kullanım amaçlarının incelenmesi" başlıklı bu ęalıřma j¼rimiz tarafından **Bilgisayar ve ğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Bilgisayar ve ğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı'nda Y¼ksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Petek AşKAR

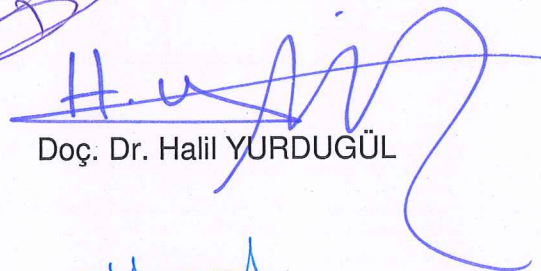
¼ye (Danışman)

Prof. Dr. Yasemin KOçAK USLUEL

¼ye

Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU

¼ye

Doç. Dr. Halil YURDUG¼L

¼ye

Yrd. Doç. Dr. Yasemin DEMİRASLAN ęEVİK

ONAY

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisans¼st¼ Eğitim-ğretim ve Sınav Y¼netmeliđi'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri ¼yeleri tarafından 19/06/2014 tarihinde uygun g¼r¼lm¼ř ve Enstit¼ Y¼netim Kurulunca ...../...../2014 tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Berrin AKMAN
Eğitim Bilimleri Enstit¼s¼ M¼d¼r¼

ÖĞRETMEN, ÖĞRETMEN ADAYI VE ÖĞRENCİLERİN SOSYAL AĞLARI BENİMSEME SÜREÇLERİ VE KULLANIM AMAÇLARININ İNCELENMESİ

Sinan KESKİN

ÖZ

Bu çalışmanın amacı öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin Facebook'u kullanım amaçlarını ve benimseme süreçlerini karşılaştırmalı olarak incelemektir. Ayrıca öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin Facebook'u benimseme sürecinde yer alan öğelerin kullanım amaçlarını yordayıcılığı karşılaştırmalı olarak ortaya konulmuştur.

Betimsel ve ilişkisel araştırma yöntemlerine göre desenlenmiş olan bu araştırmaya 365 öğretmen, 313 öğretmen adayı, 223 öğrenci olmak üzere toplam 901 Facebook kullanıcısı katılmıştır. Araştırmada verilerin toplanmasında, kişisel bilgi formu, "Sosyal Ağların Benimsenmesi Ölçeği" (Usluel ve Mazman, 2009), "Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği" (Usluel, Demir ve Çınar, 2014) kullanılmıştır. Veriler çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Verilerin analizi sonucunda öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin sosyal ağ tercihleri incelendiğinde en çok Facebook'u tercih ettikleri bulunmuştur. Facebook'u kullanım amaçları açısından öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin "iletişimi sürdürme" amacı dışındaki tüm kullanım amaçlarına ilişkin – araştırma, işbirliği, iletişim kurma, iletişimi başlatma, içerik paylaşma, eğlence – gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğeler açısından öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin "topluluk kimliği" algısı dışında tüm öğeler – yarar, kullanım kolaylığı, sosyal etki, kolaylaştırıcı faktörler – açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerle ilgili olarak her üç grupta da ortalama puanlarına göre en yüksek kullanım kolaylığı öğesinin, sonrasında da kolaylaştırıcı faktörler, yarar, topluluk kimliği ve sosyal etki öğelerinin sıralandığı dikkati çekmektedir.

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerin Facebook'un kullanım amaçlarını yordama durumu ile ilgili olarak öğretmenler, öğretmen adayları ve

öğrenciler arasında hem farklılıklar hem de benzerlikler olduğu saptanmıştır. Kolaylaştırıcı faktörler ögesi öğretmen grubunda çoğu kullanım amacını yordarken, öğretmen adaylarında hiçbir kullanım amacını yordamadığı, öğrencilerde ise sadece iletişim kurma amacını yordadığı belirlenmiştir. Kolaylık algısının ise öğretmen adayları ve öğrencilerde bir kullanım amacını yordarken, öğretmenlerde dört kullanım amacını yordadığı ortaya çıkmıştır. Benzerlikler ile ilgili olarak her üç grupta yarar algısının, işbirliği, iletişim kurma ve eğlence amaçlı Facebook kullanımını yordadığı görülmüştür. Aynı şekilde topluluk kimliği algısının; işbirliği, araştırma ve içerik paylaşma amaçlı Facebook kullanımını; sosyal etki algısının ise araştırma, iletişimi başlatma ve eğlence amaçlı Facebook kullanımını yordadığı ortaya çıkmıştır. Facebook'un benimseme sürecinde yer alan ögeler tüm gruplarda en çok işbirliği amaçlı kullanımdaki varyansı yordamıştır. Öğretmenler için % 51, öğretmen adayları için % 44 ve öğrenciler % 39 oranında işbirliği amaçlı kullanım varyansını açıklamaktadır.

Sonuç olarak Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögelerin öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenciler için kullanım amaçlarını yordayıcılığı bütüncül bir bakış açısıyla ortaya konmuştur.

Anahtar sözcükler: Sosyal ağ, Facebook, kullanım amacı, benimseme, yayılım, kabul, öğretmen, öğretmen adayı, öğrenci

Danışman: Prof. Dr. Yasemin KOÇAK USLUEL, Hacettepe Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

INVESTIGATING TEACHERS', PROSPECTIVE TEACHERS' AND STUDENTS' ADOPTION PROCESS, AND USAGE PURPOSE OF SOCIAL NETWORKS

Sinan KESKİN

ABSTRACT

Aim of this study is to investigate teachers', prospective teachers' and students' purposes of Facebook usage and adoption process comparatively. It was also aimed to determine predictability of items in adoption process of Facebook by teachers, teacher candidates and students on purposes of Facebook usage.

This research designed according to descriptive and correlational research method. 901 Facebook users participated in this research. 365 of them are teachers, 313 of them are prospective teachers, and 223 of them are students. Data were collected using a personal information form, "Social Networking Adoption Scale (Usluel and Mazman, 2009)" and "Purposes of Facebook Use Scale" (Usluel, Demir and Çınar, 2014). Data are gathered in online environment. In data analysis descriptive statistics, one-way analysis of variance (ANOVA) and multiple regression analyses were used.

In the results of data analysis, it is found that the most preferred social network by teachers, prospective teachers and students is Facebook. When teachers', prospective teachers', and students' purposes of Facebook use were investigated, it was determined that there are significant differences among all three groups in all usage purposes – research, collaboration, communication, initiating communication, sharing content, entertainment – except "maintaining communication".

It was determined that there are significant differences among groups in all factors of adoption process of Facebook – usefulness, ease of use, social influence, facilitating conditions – except "community identification" of teachers, prospective teachers, and students. According to average scores of three groups obtained from the factors of adoption process of Facebook, the highest score among factors belongs to ease of use in each group, and it is followed by facilitating conditions, usefulness, community identification and social influence. This finding grabs attention.

It was found that there are differences and similarities among teachers, prospective teachers, and students in predictability of factors in adoption process on purposes of Facebook use. It was determined that while facilitating conditions predict most of the teachers' purposes of use; it does not predict any purpose of use by prospective teachers, and it predicts only purpose of communication by students. It was revealed that perceived ease of use predicts one purpose of use for teacher candidates and students whereas it predicts four purposes of use for teachers. It was seen that perceived usefulness predicts collaboration, communication, and entertainment purposes of Facebook use in all three groups. Similarly, it was obtained that perceived community identification predicts collaboration, research and sharing content purposes of Facebook use, and social influence predicts research, initiating communication and entertainment purposes of Facebook use. In all groups Facebook adoption factors mostly predict variance of collaboration purpose. They predict collaboration purpose 51% of variance for teachers, 44% of variance for teacher candidates and 39% of variance for students.

In conclusion, differences and similarities in teachers', prospective teachers', and students' purposes of Facebook use and adoption process of Facebook were described. Moreover, predictability of factors in adoption process on purposes of Facebook use was revealed with an integrative viewpoint.

Keywords: Social network, Facebook, using purposes, adoption, diffusion, acceptance, teacher, prospective teacher, student

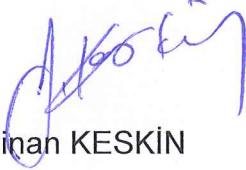
Advisor: Prof. Dr. Yasemin KOÇAK USLUEL, Hacettepe University, Department of Computer Education and Instructional Technology

ETİK BEYANNAMESİ

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

Sinan KESKİN

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın başlangıcından bitimine kadar her aşamasında bilgi ve deneyimleri ile bana yol gösteren, çalışmalarımı destekleyen, zamanını sorunlarımın çözümüne ayıran değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Yasemin KOÇAK USLUEL'e gösterdiği sabır, verdiği destek ve güç için teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın incelenmesinde getirdikleri değerli katkılardan dolayı Prof. Dr. Petek AŞKAR, Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU, Doç. Dr. Halil YURDUGÜL ve Yrd. Doç. Dr. Yasemin DEMİRASLAN ÇEVİK hocalarıma teşekkür ederim.

Araştırmamın her aşamasında yanımda olan ve beni destekleyen oda arkadaşlarım Arş. Gör. Tayfun AKIN, Arş. Gör. Büşra ÖZMEN, Arş. Gör. Nihal MENZİ ve Arş. Gör. Ecenaz ALEMDAĞ'a teşekkür ederim. Ayrıca bana yardımcı olan, çalışmamı destekleyen ve moral veren Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde görev yapan tüm araştırma görevlisi arkadaşlarıma ve verileri toplamamda yardımcı olan öğretmen arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Verilerin analizi sürecinde araştırmama katkı sağlayan ve bana yol gösteren Doç. Dr. Halil YURDUGÜL, Prof. Dr. Hülya KELECİOĞLU, Doç. Dr. Nuri DOĞAN ve Arş. Gör. Fatma BAYRAK'a teşekkür ederim.

Hayatımın her anında yanımda olan, başaracağıma hep inanan ve beni sürekli destekleyen aileme; son bir yıldır hayatıma renk katan anlayışı, sabrı ve sonsuz sevgisiyle yanımda olan sevgili eşime sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca eşimin ailesine ve beni bu güne kadar destekleyen ismini saymadığım herkese teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
ETİK BEYANNAMESİ	vii
TEŞEKKÜR.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xv
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.1 Sosyal Ağlar	2
1.2 Kuramsal Çerçeve	5
1.2.1 Yeniliğin Yayılımı Kuramı	6
1.2.2 Teknoloji Kabul Modeli	7
1.2.3 Teknolojinin Kabul ve Kullanımı Birleştirilmiş Modeli (TKKBM)	8
1.2.4 Sosyal Ağların Kullanımı	10
1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	12
1.4. Problem Cümlesi	13
1.4.1. Alt problemler	13
1.5. Sınırlılıklar.....	14
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	16
2.1. İlgili Araştırmaların Özeti	34
3. YÖNTEM	36
3.1. Araştırmanın Yöntemi	36
3.2. Çalışma Grubu.....	36
3.2.1. Çalışma Grubunun Özellikleri.....	37
3.3. Veri Toplama Araçları	40
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	41
3.3.2. Sosyal Ağların Benimsemesi Ölçeği.....	41
3.3.3. Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği	43
3.4. Veri Toplama Araçlarının Uygulanışı	45
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	46

3.6. Araştırmanın İç ve Dış Geçerliliği	47
4. BULGULAR VE YORUMLAR	49
4.1. Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Sosyal Ağ Kullanım Durumları Nasıldır?.....	49
4.2. Facebook'un Kullanım Amaçları Açısından Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?	51
4.3. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğeler Açısından Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?	54
4.4. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Kullanım Amaçlarını Yordayıcılığı Nasıldır?	56
4.4.1. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u Araştırma Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?.....	57
4.4.2. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u İşbirliği Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?	59
4.4.3. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u İletişimi Başlatma Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?	60
4.4.4. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u İletişim Kurma Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?.....	62
4.4.5. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u İletişimi Sürdürme Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?.....	64
4.4.6. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u İçerik Paylaşma Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?.....	65
4.4.7. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u Eğlence Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?	67
5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA.....	69
6. ÖNERİLER.....	78
KAYNAKÇA.....	80
EKLER DİZİNİ	86
EK 1. ÖĞRETMENLER İÇİN KİŞİSEL BİLGİ FORMU	87
EK 2. ÖĞRETMEN ADAYLARI İÇİN KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	89
EK 3. ÖĞRENCİLER İÇİN KİŞİSEL BİLGİ FORMU	91
EK 4. ORJİNALLİK RAPORU	93

ÖZGEÇMİŞ	94
----------------	----

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1: Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler	37
Çizelge 3.2: Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler	39
Çizelge 3.3: Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler.....	40
Çizelge 3.4: Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeğinin Faktörlere Göre Güvenilirlik Katsayıları	45
Çizelge 4.1: Öğretmen, Öğretmen Adayı ve Öğrencilerin Sosyal Ağ Kullanım Sıklıkları.....	49
Çizelge 4.2: Öğretmen, Öğretmen Adayı ve Öğrencilerin Facebook'taki Ortalama Arkadaş Sayıları	50
Çizelge 4.3: Öğretmen, Öğretmen Adayı ve Öğrencilerin Facebook'u Kullanım Amaçlarına İlişkin Puanlarının Betimsel İstatistikleri ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	51
Çizelge 4.4: Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere İlişkin Puanlarının Betimsel İstatistikleri ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	54
Çizelge 4.5: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Göre Facebook'un Araştırma Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	58
Çizelge 4.6: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Göre Facebook'un İşbirliği Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	60
Çizelge 4.7: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Göre Facebook'un İletişimi Başlatma Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	61
Çizelge 4.8: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Göre Facebook'un İletişim Kurma Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	63
Çizelge 4.9: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Göre Facebook'un İletişimi Sürdürme Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	64
Çizelge 4.10: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Göre Facebook'un İçerik Paylaşma Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	66

Çizelge 4.11: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Göre Facebook'un Eğlence Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	67
---	----

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Teknoloji Kabul Modeli (Davis, Bagozzi ve Warshaw, 1989)	7
Şekil 1.2. Teknolojinin Kabul ve Kullanımı Birleştirilmiş Modeli	9

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

BİT	Bilgi İletişim Teknolojisi
TKM	Teknoloji Kabul Modeli
TKKBM	Teknolojinin Kabul ve Kullanımı Birleştirilmiş Modeli
ÖYS	Öğrenme Yönetim Sistemi
%	Yüzde
ss	Standart sapma
f	Frekans
$\bar{x}$	Ortalama
p	Manidarlık düzeyi
η^2	Eta-kare etki büyüklüğü
β	Standardize edilmiş regresyon katsayısı
R²	Belirlilik katsayısı

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, kuramsal temeli, amacı, önemi, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Web teknolojilerinin ortaya çıktığı günden bu güne önceki web teknolojileri ile günümüz web teknolojilerini birbirinden ayırmak amacıyla web; Web 1.0, Web 2.0 ve Web 3.0 şeklinde ele alınmaktadır. Blog, Wiki, Podcast, RSS, Youtube, Facebook, Twitter, etiketleme vb. etkileşime dayalı web temelli bir dizi uygulamalar Web 2.0 uygulamaları olarak isimlendirilmiştir (Oreilly, 2009). Web 2.0'ı öne çıkaran en önemli özellikleri sunucu taraflı programlama ve veri tabanları yardımıyla sunucu-istemci etkileşimine sahip olması, kolay yazılabilir ve düzenlenebilir olmasıdır. Kullanıcılar Web 2.0'da yazarken teknik bir bilgi ve altyapıya ihtiyaç duymamaktadır. Web 2.0 uygulamaları ile kullanıcılar çevrimiçi ortamda birbirleri ile iletişim kurabilir, sosyal ilişkiler oluşturabilir, işbirlikli olarak bilgiyi keşfedip paylaşabilir, içerik oluşturabilir ve farklı kaynaklardan bilgiyi elde edip organize edebilirler (McLoughlin ve Lee, 2007).

Web 2.0 uygulamalarından en yaygın kullanılanı sosyal ağlardır. Hatta günlük ziyaretçi sayısı, sayfa görüntülenme sayısı ve veri alışverişi gibi çeşitli ölçümlere göre belirlenen dünyanın en popüler web siteleri ele alındığında ilk onda yer alan sitelerin yarısından fazlasının sosyal ağ siteleri olduğu görülmektedir (Alexa, 2014; eBizMBA Rank, 2013; comScore, 2014). Sosyal ağlar esnek yapısı ve yaygın kullanımı sayesinde tanıtım, reklam, eğlence, eğitim vb. birçok farklı amaç için kullanılabilir. İnternet kullanıcılarının çoğu sosyal ağları kullanmaktadır. Sosyal ağların hem yeni hem de yaygın kullanılan bir uygulama olması farklı alanlarda çalışan araştırmacıların ilgisini çekmiştir.

Eğitimciler de bu bağlamda sosyal ağlardan nasıl faydalanılabileceğinin yollarını aramaktadır. Facebook gibi birçok sosyal ağ sitesinin kuruluş amacı çevrimiçi ortamda sosyal alanlar oluşturmak olsa da bu ağlar öğrencilerin kullanabileceği eğitsel ortamlar olarak da kullanım alanı bulmuştur (Lampe, Wohn, Vitak, Ellison ve Wash, 2011). Eğitsel bağlamda uygun koşulların hazırlanması ile sosyal ağlardan daha etkili bir şekilde faydalanmak mümkün olacaktır. Çünkü formal veya

informal öğrenme süreci gelişigüzel bir süreç olmadığından sosyal ağların eğitsel bağlamda kullanılması belli hedefler, programlar ve yönergeler ile mümkün olmaktadır (Lantz-Andersson, Vigmo ve Bowen, 2013). Uygun koşulların sağlanması ve belli hedefler, programların hazırlanabilmesi için bu süreçte etkili olan faktörlerin ve kullanıcıların bu ağları kullanım amaçlarının belirlenmesine gereksinim olduğu ileri sürülebilir.

1.1.1 Sosyal Ağlar

Sosyal ağlar kuruluş amacı, yapısı, paylaşılan içerik türlerine göre birbirinden farklılaşmaktadır. Aşağıda eBizMBA Rank (2013) derecelendirme istatistiklerine göre belirlenmiş olan ilk 10 sosyal ağdan ülkemizde de en çok kullanılan 8 sosyal ağ hakkında bilgi verilmiştir.

1.1.1.1 Facebook

Facebook 727 milyon günlük ve 1.19 milyar aylık aktif kullanıcısı ile en yaygın kullanılan sosyal ağıdır (Facebook, 2013; eBizMBA Rank,2013). Facebook, Web 2.0 teknolojileri ile birlikte ortaya çıkan neredeyse bütün yenilikleri bünyesinde barındırmaktadır. Facebook arkadaş listesi, kişisel bilgilerin paylaşıldığı profil sayfası, paylaşımların yapılacağı kişisel duvar, diğer paylaşımların takip edilebileceği haber kaynağı, fotoğraf, video, Chat, çevrimdışı mesajlaşma, video konferans, gruplar, uygulamalar ve oyunlar gibi öğelerin tümünü bünyesinde barındıran kapsamlı bir web uygulamasıdır. Facebook ile kullanıcılar arama yapabilir, yeni içerikler oluşturup bunları paylaşabilir, haber akışları oluşturup paylaşabilir, diğer kullanıcıları takip edebilirler. Facebook gibi sosyal ağlarda kullanıcılar arası etkileşim en üst düzeydedir. Bireyler bu ağlar üzerinden birbirleriyle işbirliği yapabilmekte, farklı mekânlardan sosyal ağlara bağlanarak iletişim kurabilmektedir (Cheung, Chiu ve Lee, 2011; Mazman ve Usluel, 2010; Karal ve Kokoç, 2010). Sosyal ağlarda kurulan iletişim ağı gruplar ve çoklu sohbet gibi araçlar sayesinde çok yönlü ve çok katılımlı olabilmektedir. Ayrıca sosyal ağlar iletişim ve işbirliğinde zaman ve mekân sınırlandırmasını ortadan kaldırmaktadır. Tüm bu özellikleri göz önünde bulundurulduğunda Facebook'un neden bu denli popüler olduğu anlaşılmaktadır. Ancak benzer özellikleri barındıran başka sosyal ağlar bulunmasına rağmen bunlar arasında Facebook'un tercih ediliyor olması teknik yeterlilikler dışında başka faktörlerin de bu süreçte etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

1.1.1.2 Twitter

En yaygın kullanılan ikinci sosyal ağ ise bir mikro blog olan Twitter'dır (eBizMBA Rank, 2013). Twitter insanların düşünce ve fikirlerini kısa mesajlar aracılığı ile paylaştığı bir iletişim ağıdır. Twitter'da gönderilen her bir mesaja-iletiye 'tweet' adı verilmektedir. Her bir tweet maksimum 140 karakter olabilmektedir. Tweetler ile resim, bağlantı ve metin türünde veri paylaşımı yapılabilmektedir. Aylık 230 milyon aktif kullanıcısı olan uygulamada kullanıcılar günlük ortalama 500 milyon Tweet göndermektedir. Kullanıcılar bu sosyal ağ üzerinden diğer birey veya kuruluşları takip ederek onların yazılarını ve gündemi takip edebilmektedir. Twitter'ın en önemli özelliklerinden biri de kullanıcının bulunduğu bölgede en çok tartışılan konulara göre gündem hakkında kullanıcılarına bilgi vermesidir. Diğer sosyal ağlardan farklı olarak kullanıcılar Twitter'da çift yönlü bir arkadaşlık kurmak zorunda değildir. Twitter profiline sahip herhangi bir kişi bu sosyal ağ aracılığı ile takip edilebilir.

1.1.1.3 LinkedIn

LinkedIn sosyal ağının kuruluş amacı profesyonellerin birbirleri ile iletişim kurmalarını sağlamaktır (LinkedIn, 2014). En çok kullanılan sosyal ağlar sıralamasında üçüncü sırada yer alan (eBizMBA Rank, 2013) LinkedIn 250 milyon üyeye sahiptir Alexa verilerine göre LinkedIn dünya sıralamasında web site trafiğine göre sekizinci sırada yer almaktadır (Alexa, 2014). LinkedIn genellikle iş dünyasında işveren ve çalışanlar tarafından kullanılmaktadır. Bu sosyal ağ gibi belli bir katılımcı kitlesini hedef alan farklı sosyal ağlar da bulunmaktadır.

1.1.1.4 Google+

Google firmasının geliştirmiş olduğu ve Facebook, Twitter'a nazaran yeni bir sosyal ağ olan Google+ kısa zamanda en çok kullanılan sosyal ağlardan biri olmuştur. Google insanların günlük yaşamda birden fazla çevrede bulunduğunu göz önünde bulundurarak bu sosyal ağı kullanıcıların kendi çevrelerini oluşturarak çevreleri için özel paylaşımlar yapabileceği şekilde tasarlamıştır. Örneğin kullanıcının aile çevresi ile yapılan bir paylaşım diğer çevreler tarafından görülememektedir. Bu durum kullanıcıların kendilerini daha rahat hissedeceği bir ortamda bulunmalarını sağlamaktadır.

1.1.1.5 Pinterest

eBizMBA Rank (2013) verilerine göre dünya genelinde en çok kullanılan sosyal ağlardan dördüncüsü olan Pinterest, son yılların en hızlı gelişip büyüyen sosyal ağıdır (comScore, 2014). Pinterest, kullanıcıların ilgi duyduğu dijital objeleri bir araya getirip organize edebileceği bir araçtır (Pinterest, 2014). Bu sosyal ağda kullanıcılar hoşlandıkları şeyleri yer işareti (pin) adı verilen işaretler ile işaretleyerek kendi kişisel panolarını oluşturmaktadır. Bu pano; bir seyahat planı hazırlama, proje planlama veya etkinlik hazırlama gibi farklı amaçlar için oluşturulabilir. Aynı zamanda kullanıcılar erişime açık diğer kullanıcıların panolarını takip ederek buralardan fikir edinebilirler. Kullanıcılar Pinterest kullanıcı hesaplarını Facebook ve Twitter ile ilişkilendirme imkânına sahiptirler.

1.1.1.6 Flickr

Flickr, çevrimiçi fotoğraf ve video yönetim, paylaşımı konusunda özelleşmiş popüler sosyal ağ uygulamalarından biridir. Yahoo firmasına ait bir uygulama olan Flickr'ın Türkçe dil desteği bulunmamaktadır. Flickr'ı benzer amaçla oluşturulmuş diğer sosyal ağlara göre öne çıkaran özelliklerinden biri kullanıcılarına 1 terabaytlık fotoğraf/video yükleme alanı sunmasıdır. Çevrimiçi topluluk araçları, etiketleme, paylaşım gibi özellikleri bu sosyal ağın hızla büyümesini sağlamıştır. Diğer birçok sosyal ağ gibi Flickr'ı da kullanıcılar kişisel mobil araçları ile kullanabilmektedir.

1.1.1.7. Instagram

Instagram, Flickr gibi fotoğraf ve video paylaşımı konusunda özelleşmiş sosyal ağlardan biridir. Android ve iOS işletim sistemine sahip mobil araçlar ile en çok kullanılan fotoğraf ve video paylaşım ağı Instagram'dır (Google Play, 2014; iTunes Store, 2014). Instagram'ın mobil uygulamaları ile kullanıcılar fotoğrafları üzerinde bazı basit düzenlemeleri de yapabilmektedir. Fotoğraf paylaşımı konusunda özelleşen sosyal ağların gelişiminde insanların her an fotoğraf çekebileceği, gün geçtikçe daha fazla özelliklere sahip kameraları bulunan mobil iletişim araçlarının gelişmesinin büyük katkısı olmuştur. Flickr ve Instagram gibi fotoğraf ve video paylaşımı üzerine yoğunlaşmış sosyal ağlar; müzeler gibi sıkça ziyaret edilen ortamları çevrimiçi ortamda inceleme ve gezinme imkânı sunmaktadır.

1.1.1.8 Myspace

Myspace, diğer sosyal ağlar gibi insanların iletişim kurabileceği, keşfedebileceği ve paylaşım yapabileceği bir ortamdır. Ancak diğer sosyal ağlardan farklı olarak kuruluş amacı sanatçılar ile dinleyicilerini buluşturmak olan Myspace, 53 milyon video ve parça ile dünyanın en büyük dijital müzik kütüphanesidir. Myspace, sahip olduğu araçlar ile müzisyen, tasarımcı, yazar ve fotoğrafçı gibi her türlü sanatçının dinleyicilerine ulaşabileceği sosyal ağıdır (Myspace, 2014). Myspace istatistiklerine göre 14.2 milyon sanatçı bu sosyal ağı kullanmaktadır. Dünya genelinde en çok kullanılan sosyal ağlar sıralamasında 10. sırada yer almaktadır (eBizMBA, 2013).

1.2 Kuramsal Çerçeve

Yeniliğin yayılımı, kabulü ve benimsenmesi konusu tarihsel süreçte antropoloji, sosyoloji, pazarlama, iletişim gibi birçok bilim dalının çalışma alanlarından biri olmuştur. Eğitsel bağlamda ise özellikle yenilik temelli bir alan olan öğretim teknolojisi alanında bu konuda araştırmaların yoğunlaştığı görülmektedir. Özellikle bilgi iletişim teknolojilerinin eğitsel bağlamda kullanılmasıyla birlikte bu teknolojilerin nasıl yayıldığı, kabul edildiği ve benimsendiği merak konusu olmuştur. Bu konuda mevcut durumu açıklamak amacıyla araştırmacılar ya çeşitli model geliştirme çalışmaları yapmış ya da alanyazında var olan modellerden yararlanmışlardır.

Yeniliğin yayılımı, kabulü ve benimsenmesi ile ilgili günümüzde birçok model ve kuram bulunmaktadır (Davis, 1989; Rogers, 2003; Mazman ve Usluel, 2010; Venkatesh, Morris, Davis ve Davis, 2003). Bazı kuram ve modeller belli bir alana veya teknolojiye özgü iken bazıları ise çok disiplinli bir yapıda geliştirilmiş olup birçok farklı alanda uygulanmaktadır. Ayrıca bu kuram ve modellerin bazıları süreç, bazıları birey bazıları sosyal sistem odaklı olarak geliştirilmişlerdir (Usluel ve Uslu, 2013). Kuram ve modellerin geliştirici veya benimseyen temelli olma durumuna göre ya yeniliğin özelliklerine ya benimseyen bireylerin özelliklerine ya da yeniliğin kullanıcı dostu olma durumlarına odaklanıldığı dikkati çekmektedir (Usluel ve Mazman, 2010).

Eğitsel bağlamda yeniliklerin yayılımı, kabulü ve benimsenmesi sürecinde kullanılan Yeniliğin Yayılımı Kuramı (Rogers, 2003), Teknoloji Kabul Modeli (Davis, 1989) ve Birleştirilmiş Teknoloji Kabul ve Kullanım Modeli (Venkatesh, Morris, Davis ve Davis, 2003) aşağıda açıklanmıştır. Bu araştırmada Facebook'un

benimsenme sürecinde yer alan ögeler bu kuram ve modeller esas alınarak belirlenmiştir.

1.2.1 Yeniliğin Yayılımı Kuramı

Yayılm, bir yenilik hakkında toplumsal sistem üyeleri arasında zaman içinde belirli iletişim kanalları aracılığıyla iletişimde bulunma sürecidir(Rogers, 2003). Tanımından da anlaşılacağı üzere yeniliğin yayılımını etkileyen dört öge bulunmaktadır. Bunlar yenilik, iletişim kanalı, zaman ve sosyal sistemdir.

1.2.1.1. Yenilik

Toplum ya da birey tarafından yeni olarak algılanan bir fikir, uygulama ve nesne yenilik olarak tanımlanmıştır (Aktaran Usluel ve Aşkar, 2006: Rogers,2003). Rogers(2003), yeniliğin yayılımı sürecinde bireylerin yenilik hakkındaki algılarını yeniliğin algılanan beş özelliği ile açıklamaktadır. Bunlar görelî yarar, uygunluk, karmaşıklık, denenebilirlik ve gözlemlenebilirliktir. Yeniliğin algılanan özellikleri benimseme hızını belirleyen önemli ögelerden biridir.

1.2.1.2. İletişim Kanalı

Yenilikle ilgili bilgilerin ilgili kişilere iletilebildiği yollar iletişim kanalları olarak ifade edilmektedir. Yeniliğin yayılımı benimseyici birimler ile bilgisi olmayan birimlerin iletişim kanalları aracılığıyla birbirine bağlanmasıyla sağlanır (Usluel ve Aşkar, 2006). Yeniliği benimseyecek kişilerin yeniliğe karar verme sürecinde hangi aşamada oldukları ne tür iletişim kanallarının kullanılacağı konusunda etkilidir. Bilgi aşamasında kitle iletişim araçlarının kullanılması ikna aşamasında ise kişiler arası iletişim araçlarının kullanılması önerilmektedir.

1.2.1.3. Zaman

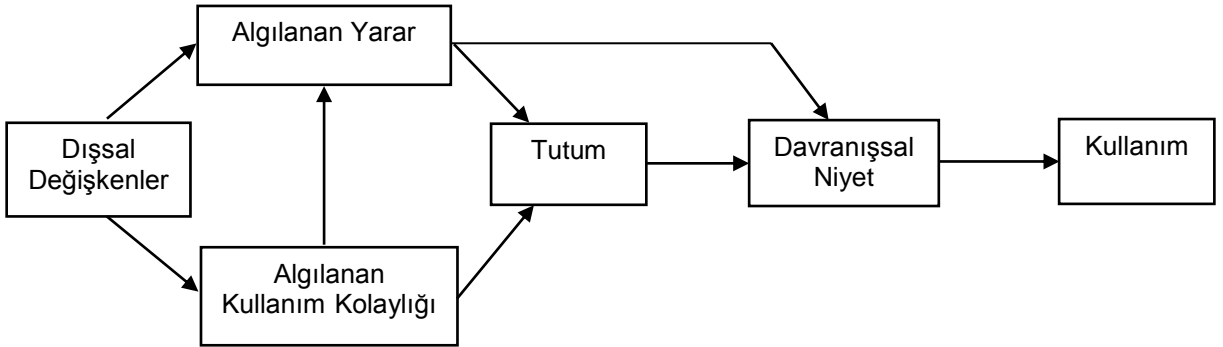
Zaman, yeniliğin yayılımı sürecinde yeniliğe karar süreci, benimseyen sınıflamaları ve benimsenme hızı olarak adlandırılan üç farklı boyutta ele alınmaktadır. Yeniliğe karar süreci sırasıyla bilgi, ikna, karar, uygulama ve onay aşamalarından oluşmaktadır. Benimseyen sınıflamaları sosyal sistemde yer alan bireylerin yeniliği benimseme hızlarına göre sınıflandırılmasıdır. Bireyler benimseme hızlarına göre yenilikçiler, öncüler, erken çoğunluk, geç çoğunluk ve geride kalanlar olmak üzere beş grupta sınıflandırılır. Benimsenme hızı ise bireylerden ziyade yeninin sistemde benimsenme hızını ifade eder.

1.2.1.4. Sosyal Sistem

Sosyal sistem, ortak bir amaç için bir arada bulunan ve birbirleriyle bağlantılı birimleri ifade etmektedir. Sosyal sistemin üyeleri ortak amaca ulaşabilmek için en azından bir problemi çözerken bir arada bulunurlar. Sosyal sistemin yapısı yeniliğin yayılımı sürecini hızlandırabileceği gibi yavaşlatabilir.

1.2.2 Teknoloji Kabul Modeli

Davis (1989) tarafından geliştirilen Teknoloji Kabul Modeli'ne (TKM) göre kullanıcıların bilgi teknolojilerini kabul davranışı algılanan yarar ve kullanım kolaylığı olarak adlandırılan iki temel değişken tarafından belirlenmektedir (Şekil 1.1). Algılanan yarar, bireyin yeniyi kullanması durumunda performansının artacağına olan inancı olarak tanımlanmıştır. Kullanım kolaylığı ise kullanıcının yeniyi çaba harcamadan kolaylıkla kullanabilmesi durumunu ifade eder. Algılanan yarar ve kullanım kolaylığı değişkenleri sistem karakteristikleri, kullanıcı eğitim düzeyi, uygulamanın gerçekleştirildiği ortam vb. dışsal değişkenler tarafından etkilenmektedir. Yapılan bir meta analiz çalışmasının sonucunda kullanım niyetinin en önemli yordayıcısı kullanıcının yarar algısı olduğu ifade edilmiştir (Aktaran Usluel ve Mazman, 2010; King ve He, 2006).

Şekil 1.1. Teknoloji Kabul Modeli (Davis, Bagozzi ve Warshaw, 1989)

Alanyazın incelendiğinde TKM çalışmalarının farklı araştırma alanları, teknolojiler, amaçlar ve görevler için farklı disiplinler için kullanıldığı görülmüştür (Lee, Kozar ve Larsen, 2003). Araştırmacıların TKM'ye yeni değişkenler ekleyerek yapısal eşitlik modelleri oluşturdukları ve test ettikleri görülmektedir. Örneğin mobil teknolojiler aracılığıyla kablosuz internet servislerinin benimsenmesine ilişkin yapılan bir araştırmada sosyal etki ve kişisel yenilikçilik algısı değişkenleri mevcut TKM'ye eklenerek oluşturulan yeni model test edilmiş ve bu süreçte etkili olan

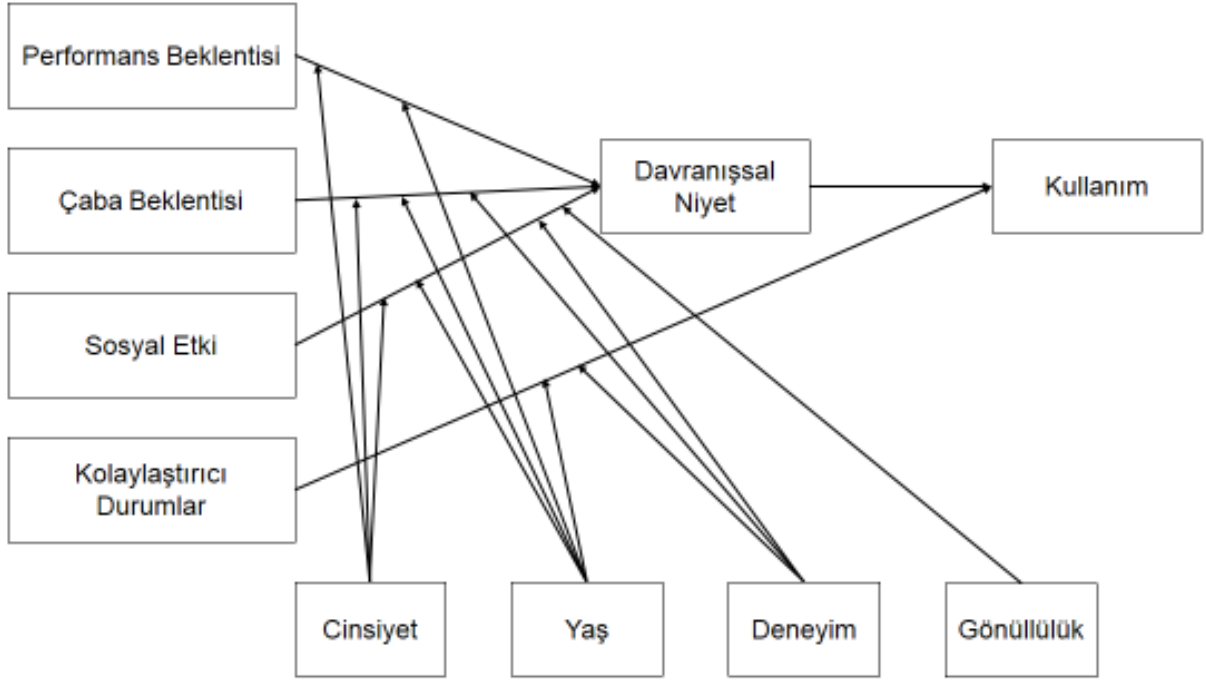
faktörler araştırılmıştır (Lu, Yao ve Yu, 2005). Benzer şekilde sosyal ağların kullanımı ile ilgili yapılan bir araştırmada ise TKM'ye algılanan cesaret, sosyal kimlik, dijital bulunuşluk ve özgecilik değişkenleri de eklenerek süreçte etkili olan faktörler araştırılmıştır (Kwon ve Wen, 2010).

Araştırmacılar tarafından TKM'nin benimseme davranışını doğru şekilde ölçüp ölçmediğini test etmek amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Kimi çalışmalarda modelin geçerli ve güvenilir bir model olduğu sonucuna erişilse de bazı araştırma sonuçlarına göre farklı sonuçlar elde edilmiştir (Lee vd., 2003). Bu hususta TKM'ye yapılan en temel eleştirileri modelin gerçek teknoloji kullanımını yordamakta yetersiz olmasıdır (Lee vd., 2003; Turner vd., 2010; Usluel, Avcı, Kurtoğlu ve Uslu, 2013). TKM ile kullanıcıların yeni kullanım niyeti belirlenmektedir. Oysaki bağımlı değişken olarak ele alınan niyet değişkeni gerçek kullanımı tam anlamıyla yordamamaktadır (Usluel vd. 2013).

1.2.3 Teknolojinin Kabul ve Kullanımı Birleştirilmiş Modeli (TKKBM)

Venkatesh, Morris, Davis ve Davis (2003) bilgi teknolojilerinin kabulü sürecinde etkili olan yapıları belirlemek amacıyla birden fazla modelin bir arada ele alındığı, bilgi teknolojilerinin doğasına uygun yapıların bir arada bulunduğu birleştirilmiş bir model geliştirmişlerdir. Geliştirilen Teknolojinin Kabul ve Kullanımı Birleştirilmiş Modeli (TKKBM) alanyazında en yaygın kullanılan sekiz farklı kuram ve modeli esas almaktadır. Venkatesh ve diğerlerinin (2003) oluşturduğu birleştirilmiş modelde yeniliğin kullanım durumu kolaylaştırıcı durum ve davranışsal niyet değişkenleri tarafından yordamaktadır. Davranışsal niyette gözlenen varyans; performans beklentisi, çaba beklentisi ve sosyal etki olmak üzere üç yapı ile % 70 oranında açıklanmıştır. Ayrıca oluşturulan bu modelde cinsiyet, yaş, deneyim ve gönüllülük olmak üzere 4 moderatör değişken bulunmaktadır. Kurulmuş olan bu model ve değişkenler arasındaki ilişkiler Şekil 1.2'de verilmiştir. TKKBM modelinin ele alınan yeniliğe ve araştırmanın bağlamına göre bazı araştırmalarda orijinal haliyle bazı araştırmalarda ise modeldeki yapılar gözden geçirilerek farklı şekilde kullanımı söz konusudur. Koca ve Usluel (2007) TKKBM modelini kullanarak öğretmenlerin bilgi iletişim teknolojilerini kabul ve kullanım niyetlerini belirlemeye yönelik bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Bu araştırma sonucunda öğretmenlerin BİT kullanım niyetleri üzerinde algılanan yarar, kullanım kolaylığı, sosyal etki ve özyeterlik yapılarının etkisinin olduğu ve ele alınan yapıların % 65 oranında

kullanım niyetini açıkladığı bulunmuştur. Jaiarak, Praneetpolgrang ve Mekhabunchakij (2009) ise lisans öğrencilerinin mobil öğrenmeyi kabul etme sürecinde etkili olan yapıları tespit etmek amacıyla TKKBM'yi kendi araştırma durumlarına adapte ederek yeni bir model önermişlerdir. Ibrahim, Khalil ve Jaafar (2011) ise eğitsel oyunların kabulü sürecinde etkili olan faktörleri belirlemek amacıyla TKKBM'ye dayalı yeni bir model geliştirmişlerdir.

Şekil 1.2. Teknolojinin Kabul ve Kullanımı Birleştirilmiş Modeli

Venkatesh, Thong ve Xu (2012), son yıllarda özellikle tüketicilere hitap eden son kullanıcı teknolojilerinin yaygınlaşması ile tüketicileri merkeze alan bir modele ihtiyaç duyulduğunu belirterek TKKBM2'yi geliştirmişlerdir. Geliştirilmiş olan bu yeni model TKKBM'ye göre davranışsal niyet ve teknoloji kullanımı değişkenlerindeki varyansı daha iyi derecede açıklamaktadır. TKKBM2 mevcut TKKBM'nin tüketici teknolojilerinin benimsenmesi ve kullanımına adapte edilmesiyle geliştirilmiştir. TKKBM2'de bir önceki sürümden farklı olarak hedonik motivasyon, fiyat değeri ve alışkanlık değişkenleri modele katılmıştır. Hedonik motivasyonun davranışsal niyet üzerindeki etkisi; yaş, cinsiyet ve deneyim moderatör değişkenleri tarafından etkilenmektedir. Fiyat değeri değişkeninin davranışsal niyet üzerindeki etkisi; yaş ve cinsiyet moderatör değişkenleri tarafından etkilenmektedir. Alışkanlık değişkeni ise teknoloji kullanımını doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir. Benzer şekilde bu doğrudan ve dolaylı etki; yaş,

cinsiyet ve deneyim moderatör değişkenleri tarafından etkilenmektedir. Geliştirilmiş olan yeni model ile davranışsal niyet üzerindeki varyans % 74 oranında açıklanmıştır.

Yukarıda açıklanan kuram ve modeller bir yeniliğin benimsenme, kabul ve yayılım sürecinde yer alan ögelerin belirlenmesinde araştırmacılara yardımcı olmaktadır. Bu kuram ve modellerden birbirinden farklı alanlarda çalışan pek çok araştırmacı faydalanmaktadır. Bu araştırmada ise bir yenilik olarak ele alınan Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögeler eğitsel bağlamda ele alınmıştır.

1.2.4 Sosyal Ağların Kullanımı

Sosyal ağların hangi amaçlar için ve nasıl kullanıldığı araştırmacılar için merak konusu olmuştur. Fotoğraf, video, etiketleme, metin, oyun, gruplar ve mesajlaşma gibi birçok etkileşim ögesini bünyesinde bulunduran sosyal ağlar her ne kadar sosyalleşme araçları olarak geliştirilmiş olsa da kullanıcılar tarafından farklı amaçlar için kullanılmaktadır. Kullanıcılar sosyal ağları iletişim kurma, iletişimi sürdürme, arkadaş bulma, eğlence, gelişmeleri takip etme, araştırma, işbirliği, paylaşım yapma, öğrenme vb. farklı amaçlar için kullanmaktadır (Mazman ve Usluel 2010; Şener, 2009; Usluel vd., 2014). Bu konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde sosyal ağ kullanım amaçlarının sosyal ağın türü, kültür, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi vb. değişkenlere göre farklılaştığı görülmektedir (Mazman ve Usluel, 2011). Ayrıca sosyal ağların içerik oluşturma ve üretim amaçlı kullanımının da genel olarak düşük olduğu belirlenmiştir (Mazman ve Usluel, 2011; Prescott, Wilson ve Becket, 2013; Usluel ve Atal, 2013). Sosyal ağ kullanım amaçları her ne kadar kültür, cinsiyet, yaş gibi değişkenlere göre farklılık gösterse de akademik amaçlı kullanımının genel olarak düşük olduğu görülmüştür.

1.2.4.1 Sosyal Ağların Eğitsel Bağlamda Kullanımı

Sosyal ağlar dünya genelinde en çok kullanılan Web 2.0 uygulamasıdır. Sosyal ağlar içinde ise en fazla Facebook kullanılmaktadır (e-bizMBA Rank, 2013). Geniş bir kullanıcı kitlesine sahip olan Facebook 2004 yılından beri kullanılmakta ve kullanıcılar Facebook'u kullanma konusunda bir zorluk yaşamamaktadır. Facebook, tam anlamıyla eğitsel amaçlı geliştirilmiş web teknolojilerinin tüm özelliklerine sahip olmasa da eğitsel bağlamda kullanılabilir temel bileşenleri ve özellikleri bünyesinde barındırmaktadır (Wang, Woo, Quek, Yang ve Liu, 2012).

Facebook etkileşim, işbirliği, kaynak ve bilgi paylaşımı özelliklerine sahip bir Web 2.0 teknolojisidir.

Sosyal ağlar genellikle mevcut iletişimi sürdürme ve iletişim kurma amacıyla kullanılmaktadır. Kullanıcılar sosyal ağlar üzerinden daha açık ve çekinme duygusu hissetmeden iletişim kurabilmektedir (Ross vd., 2009). Facebook; özellikle okul yaşamına yeni katılan öğrencilere etkileşim, iletişim, sosyalleşme ve kaynak paylaşımı konusunda oldukça yardımcı olmaktadır (Prescott vd., 2013). Sosyal ağlar, sınıf ortamından konuşmaya çekinen, içine kapanık öğrenciler için kendilerini açabilecekleri öğrenme ortamları sunabilir. Greenhow (2011)'e göre Facebook formal eğitim ortamlarından farklı olarak katılımcılarının düşünce ve hislerini de özgürce paylaşabildiği ve arkadaşlarından duygusal destek alabildiği bir ortamdır. Aynı zamanda günümüzde öğrenme paradigması daha aktif ve grup odaklı öğrenmeye doğru kaymaktadır. Etkileşim ve işbirliği öğeleri sayesinde sosyal ağlar bu değişimi destekleyebilecek bir öğrenme ortamı olarak kullanılabilir (Cheung vd., 2011). Sosyal ağlar, bu tür avantajları sayesinde eğitsel bağlamda kullanıldığında öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde olumlu etki oluşturmaktadır (Rejón-Guardia, Sánchez-Fernández ve Muñoz-Leiva, 2013). Ekici ve Kıyıcı (2012) yaptıkları deneysel araştırmada öğretim sürecinde Facebook kullanımının öğrencilerin başarısı üzerinde olumlu etkisinin olduğunu ifade etmişlerdir.

Facebook'un informal öğrenme amaçlı kullanıldığına dair çeşitli araştırma sonuçları bulunmaktadır (Erjavec, 2013; Lampe vd., 2011). Facebook bir sosyalleşme aracı olarak kullanılmasının yanında sınıfta yürütülen derslerle ilgili işbirliğini sağlama, informal öğrenme ve sınıf aktivitelerini organize etme aracı olarak da kullanılmaktadır (Lantz-Andersson et al., 2013; Lampe vd., 2011). Facebook eğitsel bağlamında sosyal destek, pratik fikirlerin paylaşılması, başkalarının çalışmalarını gözleme ve değerlendirme, kendi çalışmalarını başkalarının değerlendirmesine açma, öğretmen ile iletişim kurma, grup çalışmalarında organizasyonu sağlama vb. amaçlar için kullanılmaktadır (Erjavec, 2013). Facebook, öğrencilere hem formal hem de informal eğitim yoluyla edindikleri bilgiler üzerine tartışabilecekleri özgür bir ortam sunmaktadır (Lampe vd., 2011).

Sosyal ağların öğrenme sürecinde kullanılmasıyla ilgili alanyazında çeşitli modelleme çalışmaları yer almaktadır. Mazman ve Usluel (2010) Facebook'un

eğitsel bağlamda kullanımı konusunda alanyazında var olan benimseme, kabul, yayılım ve kullanım teorilerine dayanan bir yapısal eşitlik modeli önermiştir. Bu model ile Facebook'un benimsenmesi, kullanım amaçları ve eğitsel amaçlı kullanım sürecinde yer alan faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Geliştirilmiş olan bu modelde Facebook kullanım amacı, Facebook'un benimsenmesi değişkeni tarafından % 86 oranında açıklanmıştır. Facebook'un benimsenmesi tek başına % 45, sosyal ağların kullanım amacı değişkeniyle birlikte ise % 50 oranında Facebook'un eğitsel amaçlı kullanımını açıkladığı bulunmuştur. Rejón-Guardia, Sánchez-Fernández ve Muñoz-Leiva (2013); Twitter'in öğrenme sürecinde benimsenmesinde etkili olan faktörleri ve sosyal ağ kullanımının akademik başarı üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla TKM modeli ve alanyazındaki ilgili diğer modellerin önerdiği faktörleri göz önünde bulundurarak µBAM adında yeni bir model önermişlerdir. Cheung ve diğerleri (2011) ise öğrencilerin sosyal ağ kullanımlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla sosyal etki, sosyal buradalık teorilerinden ve kullanım ve haz kuramından faydalanarak öğrencilerin ortak niyetlerini yordayan bir modelleme çalışması gerçekleştirmişlerdir.

1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Sosyal ağların yaygın bir şekilde kullanımı ve eğitsel anlamda taşıdığı potansiyel nedeniyle bu teknolojilerin benimsenme sürecinde rol oynayan değişkenlerle ilgili çalışmaların yoğunluk kazandığı dikkati çekmektedir. Bu çalışmaların bir kısmında var olan kuram ve modeller kullanılırken bazılarında ise yeni modellerin önerildiği görülmektedir (Curtis vd., 2010; Gulati ve Williams, 2011; Kwon ve Wen, 2010; Lin ve Lu, 2011; Mazman ve Usluel, 2009; Mazman ve Usluel, 2010; Nah ve Saxton, 2013). Tek bir kurama dayalı bir benimseme çalışmasının yerine sosyal ağların doğasının göz önünde bulundurulduğu karma bir yaklaşım ile gerçekleştirilen çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada da Facebook'u benimseme sürecinde etkili olan yapılar incelenirken tek bir kurama bağlı kalınmamış, karma bir yaklaşım ile süreç ele alınmıştır.

Sosyal ağlar sahip olduğu özellikler sayesinde kullanıcılar tarafından farklı amaçlar için kullanılabilir. Joinson (2008) araştırmasında Facebook'un farklı kitleler tarafından farklı amaçlar için kullanıldığını belirtmiştir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde sosyal ağların genellikle iletişim, sosyal etkileşim, paylaşım, işbirliği, eğlence vb. amaçlı kullanıldığı görülmektedir (Cheung vd., 2011; Hew

2011; Karal ve Kokoç 2010; Mazman ve Usluel, 2011; Selwyn, 2009; Şener, 2009; Usluel ve Atal 2013). Alanyazında sosyal ağların eğitsel bağlamda işbirliği, iletişim, bilgi paylaşımı amaçlı kullanıldığına ilişkin çeşitli araştırma sonuçlarına ulaşılsa da, bu kullanımın sınırlı olduğu ve sosyal ağlardan eğitsel süreçlerde yeterince faydalanılmadığına ilişkin sonuçlar da yer almaktadır (Lampe vd., 2011; Lantz-Andersson vd., 2013; Usluel ve Mazman, 2009; Deniz ve Usluel, 2011; Usluel ve Altıntaş, 2012; Usluel ve Atal, 2013).

Alanyazın incelendiğinde sosyal ağlarla ilgili çeşitli çalışmalar yapılmış olmasına karşın, öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin bir arada ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle eğitim sürecinin önemli paydaşları olan öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin sosyal ağları kullanım amaçlarının ve kullanımlarını etkileyen faktörlerin ortaya konulmasının, kullanım davranışları açısından uyumsuzlukların ve ortak noktaların belirlenmesinin formal ve informal öğrenme sürecinde bu ortamlardan daha fazla yarar sağlanmasına ilişkin katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin sosyal ağ kullanım davranışları, benimseme süreçleri ve kullanım amaçları gruplar arasındaki farklılıklar ve ortak noktalar gözetilerek bir arada ele alınmış, eğitsel süreçte yer alan tarafların hem benimseme süreçleri hem de kullanım amaçları birlikte incelenmiştir. Ayrıca bu inceleme gerçekleştirilirken var olan durumu betimlemenin yanında öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin Facebook'u benimseme sürecinin kullanım amaçlarını yordayıcılığı ölçülmüştür. Bu şekilde bütüncül bir yaklaşım ile öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin görüşleri incelenerek hem uygulama hem de alanyazına katkı sağlanması umulmaktadır.

1.4. Problem Cümlesi

Bu çalışmada öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin sosyal ağ kullanım amaçları ve benimseme süreçlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1.4.1. Alt problemler

1. Öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin sosyal ağ kullanım durumları nasıldır?

2. Facebook'un kullanım amaçları açısından öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğeler açısından öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerin, kullanım amaçlarını yordayıcılığı nasıldır?

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerin, öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrenciler için;

- a. Facebook'u araştırma amaçlı kullanımlarını yordayıcılığı nasıldır?
- b. Facebook'u işbirliği amaçlı kullanımlarını yordayıcılığı nasıldır?
- c. Facebook'u iletişimi başlatma amaçlı kullanımlarını yordayıcılığı nasıldır?
- d. Facebook'u iletişim kurma amaçlı kullanımlarını yordayıcılığı nasıldır?
- e. Facebook'u iletişimi sürdürme amaçlı kullanımlarını yordayıcılığı nasıldır?
- f. Facebook'u içerik paylaşma amaçlı kullanımlarını yordayıcılığı nasıldır?
- g. Facebook'u eğlence amaçlı kullanımlarını yordayıcılığı nasıldır?

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma verileri 10.12.2013- 25.01.2014 tarihleri arasında çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Ölçme aracının çevrimiçi ortamda uygulanmış olması bir sınırlılık oluşturmaktadır. Aynı katılımcının ölçme aracını tekrar doldurmaması için COOKIE ve IP kontrolü yapılarak katılımcılar uyarılmıştır. Ancak katılımcıların farklı yerlerden ölçme aracına erişebilecekleri, uyarıları göz ardı edebilecekleri ve COOKIE'lerin silinebileceği göz önünde bulundurulduğunda alınan bu önlemler ile katılımcıların birden fazla kez ankete katılma durumu kontrol altına alınamamış olabilir. Bu araştırmada sosyal ağlardan en çok kullanılan Facebook'a odaklanılmıştır. Bu bağlamda araştırma Facebook kullanıcıları ile gerçekleştirilmiştir. Sosyal ağ kullanım amaçları ve benimseme öğeleri Facebook

kullanıcılarının algılarına göre belirlenmiştir. Araştırmanın Facebook kullanıcıları ile gerçekleştirilmiş olması elde edilen sonuçların sosyal ağlara genellenmesi hususunda sınırlılık oluşturabilir.

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Sosyal ağların benimsenmesi, kabulü, yayılımı ve kullanım amaçları ile ilgili araştırmalar aşağıda kronolojik sıralama ile verilmiştir.

Bilen, Ercan ve Gülmez (2014) üniversite öğrencilerinin Facebook'u kullanım amaçlarını ve benimseme süreçlerini saptamak amacıyla nicel bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmaya Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde öğrenim gören 259 lisans öğrencisi katılmıştır. Veriler "Facebook Kullanım Amacı Ölçeği" (Mazman, 2009), "Facebook Benimseme Ölçeği" (Mazman, 2009) ve kişisel bilgi formu kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler tek yönlü varyans analizi, bağımsız gruplar t testi, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin sosyal ağları fotoğraf, video paylaşımı ve mesajlaşma amacıyla kullandıkları bulunmuştur. Öğrencilerin sosyal ağları günlük 1-3 saat aralığında kullandığı ve kullandıkları sosyal ağlarda ortalama arkadaş sayılarının da genellikle 300'ün üzerinde olduğu belirlenmiştir. Sosyal ağlar ile yeni arkadaşlıklardan ziyade mevcut arkadaşlıkların sanal ortamda sürdürüldüğü ve sosyal ağların eğitsel amaçlı kullanım oranının düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre sosyal ağların benimsenmesi cinsiyet, yaş, öğrenim görülen fakülte, kişisel bilgisayara sahip olma durumlarına göre farklılaşmamaktadır.

Borrero, Yousafzai, Javed ve Page (2014) Teknolojinin Kabul ve Kullanımı Birleştirilmiş Modelini (TKKBM) kullanarak İspanya'daki 214 lisans öğrencisi ile gerçekleştirdiği çalışmada sosyal ağ kullanım niyeti üzerinde etkili olan faktörleri araştırmıştır. TKKBM'nin önerdiği performans beklentisi, çaba beklentisi, sosyal etki ve kolaylaştırıcı durumlar bağımsız değişkenler olarak alınmış ve cinsiyet ile teknoloji hazır bulunuşluluk değişkenlerinin aracı değişken olarak etkisi test edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre sosyal etki, çaba beklentisi ve performans beklentisi değişkenlerinin davranışsal niyetin anlamlı yordayıcıları olduğu görülmüştür. Ayrıca cinsiyet ve teknoloji hazır bulunuşluğu değişkenlerinin bağımlı-bağımsız değişkenler arasında aracı etkisinin var olduğu saptanmıştır. Kolaylaştırıcı durum değişkeninin beklenenin aksine bağımlı değişken üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Araştırmacı sosyal ağların üniversite öğrencileri

tarafından yeterince benimsenip kullanılmasından dolayı bu değişkenin etkili olmadığını ifade etmiştir. Performans beklentisinin davranışsal niyet üzerindeki etkisinin cinsiyet ve teknoloji hazırbulunuşluğu aracı değişkenlerine göre farklılaşmadığı görülmüştür. Buna göre performans beklentisinin araştırmaya katılan tüm bireylerde yaklaşık olarak benzer bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Sánchez, Cortijo ve Javed (2014), öğrencilerin günlük yaşamda Facebook'u yaygın bir şekilde kullanmalarına rağmen eğitsel bağlamda Facebook'tan yeterince faydalanılmadığını ifade etmişler ve bu durumun altında yatan olası faktörleri incelemişlerdir. Araştırmaya İspanya'da öğrenim gören 214 lisans öğrencisi katılmıştır. Araştırmada, Mazman ve Usluel (2010)'in geliştirmiş olduğu alanyazında var olan benimseme, kabul, yayılım ve kullanım teorilerine dayanan yapısal eşitlik modeli kullanılarak Facebook'un benimsenmesi, kullanım amaçları ve eğitsel amaçlı kullanımını etkileyen faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu model, alan yazındaki diğer modellerden farklı olarak sosyal ağların hem teknolojik hem de sosyal boyutunu birlikte ele almaktadır. Bu araştırma kapsamında benimseme, kullanım amacı ve eğitsel kullanım olmak üzere üç gizil değişken ele alınmıştır. Araştırmada kullanılan modelde yer alan tüm yapıların çalıştığı ve buna göre kurulan hipotezlerin tümünün anlamlı olduğu bulunmuştur. Facebook'un benimsenmesinde sosyal etki değişkeni en önemli ve en etkili yapı olarak ortaya çıkmıştır. Bu araştırma sonucunda Mazman ve Usluel'in (2010) önerdiği modeldeki gibi Facebook'un eğitsel amaçlı kullanımını; kullanım amacının doğrudan, benimsenmenin ise dolaylı olarak yordadığı bulunmuştur.

Biçen ve Uzunboylu (2013), Facebook'un eğitsel bağlamda kullanımının öğretmenlerin sosyal ağlar ile ilgili algıları üzerindeki etkisini ve öğretmenlerin çevrimiçi öğrenme ortamları hakkındaki fikirlerini araştıran bir çalışma yapmıştır. Deneysel desene göre yapılmış olan bu araştırma, ilk ve ortaöğretimde görev yapan Facebook kullanan 35 öğretmen ile 6 haftada toplam 30 saatte gerçekleştirilmiştir. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen beşli likert türünde "Öğretmenlerin Eğitimde Facebook Hakkındaki Görüşleri" olarak adlandırılan bir ölçek aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmada veriler çalışmanın başında ve sonunda olmak üzere iki defa toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Facebook'un eğitsel bağlamda kullanılmasının sonucunda öğretmenlerin fikirlerinde olumlu yönde bir değişim gözlenmiştir. Facebook gibi sanal ortamların sınıfta yapılması mümkün

olmayan çeşitli aktiviteleri gerçekleştirme konusunda öğretmenlere yardımcı olduğu bulunmuştur. Ayrıca öğretmenler sosyal ağların eğitimde kullanılmasıyla öğrencilerin öğrenme becerilerinde ve grup çalışma yeteneklerinde gelişme yaşandığını düşünmektedir. Sosyal ağlar öğrenenlere farklı türden materyaller sayesinde zengin ve birlikte öğrenme fırsatları sunmaktadır. Öğrenenler bu ortamda materyallere kolaylıkla ulaşabilir, diğerlerinin fikir ve çalışmalarını gözlemleyebilir, birlikte çalışabilirler. Bu durum öğrenenlerin derse olan ilgisini ve derse katılım düzeyini de arttırmaktadır. Araştırma sürecinde Facebook'un eğitsel bağlamda kullanımı ile öğretmenlerin bu ağlara yönelik tutumları olumlu yönde değişmiştir. Öğretmenlerin algılarında gözlenen bu olumlu değişim göz önünde bulundurulduğunda Facebook'un benimsenmesinde deneme fırsatlarının sunulmasının ne derece önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Deng ve Tavares (2013) öğretmen adaylarının Moodle ve Facebook ortamlarında çevrimiçi tartışmalara katılmalarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla nitel bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma verileri 14 öğretmen adayından bireysel görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Etkinlik teorisini temel alan bu araştırmanın sonucunda öznel algı, çevrimiçi tartışmanın amaçları, topluluk içinde sosyal buradalık, katılım kuralları ve katılımcıların rolleri çevrimiçi tartışmalara katılımı etkilemektedir. Araştırmaya katılan öğretmen adayları Facebook'un kullanımını Moodle'a göre daha kolay bulmuştur. Facebook'un öğretmen adaylarının gündelik hayatlarının bir parçası olması Facebook'u kolaylıkla kullanmalarında olumlu yönde etkilidir. Ayrıca öğretmen adayları Facebook'u her gün kullandıklarını ve bu sayede Facebook üzerinden daha hızlı etkileşime geçtiklerini belirtmişlerdir. Moodle'ın ise yalnızca gerektiğinde kullanıldığı ve öğretmen adayları tarafından daha formal bir ortam olarak algılandığı bulunmuştur.

García-Martín ve García-Sánchez (2013), Web 2.0 uygulamasının kullanım örüntülerini araştırmak amacıyla bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışma kapsamında Wiki, Blog, Moodle, Google Docs, Google Reader, Google Maps, Skype, Flickr, YouTube ve sosyal ağlar ele alınmıştır. Çalışma grubu, yaş aralığı 11 ile 18 arasında olan 757 İspanyol ortaöğretim öğrencisinden oluşmaktadır. Veriler HEWE 2.0 adı verilen bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Bu anket demografi, Web 2.0 uygulamalarının nasıl, ne zaman ve nerede kullandığı, niçin Web 2.0 uygulamalarının kullanılmaya başlandığını ve uygulamaların ne amaçla

kullanıldığını sorgulayan beş bölümden oluşmaktadır. Elde edilen veriler ışığında Web 2.0 kullanımının cinsiyet, eğitim düzeyi ve yaşa göre farklılaştığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 90'ı Youtube ve sosyal ağları, % 80'i Google Maps, % 66'sı blog, % 49'u Skype, %48'i wiki, % 38'i Google Docs'u kullanmaktadır. Bu sonuçlara göre sosyal ağ uygulamaları ve Youtube en sık kullanılan Web 2.0 teknolojileridir. Bu konuda yapılan diğer araştırmalarda da sosyal ağların en sık kullanılan Web 2.0 uygulaması olduğu bilinmektedir. Sosyal ağların kullanımı konusunda kadınların daha bilgili olduğu, eğitim düzeyi yüksek bireylerin öğretimsel araçları daha fazla kullandığı, arama araçlarının erkekler tarafından daha fazla kullanıldığı bulunmuştur. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin genellikle bu uygulamaları eğlence ve sosyalleşme amaçlı kullandığı bulunmuştur. Öğrencilerin çoğu Web 2.0 uygulamalarının kullanımı konusunda ön bir eğitim almamasına rağmen bu uygulamaların kullanımını kolay ve memnun edici bulmaktadır. Öğrencilerin en çok kullandıkları uygulamaları tercih etmelerinde uygulamaların kullanımının kolay ve memnun edici olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin bu teknolojiler hakkında fonksiyonel bilgileri arttıkça bu teknolojileri daha memnun ve daha sık bir şekilde kullandıkları saptanmıştır.

Leila ve Khodabandelou (2013), yaptıkları araştırmada İran'da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin mevcut Facebook kullanım durumlarını, akademik amaçlı Facebook kullanım algılarını ve akademik amaçlı Facebook kullanımının cinsiyete göre bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmışlardır. Nicel araştırma yöntemine göre desenlenmiş olan bu araştırmanın çalışma grubu 70 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı; öğrencilerin demografik bilgileri, Facebook kullanım durumları ve Facebook'un akademik amaçlı kullanımı hakkındaki düşüncelerinin sorgulandığı üç bölümden oluşmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencileri sosyal ağlar içinde en çok Facebook'u kullanmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler Facebook'u her gün kullanmaktadır. Öğrenciler eğitsel bağlamda Facebook'u sınıf arkadaşları ile iletişim kurmak, ders ve okul ile ilgili güncel olaylardan ve fırsatlardan haberdar olmak amacıyla kullanmaktadır. Öğrencilerin Facebook ile ilgili düşünceleri ele alındığında öğrenciler gelecekte eğitim hayatlarında Facebook'u kullanmak istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler, Facebook'un eğitiminde kullanılmasının şimdi ve gelecekte öğrenmeleri üzerinde pozitif bir etkisinin olacağını düşünmektedir.

Facebook'un akademik kullanımı açısından cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler Facebook'u üniversite yaşantılarında benzer şekilde kullanmaktadır.

Junco (2013-a), üniversite öğrencilerinin Facebook kullanımı konusunda çeşitli araştırmaların yapıldığını ancak bu araştırmalar incelendiğinde araştırma verilerinin çoğunlukla bireylerin kişisel beyanlarına dayalı yollarla elde edildiğini belirtmiştir. Ancak insan davranışlarının incelendiği çalışmalar incelendiğinde bireylerin kişisel beyanlarına dayalı ölçümler ile gerçek ölçümlerin kullanıldığı araştırmalarda birbirinden farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Bu durumu göz önünde bulunduran Junco (2013), bu araştırmasında Facebook'ta harcanan zaman ve Facebook kullanım sıklığına ilişkin öğrencilerin kişisel beyanları ile gerçek durumu karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Araştırmaya 45 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların bilgisayarlarına bir izleme yazılımı kurularak 1 ay boyunca katılımcıların hangi programları, hangi sıklıkta ve ne kadar süre kullandıklarına ilişkin veriler toplanmıştır. Ayrıca katılımcılar Facebook'ta harcadıkları zaman ve Facebook'u kullanım sıklıklarına ilişkin çevrimiçi bir ankete katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler, öznel beyanlarında günlük ortalama 145dk Facebook'ta zaman harcadıklarını belirtmiştir. Gerçek ölçümlerde ise öğrencilerin günlük ortalama 26 dakika Facebook'ta zaman harcadıkları bulunmuştur. Gerçek ve kişisel beyana dayalı Facebook'ta zaman harcama verileri arasında güçlü ve pozitif bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durum kullanım sıklığına ilişkin veriler için de geçerlidir. Ancak öğrenciler Facebook'ta kişisel beyanlarında ifade ettiklerinden daha az zaman harcamaktadır. Araştırma kapsamında incelenen diğer teknolojiler için de gerçek durum ile kişisel beyana dayalı elde edilen veriler arasında farklılık olduğu bulunmuştur. Her ne kadar gerçek kullanım ile kişisel beyan arasında güçlü bir ilişki bulunsa da iki farklı yolla toplanan veriler arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur.

Junco (2013-b), günümüz üniversite öğrencilerinin her ne kadar geniş bir teknoloji ağı içinde yaşıyor olsalar da öğrenciler arasında teknoloji ve internet kullanımı açısından büyük bir farklılık ve eşitsizliğin var olduğuna dikkat çekerek üniversite öğrencileri arasındaki sosyal ağ kullanımı konusunda eşitsizliği araştırmıştır. Veriler e-posta yoluyla gönderilen davetiyeleri yanıtlayan toplam 2359 öğrenciden çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Toplanan veriler kanonik korelasyon analizi

kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada cinsiyet, ırk, aile eğitim düzeyi değişkenlerinin Facebook kullanımını yordayıcılığı araştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda cinsiyet, ırk, aile eğitim düzeyi gibi değişkenlere göre Facebook'ta harcanan zaman açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak Facebook'taki aktivitelere katılma açısından cinsiyete göre kadınların erkeklerden daha fazla aktivitelere katıldığı bulunmuştur. Ayrıca ırk, sosyo-ekonomik düzey ve aile eğitim düzeyi değişkenleri Facebook'taki aktivitelere katılma durumu üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Öğrenme ortamında bulunan öğrenciler; cinsiyet, ırk, aile eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik açıdan birbirinden farklılaşmaktadır. Buna bağlı olarak öğrencilerin sosyal ağ kullanımlarının da farklılaştığı görülmüştür. Öğrenme ortamlarında Facebook gibi yeni bir araç kullanılacak ise karar vericilerin öğrenciler arasındaki eşitsizliği göz önünde bulundurması ve buna uygun ön hazırlıklar yapıldıktan sonra sınıf ortamında bu teknolojilerin kullanılmasını önerilmektedir.

Pornsakulvanich ve Dumronghiri (2013), sosyal ağ kullanımını etkileyen içsel ve dışsal faktörleri tespit etmek amacıyla Tayland'da yaptığı çalışmaya toplam 451 sosyal ağ kullanıcısı katılmıştır. Araştırmanın teorik çerçevesini Kullanım ve Haz teorisi oluşturmaktadır. Veriler betimsel istatistikler, faktör analizi, çoklu regresyon, bağımsız örneklem t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda sosyal ağ kullanım durumu ve motivasyon üzerinde hem içsel (zaman geçirme, arkadaşlık, ilişki sürdürme, eğilim, eğlence ve rahatlama) hem de dışsal (medya, önemli kişiler ve politik, sosyal, ekonomik durum) faktörlerin etkili olduğu bulunmuştur. Özellikle dışsal faktörlerden medya ve önemli kişilerin sosyal ağlarda harcanan zamanı tahmin etmede içsel faktörlere göre daha etkili olduğu bulunmuştur. Buna göre sosyal ağ kullanımı konusunda diğer insanların görüşlerinin bireyler üzerinde önemli bir etkisi olduğu söylenebilir. Cinsiyet göz önünde bulundurulduğunda ise kadınların; sosyal ağlarda erkeklerden daha fazla zaman harcadığı ve bu ağları sosyal ilişkileri sürdürme amaçlı kullandıkları bulunmuştur. Diğer bazı araştırmalarda ise erkeklerin sosyal ağlardan daha fazla zaman harcadıkları belirtilmiştir. Sosyal ağ kullanım motivasyonu da sosyal ağlarda harcanan zaman üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Ayrıca sosyal ağlar web teknolojilerinde gözlenen hızlı değişimin sonucunda günden güne değişmekte ve gelişmektedir. Bu değişim ve gelişmenin sonucunda kullanıcıların sosyal ağ

kullanımını etkileyen faktörler ve sosyal ağların kullanım amaçları da değişkenlik göstermektedir.

Prescott, Wilson ve Becket (2013), üniversite öğrencilerinin Facebook'un öğrenme amaçlı kullanımı ve üniversite yaşamına entegrasyonu konusunda düşüncelerini araştıran bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Çalışma grubu hemşirelik, sosyal hizmet ve eczacılık bölümlerinde öğrenim gören 595 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Veriler çevrimiçi bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler Facebook'u en çok sosyalleşme aracı olarak kullanmaktadır. Facebook, özellikle birinci sınıf öğrencileri tarafından iyi bir sosyalleşme aracı olarak görülmektedir. Öğrenciler Facebook'u her ne kadar günlük yaşamlarında etkin bir şekilde kullanıyor olsa da Facebook'un formal öğrenme aracı olarak kullanılması konusunda öğrencilerin bazı çekinceleri bulunmaktadır. Öğrenciler belirli teknolojileri yalnızca sosyal yaşamlarında kullanmak istemektedirler. Ancak günümüzde özellikle sosyal ağ kullanımında mesleki ve kişisel kullanım alanları arasındaki sınır gittikçe belirsizleşmektedir. Öğrencilerin bu hususta yaşadıkları endişenin temel nedeni sosyal ağların sosyal yaşamın mı yoksa mesleki yaşamın mı bir parçası olduğu konusundaki belirsizliğin gittikçe artması olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca Facebook formal öğrenme aracı olarak kullanıldığında Facebook'un kullanım süreci daha yapılandırılmış bir hal alacak, öğrencilerin yerine getirmesi gereken görevler, planlar ortaya çıkacaktır. Bu durum ise öğrenciler üzerinde bir baskı oluşturmaktadır. Bu yüzden öğrenciler, Facebook'u formal öğrenme aracı olarak kullanmak istememektedir. Sosyal ağlar eğitsel amaçlı kullanılacağı zaman sosyal ağların doğasına uygun şekilde planlamalar gerçekleştirilmelidir. Akran desteği, informal öğrenmeler gibi katı bir programa sahip olmayan, öğrencilerin süreçte kendilerini daha özgür ve sosyal hissedebilecekleri öğrenme amaçları için sosyal ağların kullanılabilmesi düşünülmektedir.

Rejón-Guardia, Sánchez-Fernández ve Muñoz-Leiva (2013); Twitter'in öğrenme sürecinde benimsenmesinde etkili olan faktörleri ve sosyal ağ kullanımının akademik başarı üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. TKM ve alanyazındaki ilgili diğer modellerin önerdiği faktörleri göz önünde bulundurarak μ BAM adını verdikleri bir model geliştirmişlerdir. Bu modelde, TKM'de bulunan algılanan yarar, algılanan kullanım kolaylığı ve

davranışsal niyet faktörlerine ilaveten öznel norm ve imaj faktörleri bulunmaktadır. Araştırmacıların geliştirmiş olduğu bu modelde, TKM'ye ilaveten öznel norm ve imaj faktörlerinin algılanan yarar faktörü üzerindeki etkisi ve öznel norm faktörünün imaj faktörü üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Veriler beş yapıyı ölçen bir anket kullanılarak İspanyada öğrenim gören 135 üniversite öğrencisinden toplanmıştır. Öğrenciler 4 grupta ele alınmıştır. Bu gruplardan ikisi eğitim-öğretim dönemi boyunca Twitter kullanmış diğer iki grup ise Twitter kullanmamıştır. Dönem sonunda öğrenciler dersleri ile ilgili akademik başarı testine tabi tutulmuş ve araştırmacılar tarafından hazırlanan anket uygulanmıştır. Kurulan yapısal eşitlik modeli uygun yöntemler ile analiz edilmiş ve kurulan modelin % 70 oranında davranışsal niyeti yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre TKM modeline eklenen imaj ve öznel norm faktörleri Twitter'ın benimsenmesi sürecinde etkili olan faktörlerdir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin öğrenme sorumluluklarını üstlenmelerinde Twitter gibi sosyal araçların olumlu yönde etkisinin olduğu düşünülmektedir. Araştırmacılar eğitsel bağlamda zaman ve mekân sınırının olmadığı çevrimiçi ortamlarda da etkileşim ve iletişimin devam ettirilmesini önermektedir. Twitter; öğretmenlere öğrencilerini daha kolay takip etme, informal öğrenmelerinde yardımcı olma ve yanlış anlaşılmalara tespit edip-düzeltilme konusunda çeşitli avantajlar sunmaktadır. Twitter kullanan öğrenciler ile kullanmayan öğrencilerin akademik puanları karşılaştırıldığında Twitter kullanan öğrencilerin daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre sosyal ağ kullanımının öğrenci başarısı üzerinde olumlu bir etkisi olduğu söylenebilir.

Usluel ve Atal (2013) ilköğretim öğrencilerinin Web 2.0 uygulamalarını ve bu uygulamalar içinde özellikle sosyal ağları eğitsel bağlamda neden ve nasıl kullandıklarını araştırmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemine göre desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine göre 25 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ve açık uçlu sorulardan oluşan odak grup görüşmeleri ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilere göre katılımcılar beş kategoriye ayrılmış ve bu kategoriler izleyiciler, iletişimciler, işbirlikçiler, bilgi arayanlar ve üreticiler olarak isimlendirilmiştir. Araştırmacılar, öğrencilerin her ne kadar bu teknolojileri kullanırken farklı kategorilerde yer alsalar da eğitsel bağlamda Web 2.0 uygulamalarını ve özellikle sosyal ağları sınırlı bir şekilde kullandıkları, Web 2.0

uygulamalarının sahip olduğu potansiyel hakkında tam bilgi sahibi olmadıkları bulunmuştur. Bu yüzden öğrencilerin Web 2.0 uygulamalarından sınırlı düzeyde yararlandıkları belirtmiştir. Web 2.0 uygulamalarını üretim amaçlı kullanan öğrencilerin oldukça az olduğu ve öğrencilerin Web 2.0 üretim araçları hakkında yeterli bilgilerinin olmadığı bulunmuştur.

Bennett, Bishop, Dalgarno, Waycott ve Kennedy (2012), iki aşamadan oluşan kapsamlı bir araştırma projesinin ikinci aşaması olarak gerçekleştirdikleri “Implementing Web 2.0 technologies in higher education: A collective case study” isimli çalışmada öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağlamak amacıyla Web 2.0 teknolojilerinin yüksek öğrenimde nasıl başarılı bir şekilde kullanılabileceğini araştırmışlardır. Araştırmacılar üç farklı üniversiteden veriler toplayarak karşılaştırmalı bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmaya farklı disiplinlerden farklı büyüklükteki sınıflarda öğrenim gören üniversite öğrencileri katılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden “Toplu Durum Çalışması” yöntemine göre gerçekleştirilmiş ve bu bağlamda altı adet Web 2.0 teknolojisi ele alınmıştır. Veri toplama aşamasında ise hem nitel hem de nicel veri toplama yöntemlerinden faydalanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda çoğu öğrencinin Web 2.0 teknolojilerini öğrenme amaçlı kullanma konusunda deneyim sahibi olmadığı ve buna bağlı olarak da bu teknolojileri kullanma ve motivasyon konusunda bazı problemler yaşadıkları gözlenmiştir. Ayrıca üniversitelerin yeni Web 2.0 teknolojileri ile ilgili destek ve altyapı hizmetlerini sunma açısından yetersiz olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarını göre araştırmacılar Web 2.0 teknolojilerinin eğitim ortamlarında etkili bir şekilde kullanılabilmesi için öğrenme görevlerinin ve bu teknolojilerin birbirlerine uygun olması gerektiğini ifade etmiştir. Öğrenenlerin öğrenme sürecinde aktif rol alması ve bilginin üreticisi olması bekleniyorsa uygun öğretim programları izlenerek bu duruma uygun web teknolojileri tercih edilmelidir. Uygun araç ve iyi tasarlanmış bir etkinlik ile Web 2.0 teknolojilerinin eğitsel bağlamda başarılı bir şekilde kullanılabileceği düşünülmektedir.

Çam (2012); 2011-2012 ve 2012-2013 yıllarında Sakarya Üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının Facebook bağımlılıkları, Facebook kullanım amaçları ve Facebook’un eğitsel kullanım durumunu cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenlerine göre inceleyen ilişkiel tarama modelinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 1494 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan

bağımlılık ölçeği (Young, 1996) yabancı dilden Türkçe'ye uyarlanmış, Facebook Kullanım Amacı (Mazman, 2009) ve Facebook'un Eğitsel Kullanımı (Mazman, 2009) ölçekleri ise hazır olarak alınmıştır. Yapılan analizler sonucunda erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen adaylarından daha fazla Facebook kullandıkları ve bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu, bölümlere göre Facebook kullanımının ve bağımlılık düzeyinin farklılaştığı ayrıca sınıf düzeylerinin de Facebook kullanımında etkili bir değişken olduğu bulunmuştur. Buna göre bireylerin genel ve eğitsel sosyal ağ kullanımı ve sosyal ağ bağımlılık düzeyleri cinsiyet, bölüm ve sınıf gibi çeşitli değişkenlerden etkilenmektedir. Öğretmen adaylarının Facebook bağımlılık düzeyleri göz önünde bulundurulduğunda sosyal ağlarda çokça zaman harcadıkları görülmektedir. Ancak öğretmen adayları, sosyal ağlarda çokça zaman harcamalarına rağmen sosyal ağları eğitsel bağlamda etkili bir şekilde kullanamamaktadır. Öğretmen adayları Facebook gruplarına üye olma ve bu gruplarda katılımcı olma konusunda deneyime sahiptir. Araştırmacı; eğitsel amaçlı kullanımın arttırılması için dersler kapsamında öğretmen adaylarının üye olabilecekleri eğitsel amaçlı grupların oluşturulmasını ve ders etkinliklerinin çevrimiçi sosyal ağlardan da yürütülmesini önermektedir. Ayrıca sosyal ağlardan eğitsel bağlamda faydalanılmak isteniyorsa bu süreçte etkili olan değişkenlerin göz önünde bulundurulması önerilmektedir.

Çelik (2012), öğretmen adaylarının Facebook kullanım amaçlarını, eğitsel kullanım algılarını, kullanım yoğunluğunu, kullanımın akademik sürece etkisini, eğitsel kullanım amaçlarını ve Facebook kullanımına yönelik görüşlerini ortaya koyan hem nitel hem de nicel yöntemlerin kullanıldığı karma yöntemle desenlenmiş bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu durum ortaya konulurken öğrenci profiline ilişkin cinsiyet, bilgisayar ve internet sahipliği, Facebook'daki arkadaş sayısı, öğretim elemanlarıyla Facebook'da arkadaş olma ve kampüs yaşamına katılma durumlarına göre gruplar arasında bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Veriler bir eğitim fakültesinde öğrenim gören 1066 öğretmen adayından çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Veri toplama aşamasında diğer araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan Facebook'un kullanım amacı ölçeği, Facebook'un eğitsel bağlamda kullanılması ölçeği, Facebook kullanım yoğunluğu ölçeği, Facebook'un akademik sürece etki ölçeği, yükseköğretim öğrencilerinin Facebook'un eğitsel kullanımına ilişkin algıları ölçeği kullanılmıştır. Araştırma bağlamında eğitsel Facebook

kullanımı ve Facebook yoğun kullanımını açıklayan iki adet yapısal eşitlik modeli geliştirilip test edilmiştir. Kurulan modelde Facebook yoğun kullanımı yaklaşık % 50 oranında yordamıştır. Analizler sonucunda Facebook'un genel kullanım amacını sırasıyla Facebook'un kullanım aralığı, arkadaş sayısı, Facebook'ta harcanan zaman değişkenlerinin yordadığı bulunmuştur. Eğitsel Facebook kullanım amacını ise en çok genel kullanım amacı yordamaktadır. Genel kullanım amacı ise sosyal amaçlı kullanım, günlük Facebook kullanımı ve çalışmalara ilişkin Facebook kullanımı olarak isimlendirilen üç amaçtan oluşmaktadır. Facebook kullanım sıklığı ve genel not ortalaması eğitsel Facebook kullanımını yordayan diğer değişkenler olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda öğretmen adaylarının sosyal ağları iletişim, gündem takibi, vakit geçirme ve eğlence, bilgi paylaşımı ve sosyalleşme amacıyla kullandıkları söylenebilir. Öğretmen adayları sosyal ağların sırasıyla iletişim, bilgi paylaşımı, yeniliklerin takibi, öğrencileri tanıma ve öğrencilere yardımcı olma konusunda etkili olduğunu düşünmektedir.

Pai ve Arnott (2012), sosyal ağların benimsenmesinde etkili olan faktörleri belirlemek amacıyla 24 Tayvanlı Facebook kullanıcısı ile bir araştırma yapmıştır. Araştırmada veriler görüşme yoluyla toplanmıştır. Kullanım ve haz teorisi esas alındığı bu araştırmada; sosyal ağların özellikleri, sosyal ağ kullanım sonuçları ve kullanıcıların değer algıları arasındaki sebep-sonuç ilişkisi incelenmiştir. Sosyal ağların özellikleri beş, sosyal ağ kullanımının sonuçları on ve değer algıları ise dört kategoride ele alınmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler ile araştırmacılar hiyerarşik değer haritası oluşturarak özellikler-sonuçlar ve değerler arasındaki bağlantıyı ortaya koymuştur. Haritanın en üst basamağını aidiyet, özsaygı, haz ve karşılık bulma olarak isimlendirilen değer algıları oluşturmaktadır. Aidiyet hissi en çok bağlantıya sahip değer olarak bulunmuştur. Buna göre kullanıcıların kendilerini ait hissettikleri ortamlara daha rahat adapte oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonunda tespit edilen değer algılarının sosyal ağların benimsenmesinde yönlendirici etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Buna göre kullanıcılar bir sosyal ağ kullanırken aidiyet, özsaygı, hedonizm ve karşılık bulma hissini yaşamak istemektedir. Araştırmacıların oluşturmuş olduğu değer haritası incelendiğinde mevcut sosyal ağların beş temel özelliğinin öne çıktığı görülmektedir. Bunlar: anlık mesajlaşma, resim yükleme, etkileşimli oyunlar, başkalarının profillerini inceleme

ve kişiselleştirebilme. En çok bağlantıya sahip olan aidiyet hissi; anlık mesajlaşma, resim yükleme ve etkileşimli oyun özelliklerinin kullanımıyla ortaya çıkmaktadır. Aidiyet hissi ile belirtilen özellikler arasında ise arkadaşlarla çevrimiçi buluşma, iletişimi sürdürme, beğenilme sonuç algısının yer aldığı bulunmuştur. Buna göre sosyal ağların en çok çevrimiçi sohbet, iletişimi sürdürme ve beğenilme amacıyla kullanıldığı bunun sonucunda ise aidiyet hissini oluşturduğu söylenebilir.

Ranieri, Manca ve Fini (2012); öğretmenlerin sosyal ağlara niçin ve nasıl katıldıklarını araştırmışlardır. Araştırmada öğretmenlerin grup üyeliği mekanizmaları ve katılım dinamikleri araştırılarak öğretmenlerin sosyal ağları mesleki kullanımları incelenmiş ve yaşam boyu öğrenmeye yönelik öneriler getirilmiştir. İtalya'da gerçekleştirilen bu araştırmaya okul ile ilgili olan 5 Facebook grubunun kurucusu ve bu grupların 1107 üyesi katılmıştır. İki aşamalı olarak gerçekleştirilen bu araştırmanın ilk aşamasında grup kurucuları ile görüşülmüştür. İlk aşamada grup kurucularının amaçları, gruplara üyelik kuralları, bu tür gruplara katılmanın mesleki gelişim ve yaşam boyu öğrenmeye yönelik katkıları araştırılmıştır. İkinci aşamada ise grup üyelerinin katılım nedenleri ve grup üyeliklerinde etkili olan mekanizmalar araştırılmıştır. İki aşamada da veriler çevrimiçi anketler aracılığı ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler genel gruplara bilgi paylaşmak, tematik gruplara ise duygu ve deneyimlerini paylaşmak amacıyla katılmaktadır. Katılımcıların gruptaki rolleri katılım düzeylerine etki etmektedir. Grup aktivitelerine yönetici rolündeki bireyler normal üyelere göre daha aktif olarak katılmaktadır. Grup üyelik süresi ile yalnızca paylaşımın niteliği arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Buna göre uzun süredir gruba üye olan kişilerin paylaşımlarının üyeler tarafından daha güvenilir olarak kabul edildiği sonucu çıkarılabilir. Üyelik süresi ile aktif katılım arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Genel gruplara üye olmak üyelerin gerçek yaşamına etki etmektedir. Ancak tematik gruplara üye olmanın bu yönde bir etkisi bulunmamaktadır. Çünkü genel gruplarda paylaşımlar açısından bir sınırlandırma olmadığından katılımcılar tarafından çok çeşitli paylaşımlar yapılabilmektedir. Bu da katılımcıların gruplar aracılığıyla yeni fikirler edinmesini sağlamaktadır. Ancak tematik gruplarda yapılan paylaşımlar üyelerin önceden ilgilendikleri ve fikir sahibi oldukları konularda yapıldığı için bu grupların gerçek yaşamlarına yansması az olmaktadır.

Ucun (2012), meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin en yaygın kullanılan sosyal ağlardan biri olan Facebook'u genel ve mesleki eğitimlerinde kullanım amaçlarını belirlemeye yönelik bir araştırma gerçekleştirmiştir. Betimsel tarama yöntemine göre gerçekleştirilen bu araştırmaya 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Gelişim Üniversitesi Gelişim Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören 690 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgi formu, ikinci bölümde Mazman (2009) tarafından geliştirilen Facebook Kullanım Amacı Ölçeği ve son bölüm de ise araştırmacı tarafından geliştirilen Facebook'un Mesleki Bağlamda Kullanım Amacı Ölçeği bulunmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin Facebook'u iletişim kurma, yenilikleri takip etme ve aynı ilgi alanlarına sahip kişilerle etkileşimde bulunma amacıyla kullandıkları bulunmuştur. Öğrenciler Facebook'u mesleki eğitimde iş arkadaşları ile iletişim kurma, meslektaşları ile etkileşim içinde olma ve mesleki yenilikleri takip etme amacıyla kullanmaktadır. Ayrıca yaş, bölüm, kullanım sıklığı, Facebook'ta harcanan zaman gibi değişkenlere göre öğrencilerin Facebook'u mesleki ve günlük yaşamda kullanım amaçlarının farklılaştığı tespit edilmiştir.

Günümüzde sosyal ağların öneminin gittikçe arttığını ve bu ağların yaygın bir şekilde kullanıldığını ifade eden Cheung ve diğerleri (2011); bu yeni iletişim ve etkileşim yolu hakkında yeterli çalışmanın olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca sosyal ağların öğrenme motivasyonunu ve sınıf ortamını etkilediği bilinmektedir. Araştırmacılar bu gerekçeleri göz önünde bulundurarak öğrencilerin sosyal ağ kullanımlarını etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmaya Facebook kullanan 182 öğrenci katılmıştır. Bu araştırmada diğer benimseme ve kabul modellerinden farklı olarak öğrenenlerin "ortak niyetleri" incelenmiştir. Araştırma gerçekleştirilirken sosyal etki, sosyal buradalık teorilerinden ve kullanım ve haz kuramının beş değer ögesinden yararlanılmıştır. Kurulan modelde "ortak niyet" bağımlı; öznel norm, grup norm, sosyal kimlik, amaç, öz keşif, bireyler arası iletişimi sürdürme, sosyallik, eğlence değeri ve sosyal buradalık değişkenleri ise bağımsız değişkenler olarak alınmıştır. Kurulan model sosyal ağ sitelerinin kullanımı konusundaki ortak niyet varyansının % 28.2'sini açıklamaktadır. Yapılan analizler sonucunda sosyal buradalık, sosyal ağların kullanımı konusundaki ortak niyetin en güçlü yordayıcısı olarak

bulunmuştur. Grup normu, bireyler arası iletişimi sürdürme, sosyallik ve eğlence değeri değişkenlerinin de ortak niyet üzerinde etkisinin olduğu görülmüştür. Bu bulgular ışığında araştırmacılar, öğrencilerin sosyal ağları iletişim ve arkadaşları ile iletişim kurma amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin sosyal ağ kullanımı konusundaki kararlarını çevrelerindeki bireylerin düşünceleri etkilemektedir. Ayrıca bireylerin sosyal ağları kullanma kararlarında sosyal faktörlerin (eğlence, iletişim, sosyallik gibi) en etkili faktörler olduğu tespit edilmiştir.

Mazman ve Usluel (2011), Facebook kullanıcıları ile yaptıkları araştırmada sosyal ağların kullanım amaçlarını araştırmış ve cinsiyete göre kullanım amaçları açısından farklılık olup olmadığını belirlemeye çalışmışlardır. Araştırma verileri 870 Facebook kullanıcılarından çevrimiçi anket aracılığı ile toplanmıştır. Katılımcıların çoğu 18-25 yaş aralığında ve üniversite öğrencisidir. Veri toplama aracı araştırmacılar tarafından geliştirilmiş geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş bir araçtır. Yapılan analizler sonucunda Facebook kullanım amaçları 4 kategoriye ayrılmıştır. Bunlar var olan ilişkileri sürdürme, yeni ilişkiler kurma, akademik amaçlı kullanım ve ilgi duyduğu konuları takip etme olarak isimlendirilmiştir. Kullanım amaçları açısından kullanıcılar ele alındığında Facebook'un en çok mevcut ilişkilerini sürdürme amaçlı ve en az ise eğitsel amaçlı kullanıldığı bulunmuştur. Cinsiyetler arasında kullanım amaçları açısından farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Kullanım amaçları açısından cinsiyetlere göre gözlenen bu farklılıklar iletişim kurma amaçlı kullanımda erkekler; ilişkileri sürdürme, akademik ve ilgi duyduğu konuları takip etme amaçlı kullanımda ise kadınlar lehinedir. Buna göre erkekler Facebook'u daha çok yeni arkadaşlıklar kurmak amacıyla kullanırken kadınlar Facebook'u mevcut ilişkilerini sürdürme amacıyla kullanmaktadır. Buna göre kadınların çevrimiçi ortamlarda erkeklere göre daha içe kapanık bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Son olarak kadınlar Facebook'u erkeklere göre akademik ve ilgi duyduğu konuları takip etme amaçlı daha fazla kullanmaktadır.

Muhametjanova, Cagiltay, Kara ve Akimaliev (2011); kadın ve erkeklerin Facebook'u nasıl ve ne amaçla kullandıklarını cinsiyete göre karşılaştırmalı olarak incelemişlerdir. Nitel vaka çalışması yöntemine göre desenlenmiş bu araştırmanın çalışma grubunu Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden mezun olmuş 2 kadın ve 2 erkek Facebook kullanıcısı oluşturmaktadır. Çalışma grubu ile görüşmeler

gerçekleştirilmiş ve yapılan görüşmelerden elde edilen veriler kodlanmış ve bu kodlanan verilerden temalar oluşturulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre katılımcılar Facebook'u eski arkadaşlarını ve tanıdıkları insanları bulmak amacıyla kullandıklarını ifade etmişlerdir. Kullanıcıların bir kısmı kişisel Facebook profillerinin erişimlerini sınırlandırmışlardır. Buna gerekçe olarak da sosyal ağlarda güvenlik endişesi duyduklarını ve yeni bireyler ile tanışmak istemediklerini ifade etmişlerdir. Araştırmaya göre kadın ve erkekler arasında sosyal ağ kullanımı açısından farklılık bulunmuştur. Sonuçlar, Facebook'ta bilgi paylaşımı yapma ve Facebook'taki paylaşımlara yorum yazma açısından erkeklerin lehine iken, belirli grupların haberlerini takip etme hususunda kadınların lehinedir. Kadınlar Facebook'u erkeklerden daha fazla kullanmaktadır. Kadınlar erkeklere göre sosyal ağlarda daha fazla fotoğraf paylaşmakta ve sosyal ağlardan fotoğraf indirmektedir. Gerçek hayatta yaşananların Facebook'ta paylaşma ve izlemesi konusunda kadınların erkeklere göre daha eğilimli oldukları bulunmuştur. Araştırmacılar kadın ve erkeklerin bilgisayar, internet ve iletişim araçlarını kullanım açısından farklılaştığına dikkat çekerek bu araştırma ile eğitimcilerin cinsiyet farklılıklarını göz önünde bulundurarak Facebook'u daha etkili bir şekilde eğitsel bağlamda kullanabileceklerini ifade etmişlerdir.

Karal ve Kokoç (2010) üniversite öğrencilerinin sosyal ağ kullanım amaçlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması yapmıştır. Araştırmacılar ölçek geliştirme aşamasında ilgili alan yazını inceleyerek 36 maddelik bir madde havuzu oluşturmuş ve uygulamanın ardından 14 maddeden oluşan ve 5'li likert türünde bir ölçek ortaya çıkmıştır. Geliştirilen ölçek 2009-2010 öğretim yılında Artvin Çoruh Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uşak Üniversitesi ve İnönü Üniversitesinde öğrenim gören 315 sosyal ağ kullanıcılarına çevrimiçi ortamda uygulanmıştır. Elde edilen veriler ile ölçeğin yapı geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiştir. Yapılan testler sonucunda geliştirilen ölçeğin 0.05 anlamlılık düzeyinde geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin sosyal ağları; sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım, tanıma ve tanınma amaçlı kullanım ve eğitim amaçlı kullanım olarak adlandırılan üç farklı amaç için kullandıkları bulunmuştur. Bu üç kullanım amacı ölçeğe ilişkin toplam varyansın % 56.42'sini açıklamaktadır. Faktörlere ilişkin özdeğer ve açıklama varyansları incelendiğinde sosyal etkileşim

ve iletişim amaçlı kullanım en etkili faktörler olarak tespit edilmiştir. Buna göre öğrenciler sosyal ağları en çok sosyal etkileşim ve iletişim amaçlı kullanmaktadır.

Mazman ve Usluel (2010), Facebook'un eğitsel bağlamda kullanımını açıklamak amacıyla yapısal eşitlik modeli tasarlamış ve modeli test etmişlerdir. Araştırmacılar kurdukları model ile Facebook'un benimsenmesi, kullanım amaçları ve eğitsel kullanımını bir arada incelemiştir. Veriler çevrimiçi anket aracılığı ile 606 Facebook kullanıcılarından toplanmıştır. Verileri analiz etmek amacıyla açılımlı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır. Kurulan model benimseme, amaç ve eğitsel kullanım olarak isimlendirilen 3 gizil; ve 11 gösterge değişkenden oluşmaktadır. Kurulan modele göre değişkenler arasındaki ilişkiler incelendiğinde Facebook'un benimsenmesi ile yarar, kullanım kolaylığı, sosyal etki, kolaylaştırıcı durumlar ve topluluk kimliği faktörleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yarar faktörünün Facebook'un benimsenmesinde en önemli faktör olduğu tespit edilmiştir. Buna göre Facebook'un bu kadar hızlı benimsenmesinde yarar algısının önemli bir etkisinin olduğu düşünülmektedir. Facebook kullanım amacı gizil değişkeni ile sosyal ilişkiler, iş amaçlı, günlük aktiviteler değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İletişim, işbirliği ve kaynak/materyal paylaşımı değişkenleri ile eğitsel amaçlı kullanım değişkeni arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Facebook kullanım amacı, Facebook'un benimsenmesi değişkeni tarafından % 86 oranında açıklamıştır. Bu oran göz önünde bulundurulduğunda ele alınan benimseme faktörlerinin sosyal ağların kullanımında önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Facebook'un benimsenmesi tek başına % 45, sosyal ağların kullanım amacı değişkeniyle birlikte ise % 50 oranında Facebook'un eğitsel amaçlı kullanımını açıklamaktadır. Buna göre bir yeniliğin kullanılması ile ilgili karar verilirken sırasıyla yarar, kullanım kolaylığı, sosyal etki, kolaylaştırıcı durumlar ve topluluk kimliği faktörlerinin etkili olduğu ve bunun sonucunda günlük hayatta farklı amaçlar için bu teknolojilerin kullanıldığı söylenebilir. Sosyal ağların mevcut kullanım amaçlarının eğitsel amaçlı kullanımla ilgili sahip olduğu potansiyele ve uyuma göre şekillenerek bu ağlar eğitsel bağlamda kullanılmaktadır.

Facebook'un günlük yaşamın neredeyse her alanında kullanıldığını belirten Roblyer, McDaniel, Webb, Herman ve Witty (2010), eğitim alanında mevcut durumun ne olduğunu belirlemek amacıyla öğretim görevlileri ve üniversite

öğrencilerinin Facebook'u eğitsel ve kişisel amaçlı nasıl kullandıklarını araştırmışlardır. Bu bağlamda öğrenciler ile öğretim üyelerinin; sosyal ağları benimseme durumları, iletişim kurmak amacıyla tercih ettikleri teknolojiler, eğitsel bağlamda sosyal ağ kullanım durumları ve Facebook'un sınıf içi işleri desteklenmesi amacıyla kullanımı konusundaki düşünceleri tespit edilmiştir. Ayrıca elde edilen veriler incelenerek iki grup arasındaki farklılıklar belirlenmeye çalışılmıştır. Orta büyüklükte bir üniversitede gerçekleştirilen bu araştırmaya 62 öğretim görevlisi ve 120 üniversite öğrencisi katılmıştır. Veriler çevrimiçi anket aracılığı ile toplanıp non-parametrik testler uygulanarak gruplar arası karşılaştırmalar yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin Facebook ve benzeri yeni teknolojilerin kullanımı konusunda öğretim görevlilerine göre daha istekli oldukları bulunmuştur. Facebook'un benimsenmesinde gruplar arası karşılaştırma yapıldığında sonuçların öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Ancak sosyal ağ kullanım sıklığı konusunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Buna göre sosyal ağları benimseyen bireyler genel olarak aynı sıklıkta bu ağları kullanmaktadır. Facebook, öğretim görevlileri ve öğrenciler tarafından çoğunlukla eğitsel bağlamda kullanılmamaktadır. Öğrenciler ders amaçlı Facebook kullanımına olumlu bakıyorken öğretim görevlileri Facebook'un eğitsel amaçlı kullanılacak bir araç olmadığını düşünmektedirler. Öğretim görevlileri geleneksel tabir edilebilecek e-posta gibi uygulamaları kullanma konusunda daha isteklidirler.

Ross, Orr, Sisic, Arseneault, Simmering ve Orr (2009), kişilik özellikleri ve bireysel yeterlilikler ile Facebook kullanımı arasındaki ilişkiyi araştırmaya yönelik bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada bireylerin kişilik özellikleri beş büyük faktör kuramına (Five-Factor Model) göre ele alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 97 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Veriler katılımcıların temel Facebook kullanım durumları, kullanım yeterlilikleri, kişilik özellikleri ve Facebook'a yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik hazırlanmış çevrimiçi bir araç ile toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu Facebook kullanmakta ve günlük ortalama 10 ile 60 dakika arasında Facebook'ta zaman harcamaktadır. Araştırma sonuçlarına göre kişilik özellikleri ile Facebook kullanımı arasında aşağıda belirtilen çeşitli boyutlarda ilişkilerin var olduğu tespit edilmiştir. Dışadönük bireyler, Facebook gruplarını daha fazla kullanmakta ve sosyal aktivitelere daha

fazla katılmaktadır. Duygusal dengesizlik yaşayan bireylerin Facebook duvarlarını aktif bir şekilde kullandıkları ancak Facebook'ta fotoğraf paylaşımı konusunda çekimser davrandıkları bulunmuştur. Deneyime açık bireyler, bilgisayar destekli iletişim araçlarını ve çevrim içi sosyalleşme araçlarını aktif bir şekilde kullanmaktadır. Çünkü sosyal ağlar yeni şeyleri denemekten hoşlanan bu bireylere yeni sosyalleşme ve iletişim kurma yolları sunmaktadır. Bireysel motivasyon ve yeterlilik değişkenlerinin bireylerin sosyal ağ kullanım kararlarında en önemli yordayıcı değişkenler olduğu bulunmuştur. Araştırmacılar mevcut beş büyük kişilik kuramının kişilik özelliklerini çok genel bir şekilde ele alındığını ve bu yüzden kuramın özel durumları açıklamada yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir. Beş büyük kişilik kuramı eğlence, iletişim kurma isteği, sosyal destek arayışı gibi Facebook'un doğasına uygun faktörleri barındırmadığı için sosyal ağ kullanımını kişilik özellikleri açısından açıklamada yetersiz kalmaktadır.

Bosch (2009), üniversite öğrencilerinin Facebook kullanım amaçlarını, sosyal ağlarının sınıf ağlarına etkisini, öğretim görevlilerinin Facebook aracılığıyla öğrencileri ile etkileşimlerini ve Facebook'un öğretim amaçlı kullanımda sahip olduğu potansiyeli araştırmıştır. Araştırma verileri 200 öğrencinin Facebook profilinin nitel içerik analizi ve sanal etnografi yöntemleriyle incelenmesi yoluyla elde edilmiştir. Ayrıca 50 üniversite öğrencisi ve 5 öğretim görevlisi ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Sanal etnografi yöntemine göre katılımcılar; kullandıkları uygulamalar, arkadaş listeleri, gruplar, ağlar, duvar gönderileri ve diğer asenkron iletişim bağları göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin Facebook'u aktif bir şekilde kullandıkları ancak öğretim görevlilerinin bu konuda öğrenciler kadar aktif olmadığı bulunmuştur. Bireyler aşına oldukları teknolojileri kullanma eğilimindedir. Öğrenciler ve öğretim görevlileri çevrimiçi teknoloji kullanımı konusunda bu noktada ayrılmaktadır. Öğretim görevlileri daha geleneksel teknolojileri kullanma eğiliminde iken öğrenciler Facebook gibi yeni web teknolojilerini kullanma eğilimindedir. Kullanım yoğunluğu açısından düşünüldüğünde öğrenciler Facebook kullanımlarını bir bağımlılık olarak ifade etmektedirler. Her ne kadar Facebook eğitsel kullanım konusunda çeşitli avantajlara sahip olsa da eğitsel amaçlı kullanılan diğer Web 2.0 uygulamaları ile kıyaslandığında grup yönetimi, materyallerin arşivlenmesi hususunda bazı sınırlılıklara da sahiptir. Bunların yanında sosyal ağ kullanımı

sırasında bant genişliğinin yavaşlaması, öğrencilerin zamanlarını boşa harcaması gibi çeşitli lojistik sorunlar da yaşanmaktadır. Facebook'un üniversitelerde kullanımı genel olarak ele alındığında sosyal iletişim, genel iletişim, öğretme ve öğrenme amaçlı kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Joinson (2008), Facebook'un kullanımını ve bu kullanım sonucunda oluşan doyum hissini araştıran bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada 137 Facebook kullanıcılarından Facebook'u nasıl kullandıklarını ve nelerden hoşlandıklarını ifade eden cümle ve ifadeler yazması istenmiştir. Kullanıcıların yazmış olduğu cümle ve ifadeler 46 madde olarak kodlanmış ve araştırmanın ikinci aşamasında bu maddeler 241 Facebook kullanıcısı tarafından yanıtlanmıştır. Yapılan analizler sonucunda sosyal ilişki, paylaşılan kimlik, fotoğraflar, içerik sosyal araştırma, sosyal ağlarda sörf yapma ve durum güncelleme olarak isimlendirilen 7 kullanım ve haz faktörü tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen kullanım ve haz faktörlerinin birbirlerinden çok farklı olduğu bulunmuştur. Kullanım ve hazdaki faktörlerinde gözlenen bu farklılık, sosyal ağların kullanıcılar tarafından farklı şekillerde ve farklı amaçlar için kullanıldığını göstermektedir. Facebook kullanıcılar tarafından yeni arkadaşlıklar edinmekten ziyade daha çok mevcut ilişkileri sürdürme amacıyla kullanılmaktadır. Facebook farklı demografik özelliklere sahip bireyler tarafından kullanılmaktadır. Kullanıcıların demografik yapıları, siteyi ziyaret şekilleri ve gizlilik ayarlarını kullanım biçimleri ile kullanım ve haz faktörleri ilişkili çıkmıştır. İletişim kurma sonucunda oluşan haz hissi sosyal ağların daha sık ziyaret edilmesini sağlamakta iken içeriklerden kaynaklanan haz hissi sosyal ağlarda daha fazla zaman harcanmasını sağlamaktadır.

2.1. İlgili Araştırmaların Özeti

Bu araştırma bağlamında sosyal ağların benimsenmesi, kabulü, yayılımı ve kullanım amaçları ile ilgili yapılmış olan alanyazındaki araştırmalar incelenmiştir. İncelenmiş olan araştırmaların birbirlerinden çeşitli boyutlarda farklılaştıkları görülmüştür. Araştırmacılar sosyal ağları; benimseme, kabul, yayılım, kullanım durumu, kullanım amacı, başarı üzerindeki etki, uygunluk gibi farklı boyutlarda incelemiştir. Alanyazında sosyal ağların genel olarak incelendiği, ya da özellikle belirli bir sosyal ağın incelendiği araştırmalar bulunmaktadır. Sosyal ağlar ile ilgili gerçekleştirilen araştırmaların çoğunun Facebook'a ilişkin yapıldığı dikkat

çekmektedir. Bu durumun Facebook'un dünya genelinde en çok kullanılan sosyal ağ uygulaması olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca araştırmalar çalışma grubu ve katılımcı sayısı açısından birbirinden farklılaşmaktadır. Bazı araştırmaların çalışma grubu tüm sosyal ağ kullanıcıları (Joinson, 2008; Mazman ve Usluel, 2011) iken bazı araştırmalarda ise araştırmacının amacına göre öğretmen (Biçen ve Uzunboylu, 2013; Ranieri vd., 2012) veya öğrenciler (Cheung vd., 2011; Karal ve Kokoç, 2010) olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre sosyal ağların var olan arkadaşlar ile iletişimi sürdürme, iletişim kurma, eğitim, eğlence vb. farklı amaçlar için kullanıldığı görülmüştür. Sosyal ağ kullanımı cinsiyet, eğitim düzeyi ve yaş gibi demografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır. Araştırmalarda sosyal ağların benimsenme sürecinde özellikle sosyal faktörlerin etkili olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca alanyazında sosyal ağların eğitsel bağlamda kullanımı ile ilgili katılımcıların olumlu görüşe sahibi oldukları ve sosyal ağ kullanımının başarı üzerinde olumlu etkisinin olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Ekici ve Kıyıcı, 2012; Rejón-Guardia, Sánchez-Fernández ve Muñoz-Leiva, 2013).

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının uygulanışı, verilerin çözümlenmesi, araştırmanın iç ve dış geçerliği ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin Facebook'u kullanım amaçlarının ve benimseme süreçlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bunun için öncelikle öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin Facebook kullanımı ile ilgili var olan durumları betimlenmiş, daha sonra araştırma problemlerine yanıt bulmak amacıyla gruplar arası karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu doğrultuda araştırma betimsel ve ilişkisel araştırma yöntemlerine göre yürütülmüştür. Betimsel araştırma; araştırmacıların çok sayıda katılımcı hakkında özellik ya da görüşleri belirlemek amacıyla kullandıkları ve var olan durumu ortaya koyan bir araştırma yöntemidir. İlişkisel araştırmalar ise belli değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla kullanılmaktadır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012). Tercih edilen araştırma yöntemleri diğer araştırma yöntemlerine göre zaman/maliyet açısından avantajlıdır. Aynı zamanda kısa zamanda geniş bir katılımcı grubuna ulaşma imkanı sağlamaktadır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Facebook üyeliği bulunan öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken elverişli örneklem yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya ölçme araçlarını yanıtlayan 372 öğretmen, 318 öğretmen adayı, 230 öğrenci olmak üzere toplam 920 kişi katılmıştır. Ölçme araçlarını yanıtlama sürecinde boş bırakan ya da uygun şekilde yanıtlamayan katılımcılar çalışma grubuna dahil edilmemiştir. Buna göre öğretmenlerden 7, öğretmen adaylarından 5 ve öğrencilerden 7 kişi çalışmaya katılmamıştır. Sonuç olarak 901 katılımcıya ilişkin veri analizlerde kullanılmıştır. Aşağıda çalışma grubunun özelliklerine ilişkin bilgiler verilmiştir.

3.2.1. Çalışma Grubunun Özellikleri

Araştırma demografik özellikler açısından birbirinden farklılaşan üç farklı grup ile gerçekleştirilmiştir. Bu yüzden araştırmanın çalışma grubu hakkında bilgiler öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenciler için ayrı ayrı verilmiştir.

3.2.1.1. Öğretmenlere İlişkin Demografik Bilgiler

Öğretmenlerin cinsiyet, yaş ve branşlarıyla ilgili bilgiler Çizelge 3.1’de verilmiştir.

Çizelge 3.1: Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Cinsiyet	Kadın	176	48,2
	Erkek	189	51,8
	Toplam	365	100
Yaş	20-30	265	72,6
	31-40	86	23,6
	41+	14	3,8
	Toplam	365	100,0
Branş	Sınıf	29	7,9
	İlköğretim Alan	55	15,1
	Ortaöğretim Fen Mat.	24	6,6
	Ortaöğretim Sosyal	17	4,7
	Meslek Dersi	18	4,9
	Bilişim Teknolojileri	164	44,9
	Yabancı Dil	22	6,0
	Güzel Sanatlar	4	1,1
	Beden Eğitimi	5	1,4
	Özel Eğitim	15	4,1
	Rehber	12	3,3
	Toplam	365	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin;

- Cinsiyete göre % 48,2’si kadın, % 51,8’i ise erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Bu durum cinsiyetlere göre dengeli bir dağılım olduğu biçiminde yorumlanabilir.
- Yaşlarına göre en yüksek yüzdeyi (% 72,6) 20-30 yaş grubundaki öğretmenlerin oluşturduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 23,6’sı 31-40 yaş aralığında, % 3,8’i 41 yaş üstündedir. Araştırma verilerinin çevrimiçi ortamlarda toplandığı düşünüldüğünde yaş arttıkça katılımcı sayısındaki düşüş genç öğretmenlerin çevrimiçi ortamları daha çok kullandıkları biçiminde yorumlanabilir.

- Branşlara göre % 7,9'u Sınıf Öğretmeni, % 15,1'i İlköğretim Alan Öğretmeni, % 6,6'sı Ortaöğretim Fen Matematik Alan Öğretmeni, % 4,7'si Ortaöğretim Sosyal Alan Öğretmeni, % 4,9'i Meslek Dersi Öğretmeni, % 44,9'u Bilişim Teknolojileri Öğretmeni, % 6'sı Yabancı Dil Öğretmeni, %1,1'i Güzel Sanatlar Öğretmeni, % 1,4'ü Beden Eğitimi Öğretmeni, % 4,1'i Özel Eğitim Öğretmeni, % 3,3'ü Rehber Öğretmendir. Araştırmanın öğretmen katılımcıları 11 farklı branşta görev yapmaktadır. En çok katılım Bilişim Teknolojileri Öğretmenleri tarafından yapılmıştır. Buna göre Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin sosyal ağlar ve İnternet forumları gibi çevrimiçi topluluklara daha fazla katıldıkları düşünülmektedir.

3.2.1.2. Öğretmen Adaylarına İlişkin Demografik Bilgiler

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Çizelge 3.2'de verilmiştir.

Öğretmen adaylarının;

- Cinsiyete göre % 67,4'ü kadın % 32,6'sı ise erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmaya kadın öğretmen adayları daha çok katılmıştır.
- Mezun oldukları lise türüne göre en yüksek yüzdeyi (% 41,2) meslek lisesi mezunu öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan diğer öğretmen adayları genel lise (% 25,9), anadolu lisesi (% 21,7), öğretmen lisesi (% 8,6), imam hatip lisesi (% 1,3), fen lisesi (% 1) ve sosyal bilimler lisesinden (% 0,3) mezun olmuştur.
- Bölümlere göre % 48,9'u Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri, % 30'u İlköğretim, % 4,5'i Türkçe, % 4,2'si Ortaöğretim Sosyal Alan, % 3,8'i Yabancı Dil, % 2,9'u Özel Eğitim, % 2,6'sı Ortaöğretim Fen Matematik Alanı, % 1,9'u Rehberlik, % 1'i Beden Eğitimi ve % 0,3'ü Güzel Sanatlar bölümünde öğrenim görmektedir. Mezun olunan lise türü ve öğrenim görülen bölümlerde en yüksek oranlar göz önünde bulundurulduğunda araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çoğunlukla meslek lisesinden mezun olup Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri bölümünde öğrenim gördükleri sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca çevrimiçi ortamda uygulanan bu araştırmaya daha çok Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü

öğrencilerinin katılmış olması onların sosyal ağlar ve forum ortamlarını daha sık kullandıkları şeklinde yorumlanabilir.

Çizelge 3.2: Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Cinsiyet	Kadın	211	67,4
	Erkek	102	32,6
	Toplam	313	100
Mezun Olunan Lise	Genel Lise	81	25,9
	Anadolu Lisesi	68	21,7
	Öğretmen Lisesi	27	8,6
	Fen Lisesi	3	1,0
	Sosyal Bilimler Lisesi	1	,3
	Meslek Lisesi	129	41,2
	İmam Hatip Lisesi	4	1,3
	Toplam	313	100,0
Bölüm	Türkçe	14	4,5
	İlköğretim	94	30,0
	Ortaöğretim Fen Matematik	8	2,6
	Ortaöğretim Sosyal	13	4,2
	Rehberlik	6	1,9
	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri	153	48,9
	Yabancı Dil	12	3,8
	Görsel Sanatlar	1	,3
	Beden Eğitimi	3	1,0
	Özel Eğitim	9	2,9
	Toplam	313	100
	Sınıf	1	36
2		42	13,4
3		101	32,3
4		55	17,6
4+		79	25,2
Toplam		313	100

- Sınıflara göre en çok üçüncü sınıf öğrencilerinden (% 32,3) en az ise birinci sınıf (% 11,5) öğrencilerinden oluştuğu gözlenmiştir. Birinci sınıftan üçüncü sınıfa doğru gidildikçe katılımcı sayısında bir artış gözlenmiştir. Oransal anlamda gözlenen bu artış dördüncü sınıf ve sonrasında gözlenmemiştir.

3.2.1.3. Öğrencilere İlişkin Bilgiler

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Çizelge 3.3'de verilmiştir.

Çizelge 3.3: Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Cinsiyet</i>	Kadın	94	42,2
	Erkek	129	57,8
	Toplam	223	100
<i>Sınıf</i>	5	13	5,8
	6	22	9,9
	7	0	0
	8	13	5,8
	9	2	,9
	10	19	8,5
	11	73	32,7
	12	81	36,3
	Toplam	223	100,0
<i>Okul Türü</i>	Ortaokul	48	21,5
	Genel Lise	24	10,8
	Anadolu Lisesi	25	11,3
	Öğretmen Lisesi	6	2,7
	Fen Lisesi	4	1,8
	Sosyal Bilimler Lisesi	5	2,2
	Meslek Lisesi	105	47,1
	İmam Hatip	6	2,7
	Toplam	223	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin;

- Cinsiyete göre % 42,2'si kadın % 57,8'i ise erkeklerden oluşmaktadır. Buna göre araştırmaya erkek öğrenciler daha çok katılmıştır.
- Öğrenim görülen okul türüne göre en yüksek yüzdeyi (% 47,5) meslek lisesi öğrencileri oluşturmaktadır. Fen (% 1,8) ve sosyal bilimler (% 2,2) lisesinde öğrenim gören öğrenciler ise en düşük katılım oranına sahiptir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 21,5'i ortaokul öğrencisidir.
- Sınıflara göre en fazla 11. sınıf (% 32,7) ve 12. sınıf öğrencilerinden (% 36,3) oluştuğu gözlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu içinde olmasına rağmen 7. Sınıf öğrencilerinden hiç katılım gerçekleşmemiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından geliştirilen bir kişisel bilgi formu, Usluel ve Mazman (2009) tarafından geliştirilen “Sosyal Ağların Benimsenmesi Ölçeği” ve Usluel, Demir ve Çınar (2014) tarafından geliştirilen “Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği” kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenciler için ayrı ayrı hazırlanmıştır. Hazırlanan kişisel bilgi formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin, ikinci bölümde ise sosyal ağ kullanım durumlarına ilişkin sorular yer almaktadır.

Öğretmenlere uygulanan kişisel bilgi formunda öğretmenlerin; cinsiyet, yaş, branş, sosyal ağları kullanım durumu, en çok zaman geçirilen sosyal ağ, en çok kullanılan sosyal ağda harcanan ortalama zaman, Facebook'taki ortalama arkadaş sayısı ve Facebook'a erişim araçlarını belirlemeye yönelik toplam 8 soru bulunmaktadır (EK 1).

Öğretmen adaylarına uygulanan kişisel bilgi formunda öğretmen adaylarının; cinsiyet, mezun olunan lise, ailelerinin öğrenim düzeyi, ailelerinin Facebook kullanım durumları ve süreleri, bölüm, sınıf, sosyal ağları kullanım durumu, en çok zaman geçirilen sosyal ağ, en çok kullanılan sosyal ağda harcanan ortalama zaman, Facebook'taki ortalama arkadaş sayısı ve Facebook'a erişim araçlarını belirlemeye yönelik toplam 15 soru bulunmaktadır (EK 2).

Öğrencilere uygulanan kişisel bilgi formunda öğrencilerin; cinsiyet, okul türü, sınıf, ailelerinin öğrenim düzeyi, ailelerinin Facebook kullanım durumları ve süreleri, sosyal ağları kullanım durumu, en çok zaman geçirilen sosyal ağ, en çok kullanılan sosyal ağda harcanan ortalama zaman, Facebook'taki ortalama arkadaş sayısı ve Facebook'a erişim araçlarını belirlemeye yönelik toplam 14 soru bulunmaktadır (EK 3).

3.3.2. Sosyal Ağların Benimsemesi Ölçeği

Araştırmada katılımcıların Facebook'u benimseme sürecinde yer alan öğeleri belirlemek amacıyla Usluel ve Mazman (2009) tarafından geliştirilen "Sosyal ağların Benimsemesi Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 10'lu likert tipinde 21 maddeden oluşmaktadır. Yanıtlar 1="Hiç katılmıyorum" ve 10="Tamamen katılıyorum" şeklinde hazırlanmıştır. Ölçeğin geçerlik çalışması için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizinden yararlanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre ölçek maddelerinin "yarar", "kullanım kolaylığı", "sosyal etki", "kolaylaştırıcı faktörler" ve "topluluk kimliği" olmak üzere beş faktörde yüklendiği ve bu beş faktörün ölçeğe ilişkin varyansın % 69,3'ünü açıkladığı bulunmuştur. Birinci ve ikinci düzey

doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre elde edilen uyum indisi değerleri kabul edilebilir ve/veya mükemmel düzeyde uyum göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa ile hesaplanan güvenilirlik katsayısı 0.901 olarak hesaplanmıştır. Her bir alt faktör için güvenilirlik katsayısı değerleri 0.801 ve 0.897 arasında hesaplanmıştır.

Aşağıda ölçekte yer alan faktörler kısaca açıklanarak her bir faktör için örnek maddeler verilmiştir.

Yarar: Bireyin Facebook kullanımını yararlı bulması ile ilgili algısını ifade etmektedir. Bu faktörde dört madde yer almaktadır.

Örnek maddeler:

- “Facebook’da daha kısa sürede daha çok şeyi paylaşıyorum.”
- “Facebook ile daha kısa sürede daha fazla kişiyle iletişim kuruyorum.”

Kullanım kolaylığı: Bireylerin Facebook’u çaba harcamadan, kolaylıkla kullanabileceğine ilişkin algılarını ifade eder. Bu faktörde dört madde yer almaktadır.

Örnek maddeler:

- “Facebook’un özelliklerini rahatlıkla öğreniyorum.”
- “Facebook’un özelliklerini güçlük çekmeden kullanıyorum.”

Sosyal etki: Bireyin Facebook’u fikirlerine önem verdiği kişiler kullandığı için ve sosyal çevreye uyum sağlamak amacıyla kullanmasını ifade etmektedir. Bu faktörde dört madde yer almaktadır.

Örnek maddeler:

- “Fikirlerine önem verdiğim kişiler Facebook kullandığı için kullanıyorum.”
- “Çevremdeki kişiler birbiriyle iletişim ve paylaşım için Facebook’u kullandığı için ben de kullanıyorum.”

Kolaylaştırıcı faktörler: Bireyin Facebook’u kullanmasıyla ilgili eylemini kolaylaştırdığına inandığı faktörlerin bulunmasıyla ilgili algıyı ifade eder. Facebook kullanımı ile ilgili bilgiye kolay erişim, Facebook’un alışılmış bir arayüze sahip olması, gerektiğinde kolaylıkla yardıma ulaşılabilmesi gibi faktörlerin varlığı ile ilgilidir. Bu faktörde beş madde yer almaktadır.

Örnek maddeler:

- “İnternet erişimim olan her yerden Facebook’a istediğim zaman erişebiliyorum.”
- “Facebook kullanmak için gerekli bilgi ve kaynaklara kolaylıkla erişiyorum.”

Topluluk kimliği: Bireylerin ortak ilgi ve gereksinimler doğrultusunda ortak bir kimlik oluşturma eğilimini ifade eder. Kullanıcıların Facebook’ta gruplara katılmaları, kendilerini katılmış oldukları gruplara ait hissetmeleri, sosyal ağlarda işbirliği ve birlikte hareket etme davranışları bireylerin bu ortamda hissettikleri topluluk kimliği algısını açıklamaktadır. Bu faktörde dört madde yer almaktadır.

Örnek maddeler:

- “Facebook ile kendi ilgi alanlarım doğrultusunda gruplara (topluluklara) üye olarak katılıyorum.”
- “Facebook ile ortak ilgi alanları doğrultusunda katıldığım gruplardaki grup üyeleri ile olan ilişkilerim güçleniyor.”

3.3.3. Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği

Katılımcıların Facebook’u kullanım amaçlarını belirlemek amacıyla Usluel, Demir ve Çınar (2014) tarafından geliştirilmiş olan “Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek yanıtları 1=“Hiç katılmıyorum” ve 7=“Tamamen katılıyorum” ifade edecek şekilde 7’li likert türünde hazırlanmıştır. Ölçek “araştırma”, “işbirliği”, “iletişimi başlatma”, “iletişim kurma”, “iletişimi sürdürme”, “içerik paylaşma” ve “eğlence” olmak üzere 7 faktörden oluşmaktadır. Ölçekte toplamda 26 madde bulunmaktadır. Ölçeğin geçerliliğini sağlamak amacıyla uzman görüşüne başvurulmuş, doğrulayıcı faktör analizi ve yakınsak-ayırt edici geçerlilik testleri uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre uyum indisleri kabul edilebilir değer aralığında bulunmuştur. Ölçeğin her bir faktörü için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,67-0,87 aralığında yer almaktadır. Ölçeğin tümüne ilişkin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısının ise 0.92 olduğu belirtilmiştir.

Aşağıda ölçekte yer alan faktörler kısaca açıklanarak her bir faktör için örnek maddeler verilmiştir.

Araştırma: Sosyal ağların kullanıcılar tarafından sorunlar ile ilgili çözüm yolları bulma, belli bir konuda bilgi veya materyal arama amaçlı kullanımını ifade eder. Ölçekte bu faktöre ilişkin üç madde bulunmaktadır.

Örnek madde: “Sosyal ağları merak ettiğim ya da ilgi duyduğum bir konu hakkında bilgi aramak için kullanırım.”

İşbirliği: Kullanıcıların sosyal ağları birlikte hareket etme, görev paylaşımı, etkinlik düzenleme ve işbirliği amaçlı kullanımını ifade eder. Ölçekte bu faktöre ilişkin altı madde bulunmaktadır.

Örnek madde: “Sosyal ağları arkadaşlarımla herhangi bir konu ya da durum hakkında işbirliği yapmak için kullanırım.”

İletişimi başlatma: Sosyal ağların yeni arkadaşlıklar kurma, arkadaşlarına yüz yüze söyleyemediği şeyleri söylemek amacıyla kullanılmasıdır. Ölçekte bu faktöre ilişkin üç madde bulunmaktadır.

Örnek madde: “Sosyal ağları yeni arkadaşlıklar kurmak için kullanırım.”

İletişim kurma: Sosyal ağların arkadaşlar ile sohbet etme ve mesaj alış-verişi yapma amaçlı kullanılmasını ifade eder. Ölçekte bu faktöre ilişkin iki madde bulunmaktadır.

Örnek madde: “Sosyal ağları arkadaşlarımla mesaj alış-verişi için kullanırım.”

İletişimi sürdürme: Sosyal ağların eski arkadaşları bulma, mevcut arkadaşlar ile iletişimi sürdürme ve bağlantıları koparmamak amacıyla kullanılmasıdır. Ölçekte bu faktöre ilişkin dört madde bulunmaktadır.

Örnek madde: “Sosyal ağları arkadaşlarımla bağlantımı koparmamak için kullanırım.”

İçerik paylaşma: Sosyal ağların içerik veya materyal oluşturma, arkadaşlar ile paylaşımlarda bulunma amaçlı kullanılmasını ifade eder. Ölçekte bu faktöre ilişkin beş madde bulunmaktadır.

Örnek madde: “Sosyal ağları görüşlerimi desteklemek için oluşturduğum görselleri (resim ve video vb.) paylaşmak için kullanırım.”

Eğlence: Sosyal ağların mutsuzluktan uzaklaşmak, komik ve eğlenceli paylaşımlara bakmak amacıyla kullanılmasıdır. Ölçekte bu faktöre ilişkin üç madde bulunmaktadır.

Örnek madde: “Sosyal ağları komik paylaşımlara (söz ve karikatür vb.) bakmak için kullanırım.”

Bu araştırmada ölçek maddelerinde yer alan “sosyal ağ” ifadesi “Facebook” olarak değiştirilmiştir. Sosyal ağların kullanım amaçları ölçeğinin güvenilirlik katsayısı yeniden hesaplanmıştır. Ölçekte yer alan faktörlere ilişkin Cronbach Alfa ile hesaplanmış güvenilirlik katsayıları Çizelge 3.4’de verilmiştir.

Çizelge 3.4: Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeğinin Faktörlere Göre Güvenilirlik Katsayıları

<i>Faktör</i>	<i>Cronbach Alfa</i>
Araştırma	,83
İşbirliği	,88
İletişimi Başlatma	,77
İletişim Kurma	,83
İletişimi Sürdürme	,83
İçerik Paylaşma	,87
Eğlence	,79

Ölçeğin tümüne ilişkin güvenilirlik katsayısı 0,93 olarak hesaplanmıştır. Faktörlere ilişkin güvenilirlik katsayıları 0,77-0,88 aralığında yer almaktadır. Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin hesaplanan değerlerin kabul edilebilir bir aralıkta olduğu belirlenmiştir.

3.4. Veri Toplama Araçlarının Uygulanışı

Bu araştırmada veri toplamak amacıyla Google Docs’un Form aracından faydalanılmıştır. Google Docs’un Form aracı günümüzde çevrimiçi veri toplama en yaygın kullanılan araçlardan biridir. Üç bölümden oluşan veri toplama aracı Google Docs’un Form ortamına aktarılmıştır. Veriler yalnızca çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Çevrimiçi ortama aktarılan araç dört sayfadan oluşmaktadır. Birinci sayfada katılımcılara araştırmanın amacı ve çalışma grubu hakkında bilgiler verilmektedir. Katılımcı bu sayfada kendisi için uygun olan katılımcı türünü işaretleyerek ikinci sayfada yer alan kişisel bilgi formuna erişmektedir. Üçüncü sayfada sosyal ağların benimsenmesi ölçeğinin soruları yer almaktadır. Son sayfada ise sosyal ağların kullanım amaçları ölçeği ile ilgili sorular yer almaktadır.

Google Docs Form'unun en önemli sınırlılıklarından biri tekrarlı veri girişini tespit edecek özelliklere sahip olmamasıdır. Bu yüzden Google Docs Form ortamına aktarılan ölçme araçlarının bağlantısı doğrudan paylaşılmamıştır. IP ve COOKIE kontrolü yapmak amacıyla aracı bir web sayfasından faydalanılmıştır. Aracı web sayfası ile IP ve COOKIE kontrolü yapılarak tekrarlı veri girişlerinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Aynı bilgisayardan ölçme aracının tekrar doldurulmaması konusunda tamamen bir engelleme yapılmamış ölçme aracının yarım bırakılabileceği, farklı kişilerin aynı bilgisayarı kullanıyor olabileceği düşünülerek sadece kullanıcılar bu konuda bilgilendirilmiştir.

Çevrimiçi anket bağlantısı; 2013-2014 eğitim öğretim yılında sosyal ağlar, forum siteleri aracılığı ile duyurulmuştur. Çevrimiçi anket 42 gün yayında kalmıştır. Anket bağlantısı duyurulurken özellikle araştırmanın katılımcı grubunun Facebook kullanan öğretmen, öğretmen adayları, ilköğretim ve lise öğrencileri olduğu belirtilmiştir. Ayrıca anketin ilk sayfasında bilgi metni aracılığıyla araştırmanın çalışma grubu ve anketin uygulanma amacı hakkında katılımcılara bilgi verilmiştir. İlk sayfada katılımcıların kendileri için uygun olan katılımcı türünü seçmeleri istenmiştir. Katılımcı türü seçilmeden anketin diğer kısmındaki soruların görüntülenmesi ve anketin yanıtlanması engellenmiştir.

3.5. Verilerin Çözülmesi

Verilerin analizinde betimsel istatistikler, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Tek yönlü varyans analizi araştırma problemlerini yanıtlarken ortalamaları karşılaştırmak amacıyla kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi yapılmadan önce varsayımların sağlanıp sağlanmadığı ile ilgili testler yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterme durumuna Kolmogorov-Smirnov testi ve normallik grafikleri kullanılarak karar verilmiştir. Bir diğer varsayım olan varyansların homojenliğini test etmek amacıyla Levene istatistiği kullanılmıştır. Bu varsayım sağlanmadığı durumlarda varyans analizi sonuçları Welch F değerlerine göre analiz edilmiştir (Field, 2009). Gruplar arasında çoklu karşılaştırma yapmak amacıyla Games-Howell testi kullanılmıştır. Etki büyüklüğünü hesaplamak amacıyla eta kare korelasyon katsayısı(η^2) kullanılmıştır. η^2 , $0.01 \leq \eta^2 < 0.06$ ise küçük, $0.06 \leq \eta^2 < 0.14$ ise orta, $\eta^2 \geq 0.14$ ise büyük olarak yorumlanmıştır (Büyüköztürk, 2012).

Facebook'un benimsenmesi sürecinde yer alan ögelerin Facebook'un kullanım amaçlarını yordayıcılığını test etmek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmadan önce bu araştırma için en uygun regresyon modelinin hangisi olduğuna karar vermek amacıyla eğri tahmini hesaplamaları yapılmıştır. Veriler doğrusal, kuadratik ve logaritmik regresyon modelleri için test edilmiştir. Yapılan testlerden elde edilen açıklama yüzdeleri ve model anlamlılık değerleri göz önünde bulundurularak çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmasına karar verilmiştir.

Varsayımlarından biri olan normalliğin Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre bazı alt problemler için sağlanmadığı görülmüştür. Büyük örneklerde normallik varsayımının ki-kare gibi yığılmalı istatistiklerle sağlanması her zaman mümkün olmamaktadır. Çokluk, Şekercioğlu ve Büyükoztürk (2012) özellikle büyük gruplarda örneğin 100 veya üzeri katılımcısı bulunan çalışmalarda normallik sayılısının istatistiksel yöntemlerden ziyade grafiksel yöntemler ile de test edilebileceğini ifade etmiştir. Analizler sonucunda elde edilen grafikler incelendiğinde verilerin normal veya normale yakın dağılım gösterdiği gözlenmiştir. Regresyon analizinde tüm varsayımların birden sağlanması her zaman mümkün olamamaktadır. Field (2009) çoklu doğrusal regresyon analizinde varsayımlardan bir kısmının sağlanmadığı durumlarda da analizin yapılmasında bir sakınca olmadığını, ancak elde edilen sonuçların ve modelin evrene genellenebilirliği ile ilgili sınırlılık oluşturacağını ifade etmiştir.

Yapılan tüm analizler için birinci tip hata payı (manidarlık düzeyi) $\alpha=0,05$ alınmıştır.

3.6. Araştırmanın İç ve Dış Geçerliliği

Araştırmanın iç geçerliliği, bağımlı değişken üzerindeki değişimin doğrudan bağımsız değişkenler tarafından etkilenmesi olarak tanımlanmıştır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012). Bu araştırmanın katılımcılarının veri toplama araçlarını çevrimiçi ortamda tamamlamış olmaları veri toplama aracının eşit şartlarda uygulanıp uygulanmadığı hususunda bir iç geçerlilik tehdidi oluşturmaktadır.

Dış geçerlilik deneklerden elde edilen verilerin evrene genellenebilirliği olarak tanımlanmıştır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012). Bu araştırmanın katılımcıları elverişli örnekleme yöntemi ile belirlendiği için araştırma sonuçları ancak benzer özelliklere sahip gruplar için genellenebilir. Araştırma sonuçlarının benzer çalışma

gruplarına genellenebilmesi için araştırmanın raporlanmasında çalışma grubunun özellikleri, veri toplama araçları, verilerin analizinde kullanılan yöntemler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

4.1. Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Sosyal Ağ Kullanım Durumları Nasıldır?

Bu sorunun yanıtlanabilmesi için Facebook kullanıcısı olan katılımcılara sosyal ağlardan en fazla hangilerini kullanmayı tercih ettikleri, kullanım sıklıkları ve Facebook'taki arkadaş sayıları sorulmuştur. Çizelge 4.1'de öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin bu sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin bulgular yer almaktadır.

En fazla tercih edilen sosyal ağ konusunda öğretmenlerin (% 86,8), öğretmen adaylarının (% 87,2) ve öğrencilerin (% 74,9) çoğunluğu Facebook'u birinci sırada tercih ettikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin diğer sosyal ağ tercihlerinin ise sırasıyla Twitter (% 7,4) ve Google+ (% 4,1) iken, öğretmen adaylarının Facebook'dan sonra sırasıyla Google+ (% 6,7) ve Twitter (% 5,4), öğrencilerin ise sırasıyla Google+ (% 12,6) ve Twitter (% 11,2) olduğu bulunmuştur. Araştırmada ele alınan Pinterest, Flickr, Instagram, MySpace, LinkedIn ağlarının kullanıcılar tarafından neredeyse hiç tercih edilmediği belirlenmiştir.

Çizelge 4.1: Öğretmen, Öğretmen Adayı ve Öğrencilerin Sosyal Ağ Kullanım Sıklıkları

Sosyal Ağ	Öğretmen		Öğretmen Adayı		Öğrenci	
	f	$\bar{x}$	f	$\bar{x}$	f	$\bar{x}$
Facebook	365	3,94	313	4,29	223	3,89
Twitter	365	2,43	313	2,67	223	2,53
Google+	365	2,27	313	2,74	223	3,00
Instagram	365	1,61	313	1,74	223	1,84
LinkedIn	365	1,36	313	1,21	223	1,26
Pinterest	365	1,15	313	1,10	223	1,13
Flickr	365	1,13	313	1,10	223	1,16
Myspace	365	1,17	313	1,19	223	1,23

Sosyal ağ tercihlerinden sonra, öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin sosyal ağ kullanım sıklıklarını tespit edebilmek amacıyla 5'li likert türünde bir anket

uygulanmıştır. Anket yanıtları “1=Hiçbir zaman”, “2=Nadiren”, “3=Ara sıra”, “4=Çoğunlukla”, “5=Her zaman” şeklindedir. Çizelge 4.1’de öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin sosyal ağ kullanım sıklıklarına ilişkin ortalama puanları verilmiştir. Sosyal ağ kullanım sıklıkları ortalama puanları incelendiğinde (Çizelge 4.1) öğretmenler ($\bar{X}=3,94$), öğretmen adayları ($\bar{X}=4,29$) ve öğrencilerin ($\bar{X}=3,89$) Facebook kullanım sıklığına ilişkin ortalama puanlarının diğer sosyal ağlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmenler için kullanım sıklığına ilişkin sıralama Facebook, Twitter ve Google+ olarak devam etmekte iken öğretmen adayları ve öğrencilerde Facebook, Google+ ve Twitter şeklindedir. Kullanım sıklığına ilişkin elde edilen bulgular ile sosyal ağ kullanım tercihlerine ilişkin bulgular birbirini destekler niteliktedir. Araştırma kapsamında sorgulanan diğer sosyal ağların kullanım sıklığı ortalama puanları 2’nin altındadır. Buna göre öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin diğer sosyal ağları neredeyse hiç kullanmadıkları sonucuna ulaşılabilir.

Çizelge 4.2: Öğretmen, Öğretmen Adayı ve Öğrencilerin Facebook’taki Ortalama Arkadaş Sayıları

Ort. Arkadaş Sayısı	Öğretmen		Öğretmen Adayı		Öğrenci	
	f	%	f	%	f	%
1-150	116	31,8	81	25,9	62	27,8
150-300	130	35,6	135	43,1	61	27,4
300-450	50	13,7	65	20,8	41	18,4
450-500	37	10,1	20	6,4	19	8,5
600-750	14	3,8	4	1,3	8	3,6
750+	18	4,9	8	2,6	32	14,3
Toplam	365	100	313	100	223	100

Araştırmaya katılan öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin Facebook’taki ortalama arkadaş sayısı 1-450 aralığındadır. 750 ve üzeri arkadaşına sahip olma durumu incelendiğinde % 14,3 oranla öğrenciler lehine bir farklılık gözlenmiştir. Bilgen ve diğerleri (2014) lisans öğrencileri ile yaptığı araştırmada ise lisans öğrencilerinin ortalama arkadaş sayısının 300’ün üzerinde olduğu bulunmuştur. Hew (2011)’in yapmış olduğu alanyazın taraması araştırmasında ise öğrencilerin arkadaş sayısının yaklaşık 100-200 olduğu belirtilmiştir.

4.2. Facebook'un Kullanım Amaçları Açısından Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Bu alt problem kapsamında ilgili analizler yapılmış, bulgular yorumlanmıştır.

Öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin Facebook'u kullanım amaçlarına ilişkin puanlarının betimsel istatistikleri ve tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 4.3'de verilmiştir.

Çizelge 4.3: Öğretmen, Öğretmen Adayı ve Öğrencilerin Facebook'u Kullanım Amaçlarına İlişkin Puanlarının Betimsel İstatistikleri ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Facebook'un Kullanım Amaçları	Katılımcı	N	$\bar{X}$	ss	Kareler Ortalaması	Welch $F_{(2,898)}$	p	η^2	Games-Howell *
Araştırma	Öğretmen	365	3,41	1,81	29,787	10,058	,000	0,021	1 ^a , 2 ^b , 3 ^a
	Öğretmen Adayı	313	4,01	1,63					
	Öğrenci	223	3,72	1,82					
	Toplam	901	3,70	1,77					
İşbirliği	Öğretmen	365	4,18	1,68	36,693	16,022	,000	0,032	1 ^a , 2 ^b , 3 ^a
	Öğretmen Adayı	313	4,82	1,42					
	Öğrenci	223	4,29	1,61					
	Toplam	901	4,43	1,60					
İletişimi başlatma	Öğretmen	365	2,59	1,61	94,839	29,459	,000	0,071	1 ^a , 2 ^b , 3 ^c
	Öğretmen Adayı	313	2,89	1,55					
	Öğrenci	223	3,75	1,88					
	Toplam	901	2,98	1,72					
İletişim kurma	Öğretmen	365	4,80	1,85	35,897	11,632	,000	0,026	1 ^a , 2 ^b , 3 ^b
	Öğretmen Adayı	313	5,42	1,60					
	Öğrenci	223	5,29	1,74					
	Toplam	901	5,14	1,76					
İletişimi sürdürme	Öğretmen	365	5,05	1,50	2,032	0,896	,409		1 ^a , 2 ^a , 3 ^a
	Öğretmen Adayı	313	5,16	1,44					
	Öğrenci	223	4,99	1,61					
	Toplam	901	5,07	1,51					
İçerik paylaşma	Öğretmen	365	3,54	1,70	10,868	3,486	,031	0,008	1 ^{ab} , 2 ^a , 3 ^b
	Öğretmen Adayı	313	3,47	1,56					
	Öğrenci	223	3,86	1,83					
	Toplam	901	3,59	1,69					
Eğlence	Öğretmen	365	3,98	1,77	11,699	3,567	,029	0,008	1 ^a , 2 ^a , 3 ^b
	Öğretmen Adayı	313	3,98	1,75					
	Öğrenci	223	4,35	1,83					
	Toplam	901	4,07	1,78					

* Katılımcı grupları numaralar ile gösterilmiştir (1="Öğretmen", 2="Öğretmen Adayı", 3="Öğrenci").

Öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin Facebook'u kullanım amaçlarının karşılaştırılmasına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Facebook'un araştırma amaçlı kullanımına ilişkin yapılan varyans analizi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu bulunmuştur ($F_{(2,898)}=10,06$; $p<,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Games–Howell testi sonuçlarına göre öğretmen adaylarının ($\bar{X}=4,01$) Facebook'u araştırma amaçlı kullanımlarına ilişkin puanlarının öğretmenlerin ($\bar{X}=3,41$) ve öğrencilerin ($\bar{X}=3,72$) puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin Facebook'u araştırma amaçlı kullanımlarına ilişkin puanları ile öğretmenlerin puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
- Facebook'un işbirliği amaçlı kullanımına ilişkin yapılan varyans analizi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu bulunmuştur ($F_{(2,898)}=16,02$; $p<,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Games–Howell testi sonuçlarına göre öğretmen adaylarının ($\bar{X}=4,82$) Facebook'u işbirliği amaçlı kullanımlarına ilişkin puanları öğretmenlerin ($\bar{X}=4,18$) ve öğrencilerin ($\bar{X}=4,29$) puanlarından anlamlı bir şekilde yüksektir. Öğrenciler ile öğretmenlerin Facebook'u işbirliği amaçlı kullanımlarına ilişkin puanları arasında istatistiksel anlamda bir farklılık yoktur.
- Facebook'un iletişimi başlatma amaçlı kullanımına ilişkin yapılan varyans analizi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır ($F_{(2,898)}=29,46$; $p<,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Games–Howell testi sonuçlarına göre öğretmen ($\bar{X}=2,59$), öğretmen adayları ($\bar{X}=2,89$) ve öğrencilerin ($\bar{X}=3,75$) Facebook'u iletişimi başlatma amaçlı kullanımlarına ilişkin puanlarının anlamlı bir şekilde birbirlerinden farklılaştığı bulunmuştur. Facebook'u iletişimi başlatma amaçlı kullanımlarına ilişkin en yüksek puan öğrencilere ait iken en düşük puan öğretmenlerindir. Facebook'un iletişimi başlatma amaçlı kullanımına ilişkin elde edilen ortalama puanlar ile diğer kullanım amaçlarının ortalama puanları kıyaslandığında en düşük puanın iletişimi başlatma amaçlı Facebook kullanımına ait olduğu bulunmuştur. Buna göre Facebook'un yeni arkadaşlıklar edinmekten ziyade diğer kullanım amaçları için daha çok kullanıldığı söylenebilir.

- Facebook'un iletişim kurma amaçlı kullanımına ilişkin yapılan varyans analizi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır ($F_{(2,898)}=11,63$; $p<,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Games–Howell testi sonuçlarına göre öğretmenlerin ($\bar{X}=4,80$) Facebook'u iletişim kurma amaçlı kullanımlarına ilişkin puanlarının öğretmen adayları ($\bar{X}=5,42$) ve öğrencilerin ($\bar{X}=5,29$) puanlarından anlamlı bir şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Öğretmen adayları ile öğrencilerin Facebook'u iletişim kurma amaçlı kullanımlarına ilişkin puanları arasında istatistiksel anlamda bir farklılık yoktur.
- Facebook'un iletişimi sürdürme amaçlı kullanımına ilişkin yapılan varyans analizi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur ($F_{(2,898)}=0,90$; $p>,05$).
- Facebook'un içerik paylaşma amaçlı kullanımına ilişkin yapılan varyans analizi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır ($F_{(2,898)}=3,49$; $p<,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Games–Howell testi sonuçlarına göre öğrencilerin ($\bar{X}=3,86$) Facebook'u içerik paylaşma amaçlı kullanımlarına ilişkin puanlarının öğretmen adaylarının ($\bar{X}=3,47$) puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Öğretmenler ($\bar{X}=3,54$) ile öğretmen adayları ve öğrencilerin Facebook'u içerik paylaşma amaçlı kullanımlarına ilişkin puanları arasında istatistiksel anlamda bir farklılık yoktur.
- Facebook'un eğlence amaçlı kullanımına ilişkin yapılan varyans analizi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır ($F_{(2,898)}=3,57$; $p<,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Games–Howell testi sonuçlarına göre öğrencilerin ($\bar{X}=4,35$) Facebook'u eğlence amaçlı kullanımlarına ilişkin puanlarının öğretmen adayları ($\bar{X}=3,98$) ve öğretmenlerin ($\bar{X}=3,98$) puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Öğretmenler ile öğretmen adaylarının Facebook'u eğlence amaçlı kullanımlarına ilişkin puanlarının yaklaşık olarak aynıdır.
- Facebook kullanım amaçlarına ilişkin ortalama puanlar incelendiğinde her üç grup için en yüksek ortalama puanların iletişim kurma ve iletişimi

sürdürme amacı için elde edildiği görülmüştür. İletişimi sürdürme amaçlı Facebook kullanımı açısından üç grup arasında istatistiksel anlamda bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. En düşük ortalama puanlar ise içerik paylaşma ve iletişimi başlatma amaçlı Facebook kullanımına aittir.

- Facebook'un kullanım amaçlarında gözlenen gruplar arası varyansa ilişkin etki büyüklüklerinin; "araştırma", "işbirliği", "iletişimi başlatma" ve "iletişim kurma" değişkenlerinde orta; "içerik paylaşma" ve "eğlence" değişkenlerinde ise düşük düzeyde olduğu bulunmuştur.

4.3. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Açısından Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Bu alt problem kapsamında ilgili analizler yapılmış, bulgular yorumlanmıştır. Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögelere ilişkin öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin puanlarının betimsel istatistikleri ve tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 4.4'de verilmiştir.

Çizelge 4.4: Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere İlişkin Puanlarının Betimsel İstatistikleri ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

<i>Facebook'un Benimsenmesi</i>	<i>Katılımcı</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>ss</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>Welch F_(2,898)</i>	<i>p</i>	η^2	<i>Games-Howell*</i>
Yarar	Öğretmen	365	6,16	2,19	35,37	8,46	,000	0,017	1 ^a , 2 ^b , 3 ^a
	Öğretmen Adayı	313	6,71	1,89					
	Öğrenci	223	6,06	2,41					
	Toplam	901	6,33	2,16					
Kullanım Kolaylığı	Öğretmen	365	8,58	1,74	14,94	5,42	,005	0,011	1 ^{ab} , 2 ^b , 3 ^a
	Öğretmen Adayı	313	8,84	1,39					
	Öğrenci	223	8,37	1,98					
	Toplam	901	8,62	1,70					
Sosyal Etki	Öğretmen	365	3,92	2,16	28,74	5,25	,006	0,013	1 ^a , 2 ^{ab} , 3 ^b
	Öğretmen Adayı	313	4,27	2,09					
	Öğrenci	223	4,55	2,55					
	Toplam	901	4,20	2,25					
Kolaylaştırıcı Faktörler	Öğretmen	365	7,31	1,86	34,84	11,68	,000	0,023	1 ^a , 2 ^b , 3 ^a
	Öğretmen Adayı	313	7,88	1,60					
	Öğrenci	223	7,27	2,04					
	Toplam	901	7,50	1,84					
Topluluk Kimliği	Öğretmen	365	5,76	2,60	15,31	2,24	,107		1 ^a , 2 ^a , 3 ^a
	Öğretmen Adayı	313	6,15	2,59					
	Öğrenci	223	5,79	2,77					
	Toplam	901	5,90	2,64					

* Katılımcı grupları numaralar ile gösterilmiştir (1="Öğretmen", 2="Öğretmen Adayı", 3="Öğrenci").

Öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin Facebook'un benimsenme süreci ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılmasına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Facebook'un benimsenmesi sürecinde yer alan öğelerden yarar algısı açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{(2,898)}=8,46$; $p<,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Games–Howell testi sonuçlarına göre öğretmen adaylarının ($\bar{X}=6,71$) yarar algısına ilişkin puanlarının öğretmenlerin ($\bar{X}=6,16$) ve öğrencilerin ($\bar{X}=6,06$) puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.
- Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerden kullanım kolaylığı algısı açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{(2,898)}=5,42$; $p<,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Games–Howell testi sonuçlarına göre öğretmen adayları ($\bar{X}=8,84$) ile öğrencilerin ($\bar{X}=8,37$) puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Öğretmenlerin ($\bar{X}=8,58$) puanları ile diğer iki gruba ilişkin puanlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
- Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerden sosyal etki algısı açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{(2,898)}=5,25$; $p<,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Games–Howell testi sonuçlarına göre öğrencilerin ($\bar{X}=4,55$) sosyal etki algılarına ilişkin puanlarının, öğretmenlerin ($\bar{X}=3,92$) sosyal etki algılarına ilişkin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Öğretmen adaylarının ($\bar{X}=4,27$) puanları ile diğer iki gruba ilişkin puanlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
- Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerden kolaylaştırıcı faktörler algısı açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{(2,898)}=11,68$; $p<,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Games–Howell testi sonuçlarına göre öğretmen adaylarının ($\bar{X}=7,88$) kolaylaştırıcı faktörler algılarına ilişkin puanlarının, öğretmenlerin ($\bar{X}=7,31$) ve öğrencilerin ($\bar{X}=7,27$) kolaylaştırıcı

faktörler algılarına ilişkin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Öğretmenler ile öğrencilerin Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerden kolaylaştırıcı faktörler algısına ilişkin puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

- Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerden topluluk kimliği algısı açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{(2,898)}=2,24$; $p>,05$). Her ne kadar gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamış olsa da topluluk kimliğine ilişkin tüm grupların genel ortama puanının ($\bar{X}=5,90$) sosyal etki boyutunda ($\bar{X}=4,20$) elde edilen ortalama puandan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Buna göre Facebook'un benimsenme sürecinde topluluk kimliği algısının sosyal etki algısından daha önemli olduğu söylenebilir.
- Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelere ilişkin elde edilen ortalama puanlar öğeler bazında birbiri ile karşılaştırıldığında öğeler kullanım kolaylığı, kolaylaştırıcı faktörler, yarar, topluluk kimliği ve sosyal etki şeklinde sıralanmaktadır. En yüksek ortalama puanın kullanım kolaylığı algısına en düşük ortalama puanın ise sosyal etki puanına ait olduğu görülmüştür. Buna göre öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin Facebook'u benimseme süreçlerinde yer alan en önemli ögenin kullanım kolaylığı olduğu söylenebilir.
- Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelere ilişkin etki büyüklüklerinin; "Yarar", "Kullanım Kolaylığı", "Sosyal Etki" ve "Kolaylaştırıcı Faktörler" değişkenlerinde orta düzeyde olduğu bulunmuştur.

4.4. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Kullanım Amaçlarını Yordayıcılığı Nasıldır?

Regresyon analizi sonucunda bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki etki incelenirken özellikle β , t ve R^2 değerleri göz önünde bulundurulur. R^2 (belirlilik katsayısı) değeri bağımsız değişkenlerin tümünün birlikte bağımlı değişken üzerindeki toplam varyansı etkileme düzeyi hakkında bilgi verir (Büyüköztürk, 2012). Standardize edilmiş regresyon katsayısı olan β (beta), bağımsız değişkenlerin her birinin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin büyüklüğünü ifade

eden bir değerdir. t değeri ise modele dâhil edilen bağımsız değişkenlerin ayrı ayrı anlamlı olup olmadığı test ederken kullanılan t-testi sonuçlarıdır (Kalaycı, 2010).

Öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin Facebook'u benimseme sürecinde yer alan öğelerin, Facebook'un kullanım amaçlarını yordayıcılığını belirlemek amacıyla aşağıda belirtilen regresyon formülü kullanılmıştır. Her bir alt araştırma sorusunda y bağımlı değişkeni farklı bir kullanım amacı olarak ele alınmıştır. Bağımsız değişkenler (X) ise tüm problemlerde Facebook'un benimsenme öğeleridir.

$$y=\alpha_0+(\beta_1X_1+\beta_2X_2+\beta_3X_3+\beta_4X_4+\beta_5X_5)+\epsilon$$

Facebook'u benimseme sürecinde yer alan öğelerin, Facebook'un kullanım amaçlarını yordayıcılığını belirlemeye yönelik yapılan regresyon analizlerine ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

4.4.1. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u Araştırma Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerin Facebook'un kullanım amaçlarından araştırma amaçlı kullanımını yordama gücünü saptamak amacıyla araştırma amaçlı kullanım bağımlı değişken (y), Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğeler ise bağımsız değişkenler –yarar (X₁), kullanım kolaylığı (X₂), sosyal etki (X₃), kolaylaştırıcı faktörler (X₄), topluluk kimliği (X₅) – olarak ele alınmış ve öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenciler için ayrı ayrı çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelere göre Facebook'un araştırma amaçlı kullanımının yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları Çizelge 4.5'de verilmiştir.

Çizelge 4.5: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Göre Facebook'un Araştırma Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

<i>Bağımsız Değişken</i>	<i>Katılımcı</i>	<i>B</i>	<i>Standart Hata</i>	<i>β</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>İkili r</i>
Sabit	Öğretmen	3,118	1,266		2,463	,014	
	Öğretmen Adayı	4,278	1,714		2,496	,013	
	Öğrenci	1,651	1,461		1,130	,260	
Yarar	Öğretmen	,041	,035	,066	1,181	,238	,314
	Öğretmen Adayı	,127	,040	,196	3,188	,002	,365
	Öğrenci	,070	,043	,123	1,608	,109	,382
Kullanım Kolaylığı	Öğretmen	-,099	,046	-,126	-2,166	,031	,148
	Öğretmen Adayı	-,074	,052	-,084	-1,414	,158	,089
	Öğrenci	,028	,054	,041	,523	,601	,272
Sosyal Etki	Öğretmen	,071	,030	,113	2,346	,019	,267
	Öğretmen Adayı	,065	,031	,111	2,053	,041	,255
	Öğrenci	,079	,038	,147	2,073	,039	,358
Kolaylaştırıcı Faktörler	Öğretmen	,097	,037	,166	2,646	,009	,329
	Öğretmen Adayı	,072	,040	,118	1,796	,073	,278
	Öğrenci	,088	,047	,164	1,868	,063	,393
Topluluk Kimliği	Öğretmen	,279	,037	,400	7,604	,000	,497
	Öğretmen Adayı	,163	,035	,259	4,602	,000	,382
	Öğrenci	,129	,050	,196	2,563	,011	,416
Öğretmen	F _(5,359) = 28,720		p=,000	R=,535	R ² =,286		
Öğretmen Adayı	F _(5,307) = 17,734		p=,000	R=,473	R ² =,224		
Öğrenci	F _(5,217) = 14,980		p=,000	R=,507	R ² =,257		

Çizelge 4.5 incelendiğinde öğretmen ($F_{(5,359)}= 28,720$; $p \leq 0,05$), öğretmen adayı ($F_{(5,307)}= 17,734$; $p \leq 0,05$) ve öğrenci ($F_{(5,217)}= 14,980$; $p \leq 0,05$) gruplarının üçünde de Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan bazı ögelerin Facebook'un kullanım amaçlarından araştırma amaçlı kullanımını anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Kurulan modellerin açıklama yüzdeleri öğretmenler için % 29, öğretmen adayları için % 22, öğrenciler için ise % 26 olarak hesaplanmıştır. Her üç grup için bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki tüm korelasyonlar pozitif yönlüdür.

Araştırma amaçlı kullanımı tek tek hangi değişkenlerin anlamlı bir şekilde yordadığını tespit etmek için hesaplanan t istatistikleri incelendiğinde öğretmen grubunda sırasıyla topluluk kimliği, kolaylaştırıcı faktörler, kullanım kolaylığı ve sosyal etki değişkenlerinin yordayıcı değişkenler olduğu bulunmuştur. Ayrıca öğretmen grubunda anlamlı bir etkisinin olduğu bulunan kullanım kolaylığı algısı araştırma amaçlı Facebook kullanımını negatif yönde etkilemektedir. Öğretmen

adayı grubunda sırasıyla topluluk kimliği, yarar ve sosyal etki değişkenleri öğrencilerde ise topluluk kimliği ve sosyal etki değişkenlerinin yordayıcı değişkenler olduğu görülmüştür ($p \leq 0,05$). Topluluk kimliği ve sosyal etki değişkenleri her üç grupta bağımlı değişkeni yordamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre araştırma amaçlı Facebook kullanımının her üç grupta da en önemli yordayıcısı topluluk kimliği değişkenidir.

4.4.2. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u İşbirliği Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerin Facebook'un kullanım amaçlarından işbirliği amaçlı kullanımını yordama gücünü saptamak amacıyla işbirliği amaçlı kullanım bağımlı değişken (y), Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğeler ise bağımsız değişkenler –yarar (X_1), kullanım kolaylığı (X_2), sosyal etki (X_3), kolaylaştırıcı faktörler (X_4), topluluk kimliği (X_5) – olarak ele alınmış ve öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenciler için ayrı ayrı çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelere göre Facebook'un işbirliği amaçlı kullanımının yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları Çizelge 4.6'da verilmiştir. Çizelge 4.6 incelendiğinde öğretmen ($F_{(5,359)} = 74,327$; $p \leq 0,05$), öğretmen adayı ($F_{(5,307)} = 47,974$; $p \leq 0,05$) ve öğrenci ($F_{(5,217)} = 27,793$; $p \leq 0,05$) gruplarının üçünde de Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan bazı öğelerin Facebook'un kullanım amaçlarından işbirliği amaçlı kullanımını anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Kurulan modellerin açıklama yüzdeleri öğretmen grubunda % 51, öğretmen adayı grubunda % 44, öğrenci grubunda ise % 39 olarak hesaplanmıştır. Her üç grup için bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki tüm korelasyonlar pozitif yönlüdür.

Çizelge 4.6: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Göre Facebook'un İşbirliği Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

<i>Bağımsız Değişken</i>	<i>Katılımcı</i>	<i>B</i>	<i>Standart Hata</i>	<i>β</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>İkili r</i>
Sabit	Öğretmen	3,367	1,946		1,73	,084	
	Öğretmen Adayı	8,389	2,539		3,304	,001	
	Öğrenci	8,657	2,332		3,712	,000	
Yarar	Öğretmen	,129	,054	,111	2,389	,017	,453
	Öğretmen Adayı	,254	,059	,225	4,295	,000	,469
	Öğrenci	,181	,069	,181	2,615	,010	,462
Kullanım Kolaylığı	Öğretmen	-,059	,070	-,041	-,849	,396	,298
	Öğretmen Adayı	-,005	,077	-,004	-,070	,944	,204
	Öğrenci	,017	,086	,014	,202	,840	,245
Sosyal Etki	Öğretmen	,098	,047	,084	2,11	,036	,308
	Öğretmen Adayı	,072	,047	,070	1,538	,125	,267
	Öğrenci	,175	,061	,186	2,895	,004	,453
Kolaylaştırıcı Faktörler	Öğretmen	,196	,056	,18	3,468	,001	,471
	Öğretmen Adayı	,076	,059	,071	1,277	,203	,348
	Öğrenci	,051	,075	,054	,674	,501	,376
Topluluk Kimliği	Öğretmen	,689	,056	,533	12,205	,000	,675
	Öğretmen Adayı	,524	,052	,478	10,003	,000	,607
	Öğrenci	,407	,080	,351	5,063	,000	,568
Öğretmen		$F_{(5,359)}= 74,327$	$p=,000$	$R=,713$	$R^2=,509$		
Öğretmen Adayı		$F_{(5,307)}= 47,974$	$p=,000$	$R=,662$	$R^2=,439$		
Öğrenci		$F_{(5,217)}= 27,793$	$p=,000$	$R=,625$	$R^2=,390$		

Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; öğretmen grubunda sırasıyla topluluk kimliği, kolaylaştırıcı faktörler, yarar ve sosyal etki değişkenlerinin işbirliği amaçlı Facebook kullanımı üzerinde anlamlı yordayıcılar olduğu görülmüştür ($p \leq ,05$). Öğretmen adayları grubunda sırasıyla topluluk kimliği ve yarar değişkenleri; öğrencilerde ise topluluk kimliği, sosyal etki ve yarar değişkenlerinin anlamlı yordayıcılar olduğu belirlenmiştir ($p < ,05$). Topluluk kimliği ve yarar değişkenleri her üç grupta bağımlı değişkeni anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre işbirliği amaçlı Facebook kullanımının her üç grupta da en önemli yordayıcısı topluluk kimliği değişkenidir.

4.4.3. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u İletişimi Başlatma Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögelerin Facebook'un kullanım amaçlarından iletişimi başlatma amaçlı kullanımını yordama gücünü saptamak

amacıyla iletişimi başlatma amaçlı kullanım bağımlı değişken (y), Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögeler ise bağımsız değişkenler –yarar (X₁), kullanım kolaylığı (X₂), sosyal etki (X₃), kolaylaştırıcı faktörler (X₄), topluluk kimliği (X₅) – olarak ele alınmış ve öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenciler için ayrı ayrı çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögelere göre Facebook'un iletişimi başlatma amaçlı kullanımının yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları Çizelge 4.7'de verilmiştir.

Çizelge 4.7: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Göre Facebook'un İletişimi Başlatma Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

<i>Bağımsız Değişken</i>	<i>Katılımcı</i>	<i>B</i>	<i>Standart Hata</i>	<i>β</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>İkili r</i>
Sabit	Öğretmen	2,265	1,222		1,854	,065	
	Öğretmen Adayı	3,863	1,672		2,311	,022	
	Öğrenci	6,871	1,506		4,563	,000	
Yarar	Öğretmen	,083	,034	,150	2,455	,015	,288
	Öğretmen Adayı	,133	,039	,216	3,418	,001	,279
	Öğrenci	,057	,045	,098	1,284	,200	,255
Kullanım Kolaylığı	Öğretmen	,035	,044	,051	,806	,421	,158
	Öğretmen Adayı	-,018	,051	-,022	-,358	,720	,008
	Öğrenci	-,038	,056	-,054	-,691	,490	,037
Sosyal Etki	Öğretmen	,116	,029	,208	3,953	,000	,298
	Öğretmen Adayı	,183	,031	,329	5,958	,000	,383
	Öğrenci	,206	,039	,373	5,261	,000	,465
Kolaylaştırıcı Faktörler	Öğretmen	-,040	,035	-,076	-1,119	,264	,162
	Öğretmen Adayı	-,040	,039	-,070	-1,037	,301	,107
	Öğrenci	-,045	,049	-,082	-,926	,355	,149
Topluluk Kimliği	Öğretmen	,109	,035	,176	3,066	,002	,282
	Öğretmen Adayı	,019	,034	,031	,543	,587	,172
	Öğrenci	,124	,052	,183	2,396	,017	,382
Öğretmen	F _(5,359) = 12,729	p=,000	R=,388	R ² =,151			
Öğretmen Adayı	F _(5,307) = 18,857	p=,000	R=,429	R ² =,184			
Öğrenci	F _(5,217) = 14,802	p=,000	R=,504	R ² =,254			

Çizelge 4.7 incelendiğinde öğretmen (F_(5,359)= 12,729; p≤,05), öğretmen adayı (F_(5,307)= 18,857; p≤,05) ve öğrenci (F_(5,217)= 14,802; p≤,05) gruplarının üçünde de Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögelerin Facebook'un kullanım amaçlarından iletişimi başlatma amaçlı kullanımını anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Kurulan modellerin açıklama yüzdeleri öğretmenler için % 15, öğretmen adayları için % 18, öğrenciler için ise % 25 olarak hesaplanmıştır. Her üç grup için bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki tüm korelasyonlar pozitif yönlüdür.

Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; öğretmen grubunda sırasıyla sosyal etki, topluluk kimliği ve yarar değişkenlerinin iletişimi başlatma amaçlı Facebook kullanımı üzerinde anlamlı yordayıcılar olduğu görülmüştür ($p \leq 0,05$). Öğretmen adayı grubunda sırasıyla sosyal etki ve yarar değişkenleri öğrencilerde ise sosyal etki ve yarar değişkenlerinin anlamlı yordayıcılar olduğu görülmüştür ($p \leq 0,05$). Sosyal etki değişkeni her üç grupta bağımlı değişkeni anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre iletişimi başlatma amaçlı Facebook kullanımının her üç grupta da en önemli yordayıcısı sosyal etki değişkenidir.

4.4.4. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u İletişim Kurma Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerin Facebook'un kullanım amaçlarından iletişim kurma amaçlı kullanımını yordama gücünü saptamak amacıyla iletişim kurma amaçlı kullanım bağımlı değişken (y), Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğeler ise bağımsız değişkenler –yarar (X_1), kullanım kolaylığı (X_2), sosyal etki (X_3), kolaylaştırıcı faktörler (X_4), topluluk kimliği (X_5) – olarak ele alınmış ve öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenciler için ayrı ayrı çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelere göre Facebook'un iletişim kurma amaçlı kullanımının yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları Çizelge 4.8'de verilmiştir. Çizelge 4.8 incelendiğinde öğretmen ($F_{(5,359)} = 20,929$; $p \leq 0,05$), öğretmen adayı ($F_{(5,307)} = 14,410$; $p \leq 0,05$) ve öğrenci ($F_{(5,217)} = 10,237$; $p \leq 0,05$) gruplarının üçünde de Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerin Facebook'un kullanım amaçlarından iletişim kurma amaçlı kullanımını anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Kurulan modellerin açıklama yüzdeleri öğretmenler için % 23, öğretmen adayları ve öğrenciler için % 19, olarak hesaplanmıştır. Her üç grup için bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki tüm korelasyonlar pozitif yönlüdür.

Çizelge 4.8: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Göre Facebook'un İletişim Kurma Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

<i>Bağımsız Değişken</i>	<i>Katılımcı</i>	<i>B</i>	<i>Standart Hata</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>İkili r</i>
Sabit	Öğretmen	1,468	,896		1,638	,102	
	Öğretmen Adayı	2,566	1,149		2,233	,026	
	Öğrenci	4,692	,972		4,827	,000	
Yarar	Öğretmen	,089	,025	,210	3,583	,000	,394
	Öğretmen Adayı	,114	,027	,268	4,261	,000	,375
	Öğrenci	,061	,029	,170	2,134	,034	,333
Kullanım Kolaylığı	Öğretmen	,095	,032	,179	2,940	,003	,379
	Öğretmen Adayı	,095	,035	,164	2,710	,007	,302
	Öğrenci	,040	,036	,092	1,122	,263	,307
Sosyal Etki	Öğretmen	,015	,021	,035	,701	,484	,189
	Öğretmen Adayı	,000	,021	,000	-,003	,998	,097
	Öğrenci	,044	,025	,129	1,751	,081	,239
Kolaylaştırıcı Faktörler	Öğretmen	,054	,026	,135	2,076	,039	,386
	Öğretmen Adayı	,047	,027	,118	1,768	,078	,336
	Öğrenci	,080	,031	,233	2,540	,012	,396
Topluluk Kimliği	Öğretmen	,028	,026	,059	1,082	,280	,280
	Öğretmen Adayı	,000	,024	,001	,012	,991	,181
	Öğrenci	-,038	,033	-,089	-1,121	,264	,189
Öğretmen	$F_{(5,359)}= 20,929$	$p=,000$	$R=,475$	$R^2=,226$			
Öğretmen Adayı	$F_{(5,307)}= 14,410$	$p=,000$	$R=,436$	$R^2=,190$			
Öğrenci	$F_{(5,217)}= 10,237$	$p=,000$	$R=,437$	$R^2=,191$			

Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; öğretmen grubunda sırasıyla yarar, kullanım kolaylığı ve kolaylaştırıcı faktörler değişkenlerinin iletişim kurma amaçlı Facebook kullanımı üzerinde anlamlı yordayıcılar olduğu görülmüştür ($p \leq 0,05$). Öğretmen adayı grubunda sırasıyla yarar ve kullanım kolaylığı değişkenleri, öğrencilerde ise kolaylaştırıcı faktörler ve yarar değişkenlerinin anlamlı yordayıcılar olduğu görülmüştür ($p \leq 0,05$). Yalnızca yarar değişkeni her üç grupta bağımlı değişkeni anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre iletişim kurma amaçlı Facebook kullanımının öğretmen ve öğretmen adayı grubunda en önemli yordayıcısı yarar, öğrenci grubunda ise kolaylaştırıcı faktörler değişkenidir. İletişim kurma amaçlı Facebook kullanımını sosyal etki ve topluluk kimliği değişkenleri hiçbir grupta anlamlı bir şekilde yordamamaktadır.

4.4.5. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u İletişimi Sürdürme Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerin Facebook'un kullanım amaçlarından iletişimi sürdürme amaçlı kullanımını yordama gücünü saptamak amacıyla iletişimi sürdürme amaçlı kullanım bağımlı değişken (y), Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğeler ise bağımsız değişkenler –yarar (X₁), kullanım kolaylığı (X₂), sosyal etki (X₃), kolaylaştırıcı faktörler (X₄), topluluk kimliği (X₅) – olarak ele alınmış ve öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenciler için ayrı ayrı çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelere göre Facebook'un iletişimi sürdürme amaçlı kullanımının yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları Çizelge 4.9'de verilmiştir.

Çizelge 4.9: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelere Göre Facebook'un İletişimi Sürdürme Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	Katılımcı	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r
Sabit	Öğretmen	5,515	1,397		3,948	,000	
	Öğretmen Adayı	6,483	2,043		3,174	,002	
	Öğrenci	6,305	1,671		3,772	,000	
Yarar	Öğretmen	,145	,039	,211	3,753	,000	,431
	Öğretmen Adayı	,226	,048	,296	4,744	,000	,410
	Öğrenci	,082	,050	,123	1,660	,098	,400
Kullanım Kolaylığı	Öğretmen	,154	,050	,179	3,070	,002	,419
	Öğretmen Adayı	,110	,062	,106	1,768	,078	,250
	Öğrenci	,141	,062	,174	2,285	,023	,373
Sosyal Etki	Öğretmen	,016	,034	,023	,484	,628	,200
	Öğretmen Adayı	,052	,038	,076	1,385	,167	,184
	Öğrenci	,117	,043	,187	2,707	,007	,374
Kolaylaştırıcı Faktörler	Öğretmen	,117	,041	,181	2,886	,004	,447
	Öğretmen Adayı	,079	,048	,109	1,648	,100	,333
	Öğrenci	,081	,054	,128	1,499	,135	,435
Topluluk Kimliği	Öğretmen	,075	,041	,097	1,849	,065	,336
	Öğretmen Adayı	,012	,042	,016	,286	,775	,211
	Öğrenci	,107	,058	,138	1,852	,065	,400
Öğretmen	F _(5,359) = 28,517	p=,000	R=,533	R ² =,284			
Öğretmen Adayı	F _(5,307) = 15,531	p=,000	R=,449	R ² =,202			
Öğrenci	F _(5,217) = 18,160	p=,000	R=,543	R ² =,295			

Çizelge 4.9 incelendiğinde öğretmen ($F_{(5,359)}=28,517$; $p\leq,05$), öğretmen adayı ($F_{(5,307)}=15,531$; $p\leq,05$) ve öğrenci ($F_{(5,217)}=18,160$; $p\leq,05$) gruplarının üçünde de Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögelerin Facebook'un kullanım amaçlarından iletişimi sürdürme amaçlı kullanımını anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Kurulan modellerin açıklama yüzdeleri öğretmenler için % 28, öğretmen adayları için % 20, öğrenciler için ise % 30 olarak hesaplanmıştır. Her üç grup için bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki tüm korelasyonlar pozitif yönlüdür.

Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; öğretmen grubunda sırasıyla yarar, kolaylaştırıcı faktörler ve kullanım kolaylığı değişkenlerinin iletişimi sürdürme amaçlı Facebook kullanımı üzerinde anlamlı yordayıcılar olduğu görülmüştür ($p\leq,05$). Öğretmen adayı grubunda yalnızca yarar, öğrencilerde ise sosyal etki ve kullanım kolaylığı değişkenleri yordayıcı değişkenler olarak bulunmuştur ($p\leq,05$). Sosyal etki değişkeni iletişimi sürdürme amaçlı Facebook kullanımını yalnızca öğrenci grubunda anlamlı bir şekilde yordamıştır. Topluluk kimliği değişkeni bağımlı değişken üzerinde yordayıcı bir etkiye sahip değildir.

4.4.6. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u İçerik Paylaşma Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögelerin Facebook'un kullanım amaçlarından içerik paylaşma amaçlı kullanımını yordama gücünü saptamak amacıyla içerik paylaşma amaçlı kullanım bağımlı değişken (y), Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögeler ise bağımsız değişkenler –yarar (X_1), kullanım kolaylığı (X_2), sosyal etki (X_3), kolaylaştırıcı faktörler (X_4), topluluk kimliği (X_5) – olarak ele alınmış ve öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenciler için ayrı ayrı çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögelere göre Facebook'un içerik paylaşma amaçlı kullanımının yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları Çizelge 4.10'da verilmiştir.

Çizelge 4.10: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Ögelere Göre Facebook'un İçerik Paylaşma Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

<i>Bağımsız Değişken</i>	<i>Katılımcı</i>	<i>B</i>	<i>Standart Hata</i>	<i>β</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>İkili r</i>
Sabit	Öğretmen	-,087	1,947		-,045	,964	
	Öğretmen Adayı	7,438	2,762		2,693	,007	
	Öğrenci	5,575	2,281		2,444	,015	
Yarar	Öğretmen	,189	,054	,195	3,513	,000	,428
	Öğretmen Adayı	,272	,064	,263	4,218	,000	,362
	Öğrenci	,125	,068	,131	1,846	,066	,406
Kullanım Kolaylığı	Öğretmen	,164	,070	,135	2,347	,019	,339
	Öğretmen Adayı	-,076	,084	-,055	-,909	,364	,052
	Öğrenci	-,052	,084	-,045	-,613	,541	,180
Sosyal Etki	Öğretmen	,052	,047	,053	1,104	,270	,236
	Öğretmen Adayı	,147	,051	,159	2,907	,004	,280
	Öğrenci	,189	,059	,210	3,191	,002	,457
Kolaylaştırıcı Faktörler	Öğretmen	,014	,056	,015	,240	,810	,357
	Öğretmen Adayı	-,028	,064	-,029	-,435	,664	,176
	Öğrenci	,064	,074	,071	,866	,387	,335
Topluluk Kimliği	Öğretmen	,356	,057	,328	6,307	,000	,479
	Öğretmen Adayı	,212	,057	,212	3,725	,000	,335
	Öğrenci	,384	,079	,348	4,888	,000	,545
Öğretmen	$F_{(5,359)}= 31,353$	$p=,000$	$R=,551$	$R^2=,294$			
Öğretmen Adayı	$F_{(5,307)}= 15,622$	$p=,000$	$R=,450$	$R^2=,203$			
Öğrenci	$F_{(5,217)}= 23,861$	$p=,000$	$R=,596$	$R^2=,355$			

Çizelge 4.10 incelendiğinde öğretmen ($F_{(5,359)}=31,353$; $p\leq,05$), öğretmen adayı ($F_{(5,307)}=15,622$; $p\leq,05$) ve öğrenci ($F_{(5,217)}=23,861$; $p\leq,05$) gruplarının üçünde de Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan bazı ögelerin içerik paylaşma amaçlı Facebook kullanımını anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Kurulan modellerin açıklama yüzdeleri öğretmenler için % 29, öğretmen adayları için % 20, öğrenciler için ise % 36 olarak hesaplanmıştır. Her üç grup için bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki tüm korelasyonlar pozitif yönlüdür.

Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; öğretmen grubunda sırasıyla topluluk kimliği, yarar ve kullanım kolaylığı değişkenlerinin içerik paylaşma amaçlı Facebook kullanımı üzerinde anlamlı yordayıcılar olduğu görülmüştür ($p\leq,05$). Öğretmen adayı grubunda sırasıyla yarar, topluluk kimliği ve sosyal etki değişkenleri öğrencilerde ise topluluk kimliği ve sosyal etki değişkenleri yordayıcı değişkenlerdir ($p\leq,05$). Topluluk kimliği değişkeni her üç grupta bağımlı değişkeni anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Kolaylaştırıcı

faktörler değişkeni ise üç grupta da içerik paylaşma amaçlı Facebook kullanımının anlamlı yordayıcısı değildir.

4.4.7. Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelerin, Öğretmenler, Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Facebook'u Eğlence Amaçlı Kullanımlarını Yordayıcılığı Nasıldır?

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelerin Facebook'un kullanım amaçlarından eğlence amaçlı kullanımını yordama gücünü saptamak amacıyla eğlence amaçlı kullanım bağımlı değişken (y), Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğeler ise bağımsız değişkenler – yarar (X₁), kullanım kolaylığı (X₂), sosyal etki (X₃), kolaylaştırıcı faktörler (X₄), topluluk kimliği (X₅) – olarak ele alınmış ve öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenciler için ayrı ayrı çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelere göre Facebook'un eğlence amaçlı kullanımının yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları Çizelge 4.11'de verilmiştir.

Çizelge 4.11: Facebook'un Benimsenme Sürecinde Yer Alan Öğelere Göre Facebook'un Eğlence Amaçlı Kullanımının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

<i>Bağımsız Değişken</i>	<i>Katılımcı</i>	<i>B</i>	<i>Standart Hata</i>	<i>β</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>İkili r</i>
Sabit	Öğretmen	1,566	1,263		1,240	,216	
	Öğretmen Adayı	3,896	1,927		2,021	,044	
	Öğrenci	3,515	1,442		2,438	,016	
Yarar	Öğretmen	,169	,035	,278	4,826	,000	,437
	Öğretmen Adayı	,202	,045	,291	4,504	,000	,336
	Öğrenci	,098	,043	,172	2,288	,023	,405
Kullanım Kolaylığı	Öğretmen	,080	,045	,105	1,759	,079	,305
	Öğretmen Adayı	,077	,059	,082	1,320	,188	,127
	Öğrenci	,032	,053	,046	,594	,553	,262
Sosyal Etki	Öğretmen	,124	,030	,202	4,089	,000	,340
	Öğretmen Adayı	,100	,035	,159	2,820	,005	,236
	Öğrenci	,128	,037	,239	3,427	,001	,416
Kolaylaştırıcı Faktörler	Öğretmen	,032	,037	,057	,884	,377	,325
	Öğretmen Adayı	-,072	,045	-,110	-1,611	,108	,136
	Öğrenci	,062	,046	,115	1,334	,184	,382
Topluluk Kimliği	Öğretmen	,020	,037	,030	,549	,583	,268
	Öğretmen Adayı	,056	,040	,082	1,401	,162	,221
	Öğrenci	,088	,050	,133	1,769	,078	,408
Öğretmen	F _(5,359) = 23,778	p=,000	R=,499	R ² =,249			
Öğretmen Adayı	F _(5,307) = 10,743	p=,000	R=,386	R ² =,149			
Öğrenci	F _(5,217) = 16,829	p=,000	R=,529	R ² =,279			

Çizelge 4.11 incelendiğinde öğretmen ($F_{(5,359)}=23,778$; $p\leq,05$), öğretmen adayı ($F_{(5,307)}=10,743$; $p\leq,05$) ve öğrenci ($F_{(5,217)}=16,829$; $p\leq,05$) gruplarının üçünde de Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan bazı öğelerin eğlence amaçlı Facebook kullanımını anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Kurulan modellerin açıklama yüzdeleri öğretmenler için % 25, öğretmen adayları için % 15, öğrenciler için ise % 28 olarak hesaplanmıştır. Her üç grup için bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki tüm korelasyonlar pozitif yönlüdür.

Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; öğretmen ve öğretmen adayı gruplarında sırasıyla yarar ve sosyal etki değişkenlerinin eğlence amaçlı Facebook kullanımı üzerinde anlamlı yordayıcılar olduğu görülmüştür ($p\leq,05$). Öğrencilerde ise sırasıyla sosyal etki ve yarar değişkenlerinin yordayıcı değişkenler olduğu görülmüştür ($p\leq,05$). Buna göre Facebook'un eğlence amaçlı kullanımını yordayan değişkenler her üç grup için de aynı iken öğrencilerde bu değişkenlerin önem sırası farklı olmuştur. Kullanım kolaylığı, kolaylaştırıcı faktörler ve topluluk kimliği değişkenleri Facebook'un eğlence amaçlı kullanımının anlamlı yordayıcıları değildir.

Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki varyansı açıklama yüzdeleri incelendiğinde Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğeler öğretmenler (% 51), öğretmen adayları (% 44) ve öğrenciler (% 39) için en çok işbirliği amaçlı Facebook kullanımındaki varyansı açıklamaktadır.

5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Bu çalışmada öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin sosyal ağları kullanım durumları incelenmiştir. Facebook'un sosyal ağlar arasında dünya genelinde en çok kullanılan sosyal ağ olduğu göz önünde bulundurularak Facebook'un kullanım amaçları ve Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögeler öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrenciler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Ayrıca her grup için Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögelerin Facebook'un kullanım amaçlarını yordayıcılığı test edilmiştir.

Öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin sosyal ağ tercihleri incelendiğinde en çok Facebook'u tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Her üç grupta da bunu Google+ ve Twitter'ın izlediği bulunmuştur. Facebook'ta harcanan zamanla ilgili olarak öğretmenler daha kısa süreli öğretmen adayı ve öğrenciler ise daha uzun süreli zaman harcadıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar diğer araştırma sonuçları ile örtüşmektedir. Araştırmalarda öğrencilerin günlük yaşamlarında en çok kullandıkları uygulamanın Facebook olduğuna ilişkin sonuçlar elde edilmiştir (Atal ve Usluel, 2011; Clark, Logan, Luckin, Mee ve Oliver, 2009; Luckin, Clark, Logan, Mee ve Oliver, 2009). Leila ve Khodabandelou (2013) lisans öğrencileri ile yaptıkları araştırmada öğrencilerin sosyal ağlar arasından en çok Facebook'u kullandıklarını bulmuşlardır.

Sosyal ağlarda farklı niteliklere sahip kullanıcıların benzer ağlar içinde bir araya gelmektedirler. Kullanıcılar; öğretmen, öğrenci, işçi, işveren, aile ve arkadaşlar gibi günlük yaşamlarında karşılaştıkları farklı çevrelerin tümü ile sosyal ağlar üzerinde de arkadaşlıklarını sürdürmektedir. Farklı çevrelerden kullanıcıların sosyal ağlarda bir arada bulunması bireylerin sosyal ağları kullanma durumlarını etkilemektedir. Öyle ki bazı sosyal ağ kullanıcıları, sosyal ağlarda bazı arkadaş çevrelerinin arkadaşlık düzeylerini sınırlandırarak kendilerini daha rahat ve güvende hissettiklerini belirtmiştir (French ve Read, 2013). Sosyal ağlar yaşamın içinde daha fazla yer aldıkça bu ağlarda neler yapıldığı, kullanım amaçları, hangi değişkenleri etkilediği vb. konusunda da betimleme çalışmaları yoğunluk kazanmıştır (Cheung vd. 2011; Joinson, 2008; Junco, 2013b; Karal ve Kokoç, 2010; Mazman ve Usluel, 2010; Mazman ve Usluel, 2011; Pornsakulvanich ve

Dumrongsiri, 2013; Usluel ve Atal, 2013). Bu araştırmada öğretime-öğrenme sürecinin paydaşları olan öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin Facebook'u kullanım amaçları ve benimseme sürecinde yer alan ögeler karşılaştırmalı olarak betimlenmiştir.

Öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrenciler arasında iletişimi sürdürme amacı kullanım dışında araştırma, işbirliği, iletişim kurma, iletişimi başlatma, eğlence, içerik paylaşma amaçlı Facebook kullanımı açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu kullanım amaçlarına ilişkin sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

Araştırma Amacı: Facebook'un araştırma amaçlı kullanımı konusunda öğretmen adaylarının araştırma amaçlı Facebook kullanım puanları öğretmen ve öğrencilerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksektir. Öğretmen ve öğrencilerin araştırma amaçlı Facebook kullanım puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

İşbirliği: Öğretmen adaylarının işbirliği amaçlı Facebook kullanım puanları diğer gruplardan anlamlı bir şekilde yüksektir. Öğretmen adaylarının araştırma ve işbirliği amaçlı olarak öğretmen ve öğrencilere göre Facebook'u daha fazla kullandıkları söylenebilir. Bunda üniversite öğrenimi sürecinde öğretmen adaylarının dersleriyle ilgili araştırma yapması, proje ödevlerinde işbirliğini sağlamak için Facebook kullanmalarının etkisi olabilir. Buna paralel olarak Roblyer vd. (2010) araştırmalarında üniversite öğrencilerinin Facebook'un eğitsel amaçlı kullanımı konusunda olumlu görüşe sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Leila ve Khodabandelou (2013) üniversite öğrencilerinin eğitsel bağlamda Facebook'u daha fazla kullanmak istediklerini ve ayrıca Facebook'un eğitiminde kullanılmasının şimdi ve gelecekte öğrenmeleri üzerinde pozitif bir etkisinin olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Öğretmen ve öğrencilerin bu hususta daha düşük puana sahip olmasında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda sosyal ağ kullanımının yasak olmasının etkili olabileceği düşünölmektedir.

İletişim: İletişimi başlatma amaçlı Facebook kullanımı açısından her üç grubun birbirinden anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. En çok öğrencilerin en az ise öğretmenlerin Facebook'u iletişimi başlatma amaçlı kullandığı tespit edilmiştir. İletişimi başlatma amaçlı kullanıma ilişkin ortalama puanların genel olarak düşük olduğu dikkati çekmiştir. Bu konuda gruplar arasında en düşük ortalamanın

öğretmenlere, en yüksek ortalamanın da öğrencilere ait olduğu bulunmuştur. Correa, Hinsley ve Zúñiga (2010) yeni dijital teknolojilerinin içinde dünyaya gelip onlarla yaşamaya alışmış olan gençlerin çevrimiçi ortamlarda daha dışadönük iletişim kurduklarını yetişkinlerin ise bu konuda çekimser olduklarını ifade etmiştir. Ayrıca bu konuda Hew (2011) öğrencilerin Facebook kullanılırken diğer kullanıcılara göre kişisel bilgilerini açıklama eğiliminde olduğunu ifade etmiştir.

İletişim kurma amaçlı Facebook kullanım puanları incelendiğinde öğretmen adayı ve öğrencilerin Facebook'u öğretmenlere göre iletişim kurma amacıyla daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir. Lisans öğrencileri ile yapılan araştırmalarda öğrencilerin Facebook'u arkadaşları ile iletişim kurmak, güncel olaylardan ve fırsatlardan haberdar olmak amacıyla kullanıldığı ifade edilmiştir (Çelik, 2012; Leila ve Khodabandelou, 2013). Ayrıca yetişkinler Facebook ile gerçek yaşamdan tanıdıkları bireyler ile iletişimlerini sürdürüyor iken gençler Facebook ile yeni arkadaşlar edinmekte, hem mevcut hem de yeni arkadaşları ile çevrimiçi ortamda arkadaşlıklarını sürdürmektedir. Bu bağlamda Orchard, Fullwood, Galbraith ve Morris (2014) araştırmalarında gençlerin yetişkinler ile kıyaslandığında sosyal ağları yeni arkadaşlıklar edinmek amacıyla daha fazla kullandığını ifade etmiştir. Bu araştırmada da benzer şekilde daha genç olan öğretmen adayı ve öğrencilerin Facebook'u iletişimi başlatma amaçlı daha fazla kullandıkları bulunmuştur. İletişimi sürdürme amaçlı kullanım açısından ise gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur.

İçerik Paylaşma: İçerik paylaşma amaçlı Facebook kullanımı açısından öğrenciler ile öğretmen adaylarının puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Öğrenciler Facebook'u içerik paylaşma amaçlı öğretmen adaylarına göre daha fazla kullanmaktadırlar.

Eğlence: Eğlence amaçlı Facebook kullanımına ilişkin ortalama puanlar incelendiğinde öğrencilerin, öğretmen ve öğretmen adaylarına göre Facebook'u eğlence amaçlı daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

Facebook kullanım amaçlarına ilişkin ortalama puanlar incelendiğinde en yüksek puanların her üç grupta da iletişim kurma ve iletişimi sürdürme amaçlı kullanıma ait olduğu görülmüştür. Kullanım amaçlarına ilişkin en düşük ortalama puanların ise iletişimi başlatma, içerik paylaşma ve araştırma amaçlı kullanıma ait olduğu

bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre Facebook'un öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrenciler tarafından daha çok var olan arkadaşlar ile iletişim kurma ve iletişimi sürdürme amacıyla kullanıldığı söylenebilir. Araştırmada ele alınan diğer kullanım amaçları ile kıyaslandığında Facebook'un yeni arkadaşlar edinme, içerik oluşturup, paylaşma ve araştırma yapmak amacıyla daha az kullanıldığı söylenebilir. Alanyazında Facebook'un en çok iletişimi sürdürme ve iletişim kurma amaçlı kullanıldığını ifade eden araştırmalar bulunmaktadır (Atal ve Usluel, 2011; Çelik, 2012; Mazman ve Usluel, 2011; Sánchez vd., 2014; Ucu, 2012). Mazman ve Usluel'in (2011) Facebook kullanıcıları ile yaptıkları araştırmaya göre Facebook'un en çok mevcut ilişkilerini sürdürme amaçlı ve en az ise eğitsel amaçlı kullanıldığı bulunmuştur. Atal ve Usluel'in (2011) öğrenciler ile yaptığı araştırmada da Facebook'un en çok fotoğraf ve video bakma, arkadaşlarını bularak iletişim kurma ve oyun oynama amaçlı kullanıldığı; içerik oluşturma ve iletişimi başlatma amaçlı kullanımın düşük olduğu bulunmuştur.

Öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenciler Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan beş ögeden yarar, kullanım kolaylığı, sosyal etki, kolaylaştırıcı faktörler algıları açısından birbirlerinden farklılaşmaktadırlar. Yalnızca topluluk kimliği algısına ilişkin grupların ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Yarar: Öğretmen adaylarının yarar algısına ilişkin puanları öğretmenler ve öğrencilerin puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Öğretmenler ve öğrenciler arasında yarar algısı açısından anlamlı bir farklılık yoktur.

Kullanım Kolaylığı: Öğretmen adaylarının kullanım kolaylığı algısına ilişkin puanları öğrencilerin puanından anlamlı bir şekilde yüksektir. Öğretmenlerin kullanım kolaylığına ilişkin algıları ile diğer grupların kullanım kolaylığına ilişkin algıları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Sosyal Etki: Sosyal etki algısı açısından öğrencilerin ortalama puanı öğretmenlerin ortalama puanından anlamlı bir şekilde yüksektir. Öğretmen adaylarının sosyal etkiye ilişkin puanları ile diğer grupların ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Kolaylaştırıcı Faktörler: Öğretmen adaylarının kolaylaştırıcı faktörler algısına ilişkin ortalama puanları öğretmen ve öğrencilerin puanlarından anlamlı bir şekilde

farklıdır. Öğretmenler ve öğrenciler arasında kolaylaştırıcı faktörler algısı açısından anlamlı bir farklılık yoktur. Buna göre öğretmen adayları için yarar ve kolaylaştırıcı faktörler algısının, öğretmen ve öğrencilere göre Facebook'un benimsenmesi sürecinde daha önemli olduğu düşünülmektedir.

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögeler öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenci gruplarının üçünde de ortalama puana göre kullanım kolaylığı, kolaylaştırıcı faktörler, yarar, topluluk kimliği ve sosyal etki şeklinde sıralanmaktadır. Öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögelere ilişkin ortalama puan sıralamasında en yüksek puanın kullanım kolaylığı algısına ait olduğu ortaya çıkmıştır. Bu konuda yapılan alanyazındaki bazı araştırmalar incelendiğinde yarar (Mazman ve Usluel, 2010) ve sosyal etki (Pornsakulvanich ve Dumronghiri, 2013; Sánchez vd., 2014) faktörlerinin sosyal ağların benimsenmesinde en önemli faktörler olarak tespit edildiği görülmüştür. Borrero ve diğerlerinin (2014) lisans öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmada sırasıyla sosyal etki, çaba beklentisi ve performans beklentisi değişkenleri davranışsal niyetin anlamlı yordayıcıları olarak bulunmuştur. Ancak bu araştırmada sosyal etki ögesi benimseme sürecinde yer alan diğer ögelerle kıyaslandığında en düşük ortalama puana sahip olduğu görülmüştür. Günümüzde Facebook'un dünya genelinde yaygın bir şekilde kullanıldığı göz önünde bulundurulduğunda yayılım sürecini büyük oranda tamamladığı söylenebilir. Buna göre Türkiye gibi Facebook'un yaygın kullanıldığı ülkelerde bireylerin Facebook'u kullanma tercihlerinde sosyal etkiden ziyade bu ağların kullanımının kolay olması, bu ağları kullanmalarını sağlayacak kolaylaştırıcı faktörlerin bulunmasının etkili olacağı düşünülmektedir.

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögelerin Facebook'un kullanım amaçlarını yordama durumu öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilere göre farklılaşmaktadır. Aynı zamanda Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan ögelerin Facebook'un kullanım amaçlarını yordama durumu ile ilgili öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilere ilişkin sonuçlarda benzerliklerin de olduğu saptanmıştır. Facebook'un benimseme sürecinde yer alan ögeler tüm gruplarda en çok işbirliği amaçlı kullanımdaki varyansı yordamıştır. Facebook'un benimsenme ögeleri öğretmenler için % 51, öğretmen adayları için % 44 ve öğrenciler % 39 oranında işbirliği amaçlı kullanım varyansını açıklamaktadır. Buna göre bu

araştırma bağlamında ele alınan benimsenme yapıları en iyi işbirliği amaçlı Facebook kullanımını açıklamaktadır.

Araştırma:

Öğretmenlerden elde edilen sonuçlara göre araştırma amaçlı Facebook kullanımını sırasıyla topluluk kimliği, kolaylaştırıcı faktörler, kullanım kolaylığı ve sosyal etki değişkenleri yordamaktadır. Öğretmen adaylarında ise sırasıyla topluluk kimliği, yarar ve sosyal etki değişkenlerinin araştırma amaçlı Facebook kullanımını yordadığı bulunmuştur. Öğrenci grubunda araştırma amaçlı Facebook kullanımını topluluk kimliği ve sosyal etki değişkenleri yordamaktadır. Facebook'un araştırma amaçlı kullanılmasında kullanıcıların önem verdiği kişiler, sosyal çevreleri ve içinde buldukları sosyal çevreye ait hissetme durumları etkili olmuştur.

İşbirliği:

İşbirliği amaçlı Facebook kullanımını öğretmen grubunda topluluk kimliği, kolaylaştırıcı faktörler, yarar ve sosyal etki değişkenleri yordamaktadır. Öğretmen adaylarında ise sırasıyla topluluk kimliği ve yarar değişkenlerinin işbirliği amaçlı Facebook kullanımını yordadığı bulunmuştur. Öğrenci grubunda işbirliği amaçlı Facebook kullanımını topluluk kimliği, sosyal etki ve yarar değişkenleri yordamaktadır. Kullanım kolaylığı değişkeni işbirliği amaçlı Facebook kullanımını her üç grupta da anlamlı bir şekilde yordamamaktadır. Kullanıcıların Facebook üzerinden işbirliği yapmalarında Facebook kullanımının kolay veya zor olması etkili olmamıştır. Araştırma ve işbirliği amaçlı Facebook kullanımının her üç grupta da en önemli yordayıcısı topluluk kimliği değişkenidir.

İletişim:

İletişimi başlatma amaçlı Facebook kullanımının her üç grupta da en önemli yordayıcısı olarak sosyal etki değişkeni bulunmuştur. Sosyal etki değişkeniyle birlikte öğretmen grubunda topluluk kimliği ve yarar, öğretmen adayı grubunda yarar; öğrencilerde ise topluluk kimliği değişkenlerinin işbirliği amaçlı Facebook kullanımında yordayıcı değişkenler olduğu bulunmuştur. Facebook'un yeni arkadaşlıklar edinme amaçlı kullanımını öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin sosyal çevresindeki bireyler etkilemektedir. İletişimi başlatma amaçlı Facebook

kullanımını Facebook'un kullanımının kolay olması ve kolaylaştırıcı faktörlerin bulunması etkilememektedir.

İletişim kurma amaçlı Facebook kullanımını öğretmen grubunda yarar, kullanım kolaylığı ve kolaylaştırıcı faktörler değişkenleri yordamaktadır. Öğretmen adaylarında ise sırasıyla yarar ve kullanım kolaylığı değişkenlerinin iletişim kurma amaçlı Facebook kullanımını yordadığı bulunmuştur. Öğrencilerde ise iletişim kurma amaçlı Facebook kullanımını kolaylaştırıcı faktörler ve yarar değişkenleri yordamaktadır. Yarar algısı iletişim kurma amaçlı Facebook kullanımında her üç grupta da yordayıcı değişken olduğu bulunmuştur. Buna göre Facebook'u iletişim kurma amaçlı kullanımını kullanıcıların Facebook ile daha iyi iletişim kuracaklarına ve bu ağı kullanmanın onlara daha fazla yarar sağlayacağına olan inançları etkilemiştir. Sosyal etki ve topluluk kimliği değişkenleri iletişim kurma amaçlı Facebook kullanımını her üç grupta da anlamlı bir şekilde yordamamıştır. Sosyal etki ve topluluk kimliği değişkenleri Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan sosyal değişkenler olarak düşünüldüğünde kullanıcıların arkadaşları ile iletişim kurma amacıyla Facebook kullanımında bu sosyal değişkenlerin etkili olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

İletişimi sürdürme amaçlı Facebook kullanımını öğretmen grubunda sırasıyla yarar, kolaylaştırıcı faktörler ve kullanım kolaylığı değişkenleri yordamaktadır. Öğretmen adaylarında yalnızca yarar değişkeni iletişimi sürdürme amaçlı Facebook kullanımını yordamaktadır. Öğrencilerde ise iletişimi sürdürme amaçlı Facebook kullanımını sosyal etki ve kullanım kolaylığı değişkenleri yordamaktadır. Topluluk kimliği değişkeni her üç grupta da iletişimi sürdürme amaçlı Facebook kullanımını anlamlı bir şekilde yordamamıştır. İletişimi sürdürme amaçlı Facebook kullanımında öğretmen ve öğretmen adayları için yarar algısı önemli bir etkiye sahip iken öğrenciler için anlamlı bir etkinin olmadığı bulunmuştur.

İçerik paylaşma:

İçerik paylaşma amaçlı Facebook kullanımını öğretmen grubunda sırasıyla topluluk kimliği, yarar ve kullanım kolaylığı değişkenleri yordamaktadır. Öğretmen adaylarında içerik paylaşma amaçlı Facebook kullanımını sırasıyla yarar, topluluk kimliği ve sosyal etki değişkenlerinin yordadığı bulunmuştur. Öğrencilerde ise içerik paylaşma amaçlı Facebook kullanımını topluluk kimliği ve sosyal etki

değişkenleri yordamaktadır. Öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenci grubunda kolaylaştırıcı faktörler değişkeni içerik paylaşma amaçlı Facebook kullanımının anlamlı yordayıcısı değildir. Her üç grup için de topluluk kimliği algısı içerik üretme ve paylaşma amaçlı kullanımın anlamlı yordayıcısı olarak bulunmuştur. Kullanıcıların içinde buldukları sanal toplulukların onları içerik üretme ve paylaşma konusunda cesaretlendirdiği söylenebilir.

Eğlence:

Yarar ve sosyal etki öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerinden elde edilen bulgulara göre eğlence amaçlı Facebook kullanımının anlamlı yordayıcılarıdır. Kullanım kolaylığı, kolaylaştırıcı faktörler ve topluluk kimliği değişkenleri her üç grupta da eğlence amaçlı Facebook kullanımını yordamamıştır. Kullanıcılar Facebook'u eğlence amaçlı kullanım tercihlerinde Facebook'un diğer sosyal ağlar ile kıyaslandığında kullanıcılarda daha yararlı olduğuna dair olumlu algıları ve bireylerin sosyal çevresindeki bireylerin etkili olduğu söylenebilir.

Öğretmen adayı grubunda “yarar” algısı Facebook'un kullanım amaçlarının tümünü yordamaktadır. Öğretmenler için ise yarar algısı araştırma amaçlı Facebook kullanımı dışında tüm kullanım amaçlarını anlamlı bir şekilde yordamıştır. Öğrencilerden elde edilen sonuçlara göre yarar algısı, işbirliği, iletişim kurma ve eğlence amaçlı kullanımı yordamıştır. Buna göre “yarar” algısı kullanım amaçlarını yordayan bir öge olarak ortaya çıkmıştır. Ancak gruplar arasında yarar algısının kullanım amaçlarını yordayıcılığına ilişkin özellikle öğrenciler ile öğretmen ve öğretmen adayları arasında bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Kullanım kolaylığı algısı öğretmen adaylarında yalnızca iletişim kurma, öğrencilerde ise yalnızca iletişimi sürdürme amaçlı kullanımı yordamaktadır. Öğretmenler için ise araştırma, iletişim kurma, iletişimi sürdürme ve içerik paylaşma amaçlı kullanımı anlamlı bir şekilde yordamıştır. Buna göre Facebook kullanım amaçlarının yordanmasında kullanım kolaylığı öğretmenler için belirleyici bir değişken olarak ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin Facebook'u kullanım amaçlarını Facebook'un yararlı olması ve kullanımının kolay olması etkilemektedir. Öğretmen adayı ve öğrenciler için Facebook'un kullanımının kolay veya zor olması kullanım amaçlarını etkilememektedir.

Sosyal etki her üç grupta da araştırma, iletişimi başlatma ve eğlence amaçlı Facebook kullanımını yordamıştır. Ancak, yine tüm gruplar açısından bu ögenin İletişim kurma amaçlı kullanım üzerinde yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Ayrıca sosyal etki öğrenci grubunda iletişim kurma amaçlı kullanımın dışında tüm kullanım amaçlarını anlamlı bir şekilde yordamıştır. Buna göre Facebook kullanım amaçlarının belirlenmesinde öğrenciler için sosyal etki değişkeni belirleyici bir özelliğe sahiptir. Öğrencilerin diğer kullanıcılar ile kıyaslandığında Facebook'u kullanım amaçlarının çevrelerindeki bireylerin davranış ve yönlendirmelerinden daha fazla etkilendiği bulunmuştur.

Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan kolaylaştırıcı faktörler algısı öğretmen adayı grubunda hiçbir bağımlı değişken üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir. Kolaylaştırıcı faktörler algısı öğrenci grubunda iletişim kurma amaçlı Facebook kullanımını yordamaktadır. Ancak öğretmenler için araştırma, işbirliği, iletişim kurma ve iletişimi sürdürme amaçlı Facebook kullanımının yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Kullanım kolaylığı algısı ile benzer olarak, kolaylaştırıcı faktör algısının özellikle öğretmenler için kullanım amaçlarının önemli bir yordayıcısı olduğu söylenebilir.

Topluluk kimliği algısı bu çalışmada bireylerin buldukları ortama kendilerini ait hissetmeleri, diğer kullanıcılar ile paylaşım ve işbirliğinde bulunmaları olarak ele alınmıştır. Araştırma sonuçları da bu tanımlamayı destekler niteliktedir. Araştırmada topluluk kimliğinin sırasıyla işbirliği, araştırma ve içerik paylaşma amaçlı Facebook kullanımını yordadığı belirlenmiştir. Topluluk kimliği değişkeninin tüm gruplarda benzer şekilde yordayıcı bir değişken olması dikkat çekicidir.

Sonuç olarak Facebook kullanım amaçları ve Facebook'u benimseme sürecinde etkili olan ögeler açısından öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenciler arasında farklılıklar ve benzerlikler bulunmuştur. Ayrıca, benimseme sürecinde yer alan ögelerin kullanım amaçlarını yordayıcılığı bütüncül bir bakış açısıyla ele alındığında benimseme ögelerinin kullanım amaçlarını yordayıcılığının gruplara göre farklılaştığı belirlenmiştir.

6. ÖNERİLER

- Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan öğelere ilişkin sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda her üç grupta da sosyal etki yapısına ilişkin ortalama puanların düşük olduğu gözlenmiştir. Kullanım kolaylığı algısına ilişkin ortalama puanların ise Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan en yüksek puana sahip öğe olduğu bulunmuştur. Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde birbirinden ve bu araştırmanın sonuçlarından farklı sonuçların elde edildiği gözlenmiştir. Zamana, uygulamanın gerçekleştirilmiş olduğu ülkeye, çalışma grubuna göre gözlenen bu farklılıkların kaynağının araştırılması önerilebilir.
- Facebook'un benimsenme sürecinde yer alan kullanım kolaylığı, kolaylaştırıcı faktörler, yarar, topluluk kimliği ve sosyal etki öğelerinin Facebook'un kullanım amaçlarını yordayıcılığı test edilmiştir. Bu değişkenler ile birlikte alanyazında benimseme çalışmalarında yer alan motivasyon, imaj, haz, alışkanlık, eğlence gibi farklı bağımsız değişkenler de test edilebilir.
- Facebook'un tüm kullanıcı grupları tarafından iletişimi başlatma, içerik paylaşma amaçlı kullanımının düşük olduğu belirlenmiştir. Bu durumun gerekçeleri araştırılabilir.
- Bu araştırma sonucunda elde edilen Facebook'un kullanım amaçları açısından öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrenciler arasındaki farklılık ve benzerliklerin eğitsel bağlamda gerçekleştirilecek sosyal ağ uygulamalarında göz önünde bulundurulması önerilmektedir. Buradan hareketle somut öneri, uygulamaya yönelik öneriler getirecek araştırmalara ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.
- Araştırma sonucunda öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrencilerin Facebook'u benimseme sürecinde özellikle kullanım kolaylığı ve kolaylaştırıcı faktörlere ilişkin algılarının önemli olduğu belirlenmiştir. Buna göre gerçekleştirilecek uygulamaların özellikle kullanımının kolay olması ve ortama erişim olanaklarının sağlanması gerektiği düşünülmektedir.

- Facebook'un kullanım amaçlarını araştıran bu ve buna benzer araştırma sonuçları göz önünde bulundurularak Facebook'un eğitsel bağlamda iletişim kurma ve etkileşim aracı olarak kullanılabilceği düşünölmektedir. Bu bağlamda dersler ile ilgili Facebook grupları oluşturularak, bu gruplar üzerinden güncel aktiviteler paylaşıp tartışmalar yürütölebilir.
- Facebook'u içerik üretme ve paylaşma amaçlı kullanımına ilişkin ortalama puanların düşük olduğu bulunmuştur. Ayrıca topluluk kimliği algısının kullanıcıların Facebook'u içerik üretme ve paylaşma amaçlı kullanımını etkilediği belirlenmiştir. Sosyal ağlarda kullanıcıların kendilerini ait hissedecekleri topluluklar oluşturularak sosyal ağların içerik paylaşma amaçlı kullanımı sağlanabilir.
- Sosyal etki öğrencilerin Facebook'u kullanım amaçlarını etkileyen bir yapı olarak öne çıkmıştır. Buna göre öğrenciler ile yapılacak uygulamalarda öğrencilerin sosyal etki algısına dikkat edilmesi önerilmektedir.
- Öğretmenler ve öğretmen adayları gruplarında yarar algısının Facebook'un kullanım amaçlarını yordayan bir değişken olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler ve öğretmen adayları ile gerçekleştirilecek sosyal ağ uygulamalarının yarar algısını uyandıracak ögelere sahip olması gerektiği düşünölmektedir.
- Facebook kullanım amaçlarının yordanmasında kolaylaştırıcı faktörler algısı öğretmen adayı ve öğrenci gruplarında önemli bir yordayıcı değişken değilken öğretmen grubunda araştırma, işbirliği, iletişim kurma ve iletişimi sürdürme amaçlarını yordamıştır. Öğretmenler ile gerçekleştirilecek sosyal ağ uygulamalarında öğretmenlerin sosyal ağlara erişimlerini kolaylaştıracak önlemlerin alınması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Alexa. (2014). *Actionable Analytics for the Web* [Çevrim-içi: <http://www.alex.com>], Erişim Tarihi: 1 Eylül 2013.
- Usluel, Y. K. ve Aşkar, P. (2006). *Bilgi ve iletişim teknolojilerinin okullarda yayılımı*. [Çevrim-içi: <http://goo.gl/WX2mwP>] Erişim tarihi: 15 Mayıs 2014.
- Atal, D. ve Usluel, Y.K. (2011). İlköğretim öğrencilerinin okul içinde ve dışında teknoloji kullanımları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 24-35.
- Bennett, S., Bishop, A., Dalgarno, B., Waycott, J., & Kennedy, G. (2012). Implementing Web 2.0 technologies in higher education: A collective case study. *Computers & Education*, 59(2), 524-534.
- Bicen, H., ve Uzunboylu, H. (2013). The Use of Social Networking Sites in Education: A Case Study of Facebook. *Journal of Universal Computer Science*, 19(5), 658-671.
- Bilen, K., Ercan, O. ve Gülmez, T. (2014). Sosyal ağların kullanım amacı ve benimsenme süreci: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 115-123.
- Borrero, J. D, Yousafzai, S. Y, Javed, U., & Page, Kelly L. (2014). Expressive participation in Internet social movements: Testing the moderating effect of technology readiness and sex on student SNS use. *Computers in Human Behavior*, 30, 39-49.
- Bosch, T. E. (2009). Using online social networking for teaching and learning: Facebook use at the University of Cape Town. *Communicatio: South African Journal for Communication Theory and Research*, 35(2), 185-200.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. (19. Baskı) Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Cheung, C. M., Chiu, P. Y., & Lee, M. K. (2011). Online social networks: Why do students use facebook?. *Computers in Human Behavior*, 27(4), 1337-1343.
- Clark, W., Logan, K, Luckin, R., Mee, A., & Oliver, M. (2009). Beyond Web 2.0: Mapping the technology landscapes of young learners. *Journal of Computer Assisted Learning*, 25(1), 56-69.
- comscore.com. (2012). *State of us internet in q1 2012*. [Çevrim-içi: http://www.comscore.com/Insights/Presentations_and_Whitepapers/2012/State_of_US_Internet_in_Q1_2012], Erişim tarihi: 02 Mart 2014.
- Correa, T., Hinsley, A. W., & De Zuniga, H. G. (2010). Who interacts on the Web?: The intersection of users' personality and social media use. *Computers in Human Behavior*, 26(2), 247-253.

- Curtis, L., Edwards, C., Fraser, K. L., Gudelsky, S., Holmquist, J., Thornton, K., & Sweetser, K. D. (2010). Adoption of social media for public relations by nonprofit organizations. *Public Relations Review*, 36(1), 90-92.
- Çam, E. (2012). *Öğretmen adaylarının eğitsel ve genel amaçlı Facebook kullanımları ve Facebook bağımlılıkları (SAÜ Eğitim Fakültesi örneği)*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Çelik, İ. (2012). *Öğretmen adaylarının sosyal ağ (Facebook) kullanımlarının incelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 319-340.
- Davis, F. D., Bagozzi, R. P., & Warshaw, P. R. (1989). User acceptance of computer technology: A comparison of two theoretical models. *Management Science*, 35(8), 982-1003.
- Deng, L., & Tavares, N. J. (2013). From Moodle to Facebook: Exploring students' motivation and experiences in online communities. *Computers & Education*, 68, 167-176.
- Deniz, A., ve Usluel, Y. K. (2011). İlköğretim öğrencilerinin okul içinde ve dışında teknoloji kullanımları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 24-35.
- eBizMBA Rank (2013). *Top 15 Most Popular Social Networking Sites*. [Çevrim-içi: <http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites/>], Erişim tarihi: 02 Kasım 2013.
- Ekici, M. ve Kıyıcı, M. (2012). Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 156-167.
- Erjavec, K. (2013). Informal Learning through Facebook among Slovenian Pupils. *Comunicar*, 21(41). 117-126.
- Facebook. (2014). *Statistics*. [Çevrim-içi: <http://newsroom.fb.com/company-info/>], Erişim tarihi: 02 Şubat 2014.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. Singapore: Sage Publications.
- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E., & Hyun, H.H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. New York: Mc. Graw-Hill. Inc.
- French, A. M., & Read, A. (2013). My mom's on Facebook: An evaluation of information sharing depth in social networking. *Behaviour & Information Technology*, 32(10), 1049-1059.
- García-Martín, J., & García-Sánchez, J.N. (2013). Patterns of Web 2.0 tool use among young Spanish people. *Computers & Education*, 67 105-120.
- Google Play. (2014). *Android uygulamaları kategorisinde en popüler ücretsiz uygulamalar*. [Çevrim-içi: https://play.google.com/store/apps/collection/topselling_free], Erişim tarihi: 02 Şubat 2014.

- Greenhow, C. (2011). Online social network sites and learning. *On The Horizon*, 19(1), 4-12.
- Gulati, G., & Williams, C. (2011). *Diffusion of innovations and online campaigns: Social media adoption in the 2010 US congressional elections*. 2011 6th General Conference of the European Consortium for Political Research. Reykjavik, Iceland, 25-27 Ağustos 2011.
- Hew, K. F. (2011). Students' and teachers' use of Facebook. *Computers in Human Behavior*, 27(2), 662-676.
- Ibrahim, R., Khalil, K., & Jaafar, A. (2011). Towards educational games acceptance model (egam): a revised unified theory of acceptance and use of technology (UTAUT). *International Journal of Research & Reviews in Computer Science*, 2(3).
- İnal, H. C. ve Günay, S. (1993). *Olasılık ve matematiksel istatistik*. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara. Sayfa 261; Merkezi limit teoremi ve büyük sayılar kanunu konusu.
- iTunes Store. (2014). iTunes Store Free Apps. [Çevrim-içi: <http://www.apple.com/itunes/charts/free-apps/>], Erişim tarihi: 04 Nisan 2014.
- Jairak, K., Praneetpolgrang, P., & Mekhabunchakij, K. (2009). *An acceptance of mobile learning for higher education students in Thailand*. In Sixth International Conference on eLearning for Knowledge-Based Society, Thailand, 17-18.
- Johnson, R. A., & Wichern, D. W. (2002). *Applied multivariate statistical analysis*. Prentice Hall USA. Page 175; Law of large numbers.
- Joinson, A. N. (2008). *Looking at, looking up or keeping up with people?: Motives and use of Facebook*. Proceedings of the SIGCHI conference on Human Factors in Computing Systems. New York, NY, USA, 5-10 Nisan 2008 [Çevrim-içi: <http://dl.acm.org/citation.cfm?id=1357213>], Erişim tarihi: 12 Nisan 2014.
- Junco, R. (2013a). Comparing actual and self-reported measures of Facebook use. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 626-631.
- Junco, R. (2013b). Inequalities in Facebook use. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2328-2336.
- Kalaycı, Ş (2010). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Karal, H. ve Kokoç, M. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(3), 251-263.
- King, W. R., & He, J. (2006). A meta-analysis of the technology acceptance model. *Information & Management*, 43, 740-755.
- Koca, M. ve Usluel, Y.K. (2007). Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerini kabul ve kullanım niyetleri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 6 (11), 3-18.
- Kwon, O., & Wen, Y. (2010). An empirical study of the factors affecting social network service use. *Computers in Human Behavior*, 26(2), 254-263.

- Lampe, C., Wohn, D., Vitak, J., Ellison, N., & Wash, R. (2011). Student use of Facebook for organizing collaborative classroom activities. *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning*, 6(3), 329-347.
- Lantz-Andersson, A., Vigmo, S., & Bowen, R. (2013). Crossing boundaries in Facebook: Students' framing of language learning activities as extended spaces. *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning*, 8(3), 293-312.
- Lee, Y., Kozar, K. A., & Larsen, K. R. (2003). The technology acceptance model: Past, present, and future. *The Communications of the association for Information Systems*, 12(1), 53.
- Leila, K., & Khodabandelou, R. (2013). Perspective of Iranian University students about academic use of social networking sites: A study of Facebook. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 2(3) 114-123.
- Lin, K. Y., & Lu, H. P. (2011). Why people use social networking sites: An empirical study integrating network externalities and motivation theory. *Computers in Human Behavior*, 27(3), 1152-1161.
- LinkedIn. (2014). *Hakkımızda*. [Çevrim-içi: www.linkedin.com/about-us] Erişim tarihi: 03 Ocak 2014.
- Lu, J., Yao, J. E., & Yu, C. S. (2005). Personal innovativeness, social influences and adoption of wireless Internet services via mobile technology. *The Journal of Strategic Information Systems*, 14(3), 245-268.
- Luckin, R., Clark, W., Logan, K., Mee, A., & Oliver, M. (2009). Do Web 2.0 tools really open the door to learning? Practices, perceptions and profiles of 11–16-year-old students. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 87-104.
- Mazman, S. G. ve Usluel, Y. K. (2009). *The usage of social networks in educational context*. In Proceedings of World Academy of Science, Engineering and Technology, 37, 404-407.
- Mazman, S. G. ve Usluel, Y. K. (2010). Modeling educational usage of Facebook. *Computers & Education*, 55(2), 444-453.
- Mazman, S. G. ve Usluel, Y. K. (2011). Gender differences in using social networks. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10 (2), 133-139.
- McLoughlin, C., & Lee, M.J.W. (2007). *Social software and participatory learning: Pedagogical choices with technology affordances in the Web 2.0 era*. Paper presented at the Ascilite, Singapore. [Çevrim-içi: http://www.thepdfportal.com/mcloughlin_48194.pdf] Erişim tarihi: 07 Mart 2014.
- Myspace (2014) *Press Room* [Çevrim-içi: <https://myspace.com/pressroom>] Erişim tarihi: 04 Nisan 2014.
- Muhametjanova, G., Çağıltay, K., Kara, A. G., & Akimaliev, M. (2011). *Using online social networking: Graduate students' gender differences in using facebook*. World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia and Telecommunications.. 1, 821-825.

- Nah, S., & Saxton, G. D. (2013). Modeling the adoption and use of social media by nonprofit organizations. *New Media & Society*, 15(2), 294-313.
- Orchard, L. J., Fullwood, C., Galbraith, N., & Morris, N. (2014). Individual differences as predictors of social networking. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(3), 388-402.
- Oreilly, T. (2009). *What is Web 2.0: Design patterns and business models for the next generation of software*. O'Reilly Media Inc.
- Pai, P., & Arnott, D. C. (2012). User adoption of social networking sites: Eliciting uses and gratifications through a means–end approach. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 1039-1053.
- Pinterest. (2014). *What's Pinterest*. [Çevrim-içi: <http://tr.about.pinterest.com/>] Erişim tarihi: 04 Nisan 2014.
- Pornsakulvanich, V., & Dumrongsiri, N. (2013). Internal and external influences on social networking site usage in Thailand. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2788-2795.
- Prescott, J., Wilson, S., & Becket, G. (2013). Facebook use in the learning environment: do students want this? *Learning, Media and Technology*, 38(3), 345–350.
- Ranieri, M., Manca, S., & Fini, A. (2012). Why (and how) do teachers engage in social networks? An exploratory study of professional use of Facebook and its implications for lifelong learning. *British Journal of Educational Technology*, 43(5), 754-769.
- Rejón-Guardia, F., Sánchez-Fernández, J., & Muñoz-Leiva, F. (2013). The acceptance of microblogging in the learning process: The μ BAM model. *Journal of Technology and Science Education*, 3(1), 31-48.
- Roblyer, M.D., McDaniel, M., Webb, M., Herman, J., & Witty, J.V. (2010). Findings on Facebook in higher education: A comparison of college faculty and student uses and perceptions of social networking sites. *The Internet and Higher Education*, 13(3), 134-140.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations*. New York: Free Press.
- Ross, C., Orr, E. S., Sisic, M., Arseneault, J. M., Simmering, M. G., & Orr, R. R. (2009). Personality and motivations associated with Facebook use. *Computers in Human Behavior*, 25(2), 578-586.
- Sánchez, R. A., Cortijo, V., & Javed, U. (2014). Students' Perceptions Of Facebook For Academic Purposes. *Computers & Education*, 70, 138-149.
- Selwyn, N. (2009). Faceworking: exploring students' education-related use of Facebook. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 157-174.
- Şener, G. (2009). *Türkiye'de Facebook kullanımı araştırması*. XIV. Türkiye'de İnternet Konferansı. Bilgi Üniversitesi, İstanbul, 12-13 Aralık 2009 [Çevrim-içi: http://inet-tr.org.tr/inetconf14/kitap/sener_inet09.pdf], Erişim tarihi:3 Mart 2014.

- Turner, M., Kitchenham, B., Brereton, P., Charters, S., & Budgen, D. (2010). Does the technology acceptance model predict actual use? A systematic literature review. *Information and Software Technology, 52*(5), 463-479.
- Ucun, K. (2012). *Meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyal ağlardan facebook'u genel ve mesleki eğitimde kullanım amaçları*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Usluel, Y. K. ve Altıntaş, A. (2012). *What is the tendency of highschool students to Web 2.0 usage*. 6th International Computer & Instructional Technologies Symposium, Gaziantep, Türkiye.
- Usluel, Y. K. ve Atal, D. (2013). Students approach to social network in educational context. *The international journal of web communities, 9*(2), 188-198.
- Usluel, Y. K., Avcı, Ü., Kurtoğlu, M. ve Uslu, N. (2013). Yeniliklerin benimsenmesi sürecinde rol oynayan değişkenlerin betimsel tarama yöntemiyle incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33*(1), 53-71.
- Usluel, Y.K., Demir, Ö. ve Çınar, M. (2014). Sosyal ağların kullanım amaçları ölçeği. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi, 5*(2).
- Usluel, Y. K. ve Mazman, S. G. (2009). Sosyal ağların benimsenmesi ölçeği. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi, 8*(15). 137-157.
- Usluel, Y. K. ve Mazman, S. G. (2010). Eğitimde yeniliklerin yayılımı, kabulü ve benimsenmesi sürecinde yer alan öğeler: Bir içerik analizi çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3*(39), 60-74.
- Usluel, Y. K.ve Uslu, N. (2013). Öğretmenlerin bir yenilik olarak teknoloji ile ilgili yarar algıları. *İlköğretim Online, 12*(1), 52-65.
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B. & Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. *MIS Quarterly, 27*(3), 425-478.
- Venkatesh, V., Thong, J., & Xu, X. (2012). Consumer acceptance and use of information technology: Extending the unified theory of acceptance and use of technology. *MIS Quarterly, 36*(1), 157-178.
- Young, K., (1996). Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. *CyberPsychology and Behavior, 1*(3), 237-244.
- Wang, Q., Woo, H. L., Quek, C. L., Yang, Y. & Liu, M. (2012). Using the Facebook group as a learning management system: An exploratory study. *British Journal of Educational Technology, 43*(3), 428-438.

EKLER DİZİNİ

EK 1. ÖĞRETMENLER İÇİN KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz:

Kadın

Erkek

2. Yaşınız:

20-30

31-40

41-50

51+

3. Branşınız:

Sınıf Öğretmeni

İlköğretim Alan öğretmeni

Ortaöğretim Fen ve Matematik Alan Öğretmeni

Ortaöğretim Sosyal Alan Öğretmeni

Ortaöğretim Mesleki Ders Öğretmeni

Bilişim Teknolojileri Öğretmeni

Yabancı Dil Öğretmeni

Güzel Sanatlar Öğretmeni

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

Özel Eğitim Öğretmeni

Rehber Öğretmen

Diğer:

4. Aşağıdaki sosyal ağlarla ilgili kullanım durumunuzu işaretleyiniz.

	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
Twitter	☐	☐	☐	☐	☐
LinkedIn	☐	☐	☐	☐	☐
Google+	☐	☐	☐	☐	☐
Pinterest	☐	☐	☐	☐	☐
Flickr	☐	☐	☐	☐	☐
Instagram	☐	☐	☐	☐	☐
MySpace	☐	☐	☐	☐	☐

5. En çok zaman geçirdiğiniz sosyal ağ sitesi hangisidir?

Facebook

Twitter

LinkedIn

Google+

Pinterest

Flickr

Instagram

MySpace

6. En çok zaman geçirdiğiniz sosyal ağ sitesinde tek oturumda genellikle ne kadar zaman geçiriyorsunuz?

Yaklaşık 30 dk.

- Yaklaşık 1 saat
  - 1-3 saat arasında
  - 3-5 saat arasında
  - 5 saatten fazla
7. Facebook'u aşağıda verilen hangi araçlar ile kullanmaktasınız? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
- Kişisel Bilgisayar (masaüstü, dizüstü)
  - Ortak Bilgisayar(Okul, yurt, cafe vb. ortamlarda)
  - Cep Telefonu /Akıllı Telefon
  - Tablet
8. Facebook'taki ortalama arkadaş sayınız:
- 1-150
  - 150-300
  - 300-450
  - 450-600
  - 600-750
  - 750 üstü

EK 2. ÖĞRETMEN ADAYLARI İÇİN KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz:
 Kadın Erkek
2. Mezun olduğunuz lise türü:
 Genel lise
 Anadolu Lisesi
 Anadolu Öğretmen Lisesi
 Fen Lisesi
 Sosyal Bilimler Lisesi
 Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi
 Meslek/Anadolu Meslek Lisesi
 İmam Hatip/Anadolu İmam Hatip Lisesi
3. Annenizin öğrenim düzeyi:
 Diploması yok
 İlkokul mezunu
 Ortaokul mezunu
 Lise Mezunu
 Üniversite mezunu
 Lisansüstü
4. Anneniz Facebook kullanıyor mu? Evet Hayır
5. Cevabınız evet ise ne kadar süredir?
6. Babanızın öğrenim düzeyi:
 Diploması yok
 İlkokul mezunu
 Ortaokul mezunu
 Lise Mezunu
 Üniversite mezunu
 Lisansüstü
7. Babanız Facebook kullanıyor mu? Evet Hayır
8. Cevabınız evet ise ne kadar süredir?
9. Öğrenim gördüğünüz bölüm:
 Beden Eğitimi ve Spor Bölümü
 Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü
 Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
 İlköğretim Bölümü
 Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü
 Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü
 Özel Eğitim Bölümü
 Türkçe Eğitimi Bölümü
 Yabancı Diller Eğitimi Bölümü
 Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
 Diğer:
10. Sınıfınız:

- Hazırlık
- 1. Sınıf
- 2. Sınıf
- 3. Sınıf
- 4. Sınıf
- 4+

11. Aşağıdaki sosyal ağlarla ilgili kullanım durumunuzu işaretleyiniz.

	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
Twitter	☐	☐	☐	☐	☐
LinkedIn	☐	☐	☐	☐	☐
Google+	☐	☐	☐	☐	☐
Pinterest	☐	☐	☐	☐	☐
Flickr	☐	☐	☐	☐	☐
Instagram	☐	☐	☐	☐	☐
MySpace	☐	☐	☐	☐	☐

12. En çok zaman geçirdiğiniz sosyal ağ sitesi hangisidir?

- Facebook
- Twitter
- LinkedIn
- Google+
- Pinterest
- Flickr
- Instagram
- MySpace

13. En çok zaman geçirdiğiniz sosyal ağ sitesinde tek oturumda genellikle ne kadar zaman geçiriyorsunuz?

- Yaklaşık 30 dk.
- Yaklaşık 1 saat
- 1-3 saat arasında
- 3-5 saat arasında
- 5 saatten fazla

14. Facebook'u aşağıda verilen hangi araçlar ile kullanmaktasınız? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- Kişisel Bilgisayar (masaüstü, dizüstü)
- Ortak Bilgisayar (Okul, yurt, cafe vb. ortamlarda)
- Cep Telefonu /Akıllı Telefon
- Tablet

15. Facebook'taki ortalama arkadaş sayınız:

- 1-150
- 150-300
- 300-450
- 450-600
- 600-750
- 750 üstü

EK 3. ÖĞRENCİLER İÇİN KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz:
 Kadın Erkek
2. Annenizin öğrenim düzeyi:
 Diploması yok
 İlkokul mezunu
 Ortaokul mezunu
 Lise Mezunu
 Üniversite mezunu
 Lisansüstü
3. Anneniz Facebook kullanıyor mu? Evet Hayır
4. Cevabınız evet ise ne kadar süredir?
5. Babanızın öğrenim düzeyi:
 Diploması yok
 İlkokul mezunu
 Ortaokul mezunu
 Lise Mezunu
 Üniversite mezunu
 Lisansüstü
6. Babanız Facebook kullanıyor mu? Evet Hayır
7. Cevabınız evet ise ne kadar süredir?
8. Kaçınıcı sınıfta öğrenim görmektesiniz:
 5. Sınıf
 6. Sınıf
 7. Sınıf
 8. Sınıf
 9. Sınıf
 10. Sınıf
 11. Sınıf
 12. Sınıf
9. Lise öğrencileri için, Öğrenim Gördüğünüz Lise Türü:
 Genel lise
 Anadolu Lisesi
 Anadolu Öğretmen Lisesi
 Fen Lisesi
 Sosyal Bilimler Lisesi
 Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi
 Meslek/Anadolu Meslek Lisesi
 İmam Hatip/Anadolu İmam Hatip Lisesi

10. Aşağıdaki sosyal ağlarla ilgili kullanım durumunuzu işaretleyiniz.

	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
Twitter	☐	☐	☐	☐	☐
LinkedIn	☐	☐	☐	☐	☐
Google+	☐	☐	☐	☐	☐
Pinterest	☐	☐	☐	☐	☐
Flickr	☐	☐	☐	☐	☐
Instagram	☐	☐	☐	☐	☐
MySpace	☐	☐	☐	☐	☐

11. En çok zaman geçirdiğiniz sosyal ağ sitesi hangisidir?

- Facebook
- Twitter
- LinkedIn
- Google+
- Pinterest
- Flickr
- Instagram
- MySpace

12. En çok zaman geçirdiğiniz sosyal ağ sitesinde tek oturumda genellikle ne kadar zaman geçiriyorsunuz?

- Yaklaşık 30 dk.
- Yaklaşık 1 saat
- 1-3 saat arasında
- 3-5 saat arasında
- 5 saatten fazla

13. Facebook'u aşağıda verilen hangi araçlar ile kullanmaktasınız? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- Kişisel Bilgisayar (masaüstü, dizüstü)
- Ortak Bilgisayar (Okul, yurt, cafe vb. ortamlarda)
- Cep Telefonu /Akıllı Telefon
- Tablet

14. Facebook'taki ortalama arkadaş sayınız:

- 1-150
- 150-300
- 300-450
- 450-600
- 600-750
- 750 üstü

EK 4. ORIJİNALLİK RAPORU

Search

Trash

Move selected to... Move

My Folders

- My Folders
- My Documents**
- tv
- Trash

page 1 of 1

Documents

Sharing Settings

Report Author Processed Actions

Title	sinan keskin	6%	July 4, 2014 11:21:39 AM EEST
ÖĞRETMEN, ÖĞRETMEN ADAYI VE ÖĞRENCİLERİN SOSYAL AĞLARI BENİMSEME SÜREÇLERİ VE KULLANIM AMAÇLARININ İNCELENMESİ 1 part - 24,125 words			

page 1 of 1

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	Sinan KESKİN
Doğum Yeri	VAN
Doğum Yılı	1988
Medeni Hali	Evli

Eğitim ve Akademik Durumu

Lise	Kazım Karabekir Lisesi	2002-2005
Lisans	Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Bilgisayar Sistemleri Öğretmenliği	2005-2010
Yabancı Dil	İngilizce	
İş Deneyimi	Bilişim Teknolojileri Öğretmenliği: Şereflikoçhisar Kız Teknik ve Meslek Lisesi, Şereflikoçhisar/ANKARA	2010-2011
	Araştırma Görevlisi: Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2011-2013
	Araştırma Görevlisi: Hacettepe Üniversitesi	2013-